

Guvernul Republicii Moldova

Agencia Proprietății Publice

MD-2012, Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale I
Tel: (00373 22) 234-350
e-mail: office@app.gov.md

Nr.5622 din 23.08.2023

Ministerul Energiei
secretariat@energie.gov.md

copie: Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

Urmare demersului Cancelariei de Stat nr. 18-69-8691 din 16 august 2023, Agenția Proprietății Publice a examinat proiectul de hotărâre *privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023)*, autor – Ministerul Energiei și, în limita competențelor funcționale, comunică despre lipsa obiecțiilor.

Concomitent, reieșind din faptul că proiectul a fost expediat spre avizare și societăților pe acțiuni din domeniul energetic în care statul deține cotă-parte din capitalul social, solicităm să se țină cont de poziția acestora la definitivarea proiectului.

Director general

Digitally signed by Cojuhari Roman
Date: 2023.08.29 08:51:11 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Roman COJUHARI

Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova

Agenția Rezerve Materiale

MD-2012, str. Columna 118/1, mun. Chișinău, tel. (022) 24-33-66, fax: (022) 24-33-17,
site: www.rezerve.gov.md, e-mail: arm@rezerve.gov.md, c/f 1006601000288

nr. 47/03-558 din 15 08 2023

Ministerul Energiei al Republicii Moldova

Agenția Rezerve Materiale, în limitele competențelor funcționale, a examinat demersul Ministerului Energiei cu nr.09-1120 din 14 august 2023, privind avizarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023), și comunică despre lipsa obiecțiilor sau propunerilor în acest sens.

Director adjunct

Nicolae SEMINAHIN

Republica Moldova

Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică
ANRE

str. Alexandr Pușkin, nr. 52/A, MD-2005 Chișinău, Tel: 022 823 955, anre@anre.md, <http://www.anre.md>

Nr. 06-01/ 3607 din 30.08.2023
La nr. 18-69-8691 din 16.08.2023

Ministerul Energiei
secretariat@energie.gov.md
nolina.pomparau@energie.gov.md

Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

Cu referire la proiectul de Hotărâre de Guvern privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023), Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică intervine cu următoarele propuneri.

1. În clauza de armonizare din proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, de completat cu cuvintele „art. 5” și „Anexa IIP”.

Argumentare: din clauza de armonizare au fost omise trimiterile la „art. 5” și „Anexa III” din Regulamentul UE nr. 2017/1938 adaptat și adoptat prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. 2011/02/MC-EnC, care au fost transpuse în art. 42 și Anexa la proiectul de Lege.

2. La pct. 3, articolul 2 :

2.1. la sbp. 4) din noțiunea „*instalație de stocare subterană*” se propune să se excludă fraza: „*deținută și/sau exploatată de o întreprindere de gaze naturale și care este*”.

Argumentare: Definiția „*instalație de stocare subterană*” prevăzută de Regulamentul UE 2017/1938 nu conține fraza enunțată. Totodată, în textul proiectului se indică că, instalația de stocare este operată/exploatată de „*operatorul instalației de stocare*” și nu de o „*întreprindere de gaze naturale*”. Reieșind din definiția „*întreprinderii de gaze naturale*” din Legea nr. 108/2016, rezultă că în RM există întreprinderi care dețin și/sau exploatează instalații de stocare subterane, în realitate însă acestea lipsesc.

2.2. la noțiunea „*tarif de racordare*” (din articolul 2 din Legea 108/2016) se propune să se excludă cuvântul „*proiectării*”.

Argumentare: ANRE intervine repetat cu propunerea de a exclude din noțiunea de „*tarif de racordare*” activitatea de proiectare, care presupune includerea și a costurilor de proiectare în tariful de racordare. Instituirea oricărui monopol la proiectare, realizarea instalațiilor de racordare și de utilizare duce la majorarea costurilor și cheltuielilor reglementate ale operatorilor sistemelor de distribuție a gazelor naturale și nemulțumiri din partea potențialilor consumatori finali. Or, ANRE nu reglementează activitatea de proiectare și nu pot fi stabilite cheltuieli de proiectare pentru fiecare caz concret de proiect.

3. La pct. 5, articolul 7 alin. (1) se propune a fi exclusă lit. v).

Argumentare: Considerăm suficientă stabilirea la articolul 15 alin. (1¹) a obligației furnizorilor și operatorilor de sistem de a oferi gratuit ANRE accesul permanent la baza de date a consumatorilor/utilizatorilor de sistem.

Agencia poate avea acces la baza de date a furnizorilor și nu neapărat să creeze și să mențină o bază proprie. Instituirea și întreținerea unei baze de date de către ANRE implică costuri, iar furnizorii, după caz operatorii de sistem pot revendica anumite drepturi de autor asupra acesteia.

4. La articolul 8 alin. (1) lit. g) și alin. (1)¹ de exclus cuvântul „normative”.

Argumentare. Propunerea vine să soluționeze prin actele de reglementare ale Agenției (hotărârile ANRE) anumite blocaje neprevăzute de actele normative, care pot interveni pe piața gazelor naturale și care necesită soluții eficiente în termen util. Or, procedura de adoptare a actelor normative este una destul de laborioasă și poate duce la tergiversarea soluționării anumitor situații urgente. Astfel, în cazurile prevăzute expres de lege Agenția va elabora *acte normative* de reglementare, iar în celelalte cazuri în care se impune intervenția autorității de reglementare aceasta va emite acte de reglementare prin care va impune un anumit comportament participanților pieței.

5. La articolul 9, alin.(7) din Legea 108/2016, după fraza „fără respectarea prezentului articol” a se completa cu sintagma „și a Codului administrativ”.

Argumentare: Pentru a fi excluse conflictele de norme legale în aplicarea prezentului alineat în cazurile de urgență, întrucât hotărârile ANRE sunt acte administrative, emiterea cărora cade și sub incidența procedurii reglementate de către Codul administrativ (inițierea procedurii administrative, atragerea părților interesate, solicitarea opiniei acestora, etc.). Totodată, excepția de la procedura de transparență prevăzută de art. 9 al Legii nr. 108/2016, nu implică și derogarea de la procedura de transparență reglementată de art. 67 Codul administrativ. Completările propuse prin prezentul alineat (de a include și prevederile Codului administrativ) vor evita eventualele situații incerte sau litigioase care pot surveni la aplicarea modificărilor legislative operate prin prezentul proiect.

6. La articolul 14 alin. (3) din Lege, urmează a se completa cu o literă nouă d) cu următorul conținut: „deținere capital social/fonduri suficiente echivalent a cel puțin 25% din rulajul anual al întreprinderii sau a rulajului declarat pe proprie răspundere în cazul întreprinderii nou create”.

Argumentare: Propunerea este oportună în scopul excluderii comportamentului oportunist și temporar al furnizorilor din piața nereglementată. Astfel, extinderea condițiilor de obținere a licențelor de furnizare, cu introducerea condițiilor financiare (deținere capital social/fonduri suficiente echivalent a cel puțin 25% din rulajul anual declarat) va asigura viabilitatea financiară și posibilitatea furnizorului de a achiziționa gaze naturale de la sursele externe în vederea onorării contractelor cu consumatorii locali.

7. La pct. 6, articolul 15 alin. (1)¹:

7.1. după cuvântul „furnizarea” se completează cu cuvintele „și distribuția”.

7.2. cuvântul „prezinte”, se substituie cu cuvântul „ofere”.

7.3. după cuvintele „de aceasta”, se completează cu cuvintele „accesul la”.

Argumentare: Instituirea și menținerea bazei de date a consumatorilor finali este atribuția operatorului de sistem, dar nu a autorității de reglementare în domeniul energetic (a se vedea aquis-ul comunitar). De asemenea, nu este argumentat din punct de vedere al costurilor instituirea și menținerea a unei astfel de baze de date de către Agenție, mai ales în condițiile în care zilnic aceasta se modifică esențial (se racordează noi consumatori, se modifică contractele, se rezoluționează contractele etc). Menținerea și actualizarea zilnică a unei asemenea baze de date de către Agenție nu va aduce plus valoare activității de reglementare, dimpotrivă va necesita costuri adiționale legate de instituirea a noi state de personal în cadrul Agenției pentru gestionarea bazei de date respective.

Mai mult ca atât, propunerea respectivă este în contradicție cu rigorile Legii privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133 din 08.07.2011, or consumatorii și utilizatorii și-au dat acordul prelucrării datelor cu caracter personal doar de către prestatorul de servicii, nu și pentru difuzarea acestora terțelor persoane.

8. La pct. 8, articolul 42¹

La alin. (1) sintagma „sunt obligați să asigure” se substituie cu cuvântul „asigură”.

Argumentare: La alin. (4) trimiterea la principiile de examinare a cererilor de investiții în „proiectele de interes comun în cadrul Comunității Energetice” nu este oportună, atât timp cât Regulamentul (UE) 2022/869 al Parlamentului European și al Consiliului din 30.05.2022 privind liniile directoare pentru infrastructurile energetice transeuropene (Regulamentul TEN-E) nu a fost transpus în legislația națională.

9. La pct. 10, articolul 52¹ :

9.1. **la alin. (3) și (5), lit. a)** cuvântul „*energie*” se propune de substituit cu sintagma „*gaze naturale*”.

9.2. **la alin. (5), lit. c)** de indicat în care situații și conform cărei legislații Agenția va stabili compensații.

10. La art. 62 din Lege:

10.1. **la alin. (1)** cuvintele „*proiectarea*” se propune să fie excluse.

10.2. **la alin.(1¹)** sintagma „*să asigure proiectarea*” și sintagma „*proiectarea și*” se propune să fie excluse.

10.3. **la alin. (2)** sintagma „*să asigure proiectarea și*” se propune să fie exclusă.

11. La pct. 14, articolul 80 alin. (3¹) fraza „*și a fost aplicată componenta de echitate prevăzută la art. 99 alin. (3)*” se propune a fi exclusă.

Argumentare: În conformitate cu prevederile art. 80 alin. (3) și art. 81 din Legea 108/2016, consumatorul final dispune de dreptul de a schimba furnizorul în cazul în care și-a onorat obligațiile de plată pentru gazele naturale consumate față de furnizorul actual, fără a fi obligat la achitarea vreunei taxe, precum și de dreptul acestuia de a primi, în termen de cel mult două săptămâni după schimbarea furnizorului, o factură finală de plată pentru gazele naturale consumate. La fel, prevederile Directivelor 2009/73/CE și 2009/72 CE a Parlamentului European și al Consiliului privind normele comune pe piața internă a gazelor naturale nu prevăd achitarea devierilor tarifare calculate pentru perioadele precedente momentului schimbării furnizorului.

De notat că, furnizorii de pe piața gazelor naturale contestă la instituțiile/instanțele naționale și internaționale Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 72 /2023 prin care s-a dispus perceperea unei taxe la schimbarea furnizorului de serviciu public în scopul recuperării devierilor financiare ale acestuia, invocând încălcarea drepturilor consumatorilor la libera alegere a furnizorilor de gaze naturale.

Potrivit art. 99 alin. (3) din proiect, „*componenta de echitate*” reprezintă obligațiuni de plată reciprocă urmare a **relației contractuale**. Dacă *componenta de echitate* reprezintă o **plată separată** care urmează a fi achitată de consumatorii furnizorilor de serviciu public la schimbarea furnizorului, modalitatea de calculare a acesteia (pentru fiecare consumator în parte) **nu poate** fi stabilită în *Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale*, ori, *Metodologia reglementează modul de determinare, aprobare, ajustare, actualizare și aplicare a prețurilor reglementate și nu a plăților create ca urmare a obligațiilor contractuale*.

Din acest considerent, propunem ca instituția „*componentei de echitate*” să fie parte a clauzelor contractuale negociate de părți, similar instituției *plății preventive*. Astfel, cadrul legal urmează să prevadă doar **dreptul furnizorilor de a percepe componenta de echitate cu condiția că aceasta a fost prevăzută în contractele încheiate cu consumatorii și doar în cazul celor noncasnici**.

12. La pct. 16, articolul 89:

12.1. **la alin. (3¹) și (3²)** de exclus suspendarea obligațiile de serviciu.

Argumentare: Considerăm că, instituția suspendării nu poate fi aplicată în raport cu obligațiile de serviciu public și autorii urmează să prevadă **doar instituția revocării** acestei obligații.

De notat, că obligația de serviciu public reprezintă un act administrativ cu caracter individual, care poate fi retrasă de către autoritatea eminentă în condițiile în care titularul de licență nu dispune de capacitatea de a executa obligația respectivă. Totodată, în cazurile în care titularului de licență îi este suspendată sau retrasă licența, actul administrativ prin care i-a fost impusă obligația de serviciu public cade în desuetudine, dat fiind că deținerea licenței este indispensabilă pentru exercitarea acestei obligații. În susținerea acestui argument vine inclusiv faptul că motivele expuse în proiect care pot duce la suspendarea obligației de serviciu public de furnizare a gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali, sunt similare cu motivele care duc inclusiv la suspendarea și retragerea licenței de furnizare a gazelor naturale art. 16 alin. (3) și (4) lit. d) și respectiv art. 17 alin. (2) lit. f)-h). Prin urmare, considerăm că în cazurile descrise în proiect la alin. (3¹), va interveni mai întâi suspendarea licenței care în mod automat va însemna și suspendarea obligației de serviciu public. Mai mult, la alin. (3²) din proiect termenul desemnării temporare a altui furnizor este de 12 luni și acesta depășește

termenul maximal de suspendare a licenței prevăzut de art. 16 alin. (5), care nu poate fi mai mare de 3 luni. Astfel, în cazul în care un furnizor va fi în situația prevăzută la art. 16 alin. (4) lit. d), și nume: „incapacitatea provizorie a titularului de licență de a desfășura genul de activitate licențiat conform prevederilor legii” devine incert care procedură se va aplica în raport cu acesta după ce va fi reluată valabilitatea licenței, în special în situația în care art. 16 alin (6) prevede clar că „...pentru perioada suspendării licenței furnizorilor care asigură furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art.89 și 90, Agenția desemnează un nou titular de licență în cadrul obligațiilor de serviciu public pentru desfășurarea unuia dintre genurile de activitate menționate în locul titularului căruia i-a fost suspendată licența.” Aceeași procedură este prevăzută și în cazul retragerii licenței (art. 17 alin. (5)).

În consecință propunem ca, obligația de furnizare a serviciului public să fie revocată în mod automat din momentul suspendării licenței, fără posibilitatea de a obține acest statut cel puțin următoarele 12 luni.

12.2. la alin. (3³):

Încălcările prevăzute de proiect care ar putea duce la revocarea obligației de serviciu public sunt neclare, în special reieșind din obligația care se impune unui furnizor și anume: *„de furnizare a gazelor naturale consumatorilor finali la parametrii de calitate stabiliți, la preturi reglementate, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, aprobate de Agenție”*. Prin urmare, unicele încălcări imputabile unui astfel de furnizor pot fi: **refuzul de a furniza gaze naturale unor consumatori care au solicitat acest serviciu public sau furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public la alte prețuri decât cele aprobate de către Agenție.**

13. La pct. 17, articolul 90:

13.1. la alin. (8) este imperativă excluderea din propoziția a doua a sintagmei: *„sau un contract de furnizare a gazelor naturale în condițiile stabilite la art.89”*.

13.2. la alin. (13¹)–(13²) urmează a se ține cont de poziția Agenției argumentată mai sus la propunerile de modificare a art. 89.

Argumentare: Fără excluderea sintagmei menționate nu poate fi instituită diferențiere cunaticabilă dintre obligația conform art.89 și obligația conform art. 90.

14. La articolul 93 al Legii, urmează a fi exclus textul: *„de asemenea au dreptul să revină la furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public conform art.89”*.

Argumentare: Propunerea de a exclude sintagma respectivă vine în corespundere cu modificările operate prin prezentul proiect la art. 80, alin. (3¹), în caz contrar, va exista un echivoc legislativ la aplicarea normelor legale. De notat că, în cazul pierderii furnizorului de pe piața liberă consumatorul va putea apela la furnizorul de ultimă opțiune sau la un alt furnizor de pe piața nereglementată. În acest mod va fi evitată migrarea sezonieră a consumatorilor pe piața liberă și revenirea la obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, speculând astfel de nivelarea prețului de achiziție a gazelor naturale.

15. La articolul 97⁵ alin. (3) din Legea 108/2016 de expus în următoarea redacție: *„Agenția elaborează și aprobă Regulamentul cu privire la examinarea denunțurilor”*.

16. La articolul 97⁸ alin. (9) din legea 108/2016 de expus în următoarea redacție: *„Cerințele ce țin de protecția datelor la colectarea și prelucrarea informațiilor în contextul exercitării funcției de monitorizare a pieței gazelor naturale, se vor regăsi în Regulamentul cu privire la monitorizarea pieței, elaborate și aprobat de către Agenție”*.

17. La pct. 19, articolul 98, sbp.2, alin. (2) lit. d¹) fraza *„care ține cont de un coeficient de și alte riscuri asociate”* se propune să se excludă, deoarece nu se înțelege aplicabilitatea coeficientului respectiv.

18. La pct. 20, articolul 99 alin. (3) lit. a) se propune să fi exclusă liniuța ce prevede *„componenta de echitate”*.

Argumentare: Dacă componenta de echitate reprezintă obligațiunile de plată reciprocă urmare a relației contractuale, atunci, modalitatea de calculare a acesteia la fel, urmează a fi stabilită în

contractul încheiat între părți. Includerea prevederilor respective în componența Metodologiei va avea ca efect denaturarea cadrului normativ metodologic care se referă strict la modul de determinare, aprobare, ajustare, actualizare și aplicare a prețurilor reglementate.

Reieșind din proiect, componenta de echitate reprezintă o plată separată care urmează a fi achitată de consumatorii furnizorilor de serviciu public la schimbarea furnizorului, modalitatea de calculare a acesteia (pentru fiecare consumator în parte) **nu poate** fi stabilită în Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale, ori, Metodologia reglementează modul de determinare, aprobare, ajustare, actualizare și aplicare a prețurilor reglementate, dar nu a plăților create ca urmare a obligațiilor contractuale.

Din acest considerent, propunem ca instituția „componentei de echitate” să fie parte a clauzelor contractuale negociate de părți, similar plății preventive. Astfel, cadrul legal urmează să prevadă doar dreptul furnizorilor de a percepe componenta de echitate **cu condiția că aceasta a fost prevăzută în contractele încheiate cu consumatorii și doar în cazul celor noncasnici.**

19. La pct. 25, articolul 108¹ sbp. 6) alin. (12), liniuța 4 și la pct. 26, articolul 108³ alin. (3), liniuța 4, se propune a fi expusă în următoarea redacție: „acordurile aferente privind transportul și stocarea gazelor naturale”.

20. La pct. 26, articolul 108¹ alin. (2), „art. 108¹” se substituie cu „art. 108¹”.

21. La articolul 108² alin.(1) expresia „șocurilor de preț” se propune a fi substituită cu sintagma „mojarărilor semnificative a prețurilor”;

22. La articolul 108³:

22.1. la alin.(1) în propoziția a doua, se propune să se excludă sintagma „cu condiția demonstrării către Agenție a competitivității prețului de achiziție în baza unor contracte negociate direct față de procedura competitivă de achiziție”.

22.2. la alin. (2) după cuvintele „cu operatorii” se completează cu fraza: „sistemelor de transport, operatorii instalațiilor de stocare și/sau”.

22.3. la alin. (7) se propune a fi expus în următoarea redacție:

„(7) Titularul obligației de stocare este obligat să prezinte Agenției până la data de 1 septembrie a fiecărui an, spre aprobare, cererea privind aprobarea prețului reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare (în continuare prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale) și calculul motivat și documentat al costurilor sale anuale aferente, pentru anul calendaristic precedent. Agenția aprobă prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale și cota de piață care revine fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul în termen de 30 de zile de la prezentarea cererii de către titularul obligației de stocare”.

Argumentare: Considerăm că, termenul de 5 zile lucrătoare este unul insuficient pentru examinarea cererii. În procesul examinării cererii pot fi constatate mai multe neconcordanțe, cererea poate fi incompletă, pot fi solicitate documente și argumente suplimentare și într-un final Agenția, din lipsă de timp, va fi obligată să respingă cererea din motivul necorespunderii acesteia cu cadrul normativ în vigoare sau a lipsei informațiilor necesare pentru determinarea prețului reglementat al stocurilor. Considerăm că termenul de 30 de zile este unul rezonabil pentru examinare.

22.4. alin. (8), cuvintele „de la aprobare” de substituit cu fraza „publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Argumentare: Potrivit art. 100 din Legea nr. 108/2016 hotărârile Agenției cu privire la aprobarea prețurilor și a tarifelor reglementate se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale întreprinderilor de gaze naturale.

22.5. la alin. (15) se propune de exclus ultima propoziție.

Argumentare: Prin tarifele pentru serviciul de transport al gazelor naturale aprobate pentru punctele de intrare/ieșire ale sistemului unic de intrare/ieșire al Republicii Moldova nu pot fi oferite discriminatoriu stimulente sau compensații financiare unui anumit utilizator de sistem (titularul obligației de stocare).

23. La articolul 113 alin. (3) lit. b) urmează a fi exclusă sintagma „în raport cu întreprinderea

de gaze naturale integrată pe verticală”

Argumentare: Independența operatorului de transport al gazelor naturale urmează a fi asigurată fără derogare și nu doar în cazul întreprinderilor integrate pe verticală. De notat că, în circumstanțele actuale în care SRL „Vestmoldtransgaz” este desemnat operator al sistemului de transport al gazelor naturale pe întreg teritoriul RM, excluderea sintagmei „*în raport cu întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală*” din art. 113 alin. (3) lit. b) este una indispensabilă, or, în caz contrar norma respectivă devine inaplicabilă.

24. La pct. 27, articolul 114:

24.1. **la sbp. 1)** propunerea enunțată de autori contravine principiului de îndeplinire a obligației de serviciu public de ultimă opțiune stabilite la art. 90. În cazul survenirii unei situații de pierdere a furnizorului, consumatorul nu are timp de alegere a altui furnizor și prin urmare Agenția emite hotărârea privind asigurarea furnizării de ultimă opțiune consumatorilor finali deserviți de furnizorul care își încetează activitatea sau care este în imposibilitate de a furniza gaze naturale. În circumstanțele descrise, de principiu nu poate exista o solicitare a consumatorului în acest sens, iar furnizarea de ultimă opțiune începe imediat din ziua indicată în hotărârea ANRE pentru toți consumatorii, deoarece garanția de la art. 90 nu este limitată la nici o categorie anumită de consumatori. Doar ulterior după începerea furnizării gazelor de către furnizorul de ultimă opțiune, consumatorul poate alege alt furnizor la prețuri negociate. La prima vedere autorii au presupus o situație standard de schimbare a furnizorului în care consumatorul are timp de a alege alt furnizor, însă art. 90 stabilește foarte clar că acesta beneficiază de dreptul respectiv fără prezentarea unei cereri speciale, fiind preluat de către furnizorul de ultimă opțiune în baza hotărârii Agenției.

24.2. **la sbp. 2)** cuvintele: „*operatorii de sistem*” se substituie cu cuvintele: „*operatorul sistemului*”.

25. La Anexă:

25.1 **pct. 1 și pct. 14** „*art. 421*” se substituie cu „*art. 421*”.

25.2 **la Articolul III**, după cuvântul „*Oficial*” se completează cu sintagma „*al Republicii Moldova.*”;

25.3 **pct. 12** se propune a se completa cu fraza: „*pentru a emite o opinie în termenele și condițiile stabilite în cadrul Tratatului Comunități Energetice*”.

25.4 **pct. 13, 14, 15** se propune să fie excluse.

Argumentare. Prevederile pct. 13-15 din *Anexă* nu pot fi transpuse, deoarece se referă la atribuțiile instituțiilor/organelor internaționale precum Secretariatul Comunității Energetice și a Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice (ECRB) și care după regimul său juridic nu pot să fie reglementate prin Lege, aprobată de Parlamentul Republicii Moldova.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, în scopul garantării securității aprovizionării cu gaze naturale în Comunitatea Energetică, Secretariatul, cât și ECRB vor aplica direct Regulamentul UE 2017/1938 în modul în care a fost adaptat și adoptat prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice 2021/15/MC-EnC.

La elaborarea tabelii de concordanță cu legislația UE, omiterea acestor norme este justificată.

Violina ȘPAC
Director

NOI ȘTIM A DĂRUI CĂLDURĂ

**SOCIETATEA CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ
"BĂLȚI-GAZ"**

3121, Republica Moldova, mun. Bălți,
str. Sf. Nicolae, 43, tel.: + 373 (231) 5-21-01,
fax.: + 373 (231) 6-33-55
c/f 1002602005994 în BC „Victoriabank” SA
filiala nr.1 Bălți, BIC: VICBMD2X740,
IBAN: MD06VI000002224901348MDL

3121, Республика Молдова мун. Бэлць,
ул. Св. Николая, 43, тел.: + 373 (231) 5-21-01
факс.: + 373 (231) 6-33-55
р/с 1002602005994 în BC „Victoriabank” SA
филиал № 1 Бэлць, BIC: VICBMD2X740,
IBAN: MD06VI000002224901348MDL

IDNO: 1002602005994, e-mail: office@balti-gaz.md

No 01-03/835 din 28.08.2023

La No _____ din _____ 20__

**Ministerul Energiei
al Republicii Moldova**

Prin prezenta, ca răspuns la solicitarea nr. 09-1120 din 14.08.2023, SRL „Bălți-Gaz” Vă aduce la cunoștință că, nu deține propuneri și recomandări la proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale.

Director

Ruslan ANTONIUC

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA
str. Columna 106 A, Chișinău, Republica Moldova (secretariat)
tel: 22-35-09, Fax: 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md, www.calm.md

Nr.252 din 22 august 2023

Ministerul Energiei
secretariat@energie.gov.md
nolina.pomparau@energie.gov.md

Copie:
Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

AVIZ

*asupra proiectului de hotărâre a Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru
modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale
(număr unic 674/MEn/2023)*

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat adresarea Cancelariei de Stat a Republicii Moldova nr. 18-69-8691 din 16.08.2023, privind avizarea proiectului de hotărâre a Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023), și comunică lipsa obiecțiilor și propunerilor la proiectul în cauză.

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

Ex.: Igor Cristal,
expert CALM, tel. 022 223 509
igor.cristal@calm.md

Nr. 1848 din 28.08 2023
La nr. _____ din _____ 2023

Domnului Constantin BOROSAN

Secretar de Stat

Ministerul Energiei al Republicii Moldova

mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale nr.1

email: secretariat@energie.gov.md

nolina.pomparau@energie.gov.md

Stimate domnule Secretar de Stat,

S.R.L. "Chișinău-gaz" a examinat proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale și Vă comunică următoarele.

În rezultatul studierii proiectului de lege prenotat nu au fost relevate careva propuneri ori carențe asupra acestei inițiative legislative.

Alăturat, reținem în formă de tabel propunerile de modificare și completare la Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale.

Totodată, Vă asigurăm de faptul că SRL „Chișinău-gaz” susține pe deplin procesul de modernizare a sectorului energetic și inițiativele legislative menite să asigure securitatea energetică a Republicii Moldova.

Anexă: Tabelul propunerilor de modificare și completare la Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale pe 14 file.

Cu respect,

Director

Ruslan SACA

Ex: A. Demian
Tel: 022 578-693

Propuneri privind modificările și completările la Legea cu privire la gazele naturale nr.108 din 27.05.2016 în contextual proiectului de modificare a Legii nr.10/2016 înaintat de Ministerul Energiei la 14.08.2023

№ n/n	Redacția proiectului de modificare și completare a Legii cu privire la gazele naturale nr.108 din 27.05.2016 în vigoare (se completează în cazul modificării textului)	Propunerile privind modificarea și completarea Legii cu privire la gazele naturale nr.108 din 27.05.2016 propue de către Ministerul Energiei	Propuneri privind modificarea și completarea Legii cu privire la gazele naturale nr.108 din 27.05.2016 prezentate de către SRL „Chișinău-gaz”	Mențiuni/comentarii/argumente
	Articolul 2. Noțiuni principale	Nu este	Se propune completarea textului art.2, cu noțiunea „ <i>conectare neautorizată</i> ” în următoarea redacție, după cum urmează: „ <i>conectare neautorizată</i> ” - conectarea instalației de producere, a depozitului de stocare, a instalației de racordare, a instalației de utilizare/aparatelor de utilizare, la rețeaua de transport sau de distribuție, efectuată în lipsa avizului de racordare/condițiilor tehnice de interconectare, eliberate în modul stabilit de către operatorul de sistem, care creează condiții pentru prelevarea volumelor de gaze naturale din rețea, în mod neînregistrat de echipamentul de măsurare și/sau înregistrat incomplet.	Necesitatea includerii noțiunii în cauză rezidă din motivul utilizării noțiunii de „conectare neautorizată” pe tot textul legii, în lipsa unei definiții a noțiunii. Aplicarea în practică a acestui motiv de deconectare formează unele neclarități și poartă un caracter echivoc și interpretabil, fapt ce contravine normelor de tehnică legislativă prescrise de prevederile Legii nr. 100/2017, conform cărora, normele de tehnică legislativă sînt menite să asigure forma sistemică și coordonată a conținutului reglementărilor juridice și sînt obligatorii la elaborarea proiectelor de acte normative. Or, conform pct. 27 din Indicațiile metodice privind regulile de tehnică legislativă, aprobate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, conținutul proiectului actului normativ se expune în limbă simplă, clară și concisă, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie.
	Articolul 2. Noțiuni principale <i>echipament de măsurare</i> – echipament sau sistem destinat măsurării volumului sau	Nu este	Se propune modificarea textului art.2, la noțiunea „ <i>echipament de măsurare</i> ” în următoarea redacție, după cum urmează: – instrument de măsurare, care se utilizează de unul singur sau în asociere cu	Necesitatea redacției propuse rezidă din respectarea principiului de armonizare reciprocă a legislației naționale, și anume a prevederilor Legii metrologiei nr. 19/2016, care în sensul prezentei noțiuni reglementează același obiect de reglementare conex.

	cantității de gaze naturale livrate și, după caz, a debitului de gaze naturale în scopul facturării;		unul sau mai multe dispozitive auxiliare de măsurare, ori sistem de măsurare utilizat pentru a face măsurări ale volumului de gaze naturale livrate și, după caz, a debitului de gaze naturale în scopul facturării.	
Articolul 2. Noțiuni principale	Nu este	Se propune completarea textului art.2, cu noțiunea „ <i>echipament de măsurare inteligent</i> ” în următoarea redacție, după cum urmează: „ <i>echipament de măsurare inteligent</i> ” – dispozitiv electronic care permite înregistrarea orară a volumelor de gaze naturale consumate, oferind mai multe informații decât un echipament de măsurare tradițional, și care poate transmite și primi informații utilizând forme de comunicații electronice;	Necesitatea redacției propuse rezidă din respectarea principiului de armonizare reciprocă a legislației naționale, și anume a prevederilor Legii cu privire la eficiența energetică nr. 139/2018, care în sensul prezentei noțiuni, reglementează același obiect de reglementare conex. Această noțiune este utilizată în lipsa unei definiții clare și trezește multiple interpretări de reglementare în condițiile noilor Reguli a pieței gazelor naturale și Codului Rețelelor, prevederi transpuse din Directivele Europene în domeniul Energetic. Suplimentar, „înregistrarea orară a volumelor de gaze naturale consumate” în cazul consumatorilor casnici, nu are nici un efect tehnologic, or această categorie de consumatori cu <i>echipament de măsurare inteligent</i> oricum rămâne ca consumator MNZ, – consumator la care măsurarea cantității de gaze naturale și citirea indicațiilor echipamentului de măsurare are loc mai rar decât o dată într-o zi gazieră, fapt care crează dificultăți majore la realizarea prevederilor Regulilor pieței gazelor naturale.	
Articolul 2. Noțiuni principale	Nu este	Se propune completarea textului art.2, cu noțiunea „ <i>Situație de punerea în pericol a vieții și sănătății oamenilor, integrității bunurilor ori mediului</i> ” în următoarea redacție, după cum urmează: „ <i>Situație de punerea în pericol a vieții și sănătății oamenilor, integrității bunurilor ori mediului</i> ” - proprietate esențială unei situații fizice, rezultată din nerespectarea și/sau încălcarea prevederilor regulilor de securitate cu	Necesitatea includerii noțiunii în cauză rezidă din motivul utilizării noțiunii de „punere în pericol a vieții și sănătății oamenilor, prejudicierii proprietății ori mediului” pe tot textul legii, în lipsa unei definiții a noțiunii. Aplicarea în practică a acestui motiv de întrerupere/sistare/deconectare formează unele neclarități și poartă un caracter echivoc și interpretabil, fapt ce contravine normelor de tehnică legislativă prescrise de prevederile Legii nr. 100/2017, conform cărora, normele de tehnică legislativă sînt menite să asigure forma sistemică și coordonată a conținutului reglementărilor juridice și sînt obligatorii la elaborarea proiectelor de acte normative.	

			privire la utilizarea gazelor naturale de către utilizatorii de sistem și/sau persoane fizice/juridice, constatată de către personalul operatorului de sistem.	Or, conform pct. 27 din Indicațiile metodice privind regulile de tehnică legislativă, aprobate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, conținutul proiectului actului normativ se expune în limbă simplă, <u>clară și concisă</u> , pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie. Suplimentar, urmează a fi respectat principiului de armonizare reciprocă a legislației naționale, și anume a prevederilor Legii nr.151/2022 privind funcționarea în condiții de siguranță a obiectivelor industriale și a instalațiilor tehnice potențial periculoase, din considerentul că, rețelele de gaze naturale constituie obiect industrial periculos și exploatarea/deservire și intervenția neconformă asupra acestora, poate crea consecințe ireversibile.
	Articolul 2. Noțiuni principale	Nu este	Se propune completarea textului art.2, cu noțiunea „ <i>racord</i> ” în următoarea redacție, după cum urmează: „ <i>Racord</i> ” - legătura dintre rețeaua de gaze naturale și instalația de racordare destinată pentru unul sau mai mulți potențiali consumatori finali.	Necesitatea includerii noțiunii în cauză rezidă din imperativul de a concretiza și reglementa procesele tehnice parte componentă a unei lucrări de racordare a potențialului consumator. Noțiunea de racord este reglementată de legislația din România, care în viziunea noastră este mult mai clară și nu creează interpretări în procesul de executare a serviciilor auxiliare. Suplimentar, urmează a se ține cont de faptul că, uniformizarea reglementărilor statelor membre al Comunității Europene Energetice este un obiectiv prioritar în cadrul transpunerii Directivelor Europene Energetice.
	Articolul 48. Prezentarea datelor și informațiilor operatorului sistemului de distribuție (1) La cererea operatorului sistemului de distribuție, producătorii, operatorii depozitelor de stocare, furnizorii și consumatorii finali racordați la rețelele de distribuție a gazelor naturale	Nu este	Se propune de a completa prevederile alin. (1) art. 48, după cuvântul „ <i>distribuție</i> ”, cu sintagma „ <i>autoritățile administrației publice locale</i> ”, în următoarea redacție, după cum urmează: alin. (1) „La cererea operatorului sistemului de distribuție, <i>autoritățile administrației publice locale</i> , producătorii, operatorii depozitelor de stocare, furnizorii și consumatorii finali	Colaborarea cu APL este impusă de respectarea de către OSD a prevederilor alin.5 din art. 49.

	prezintă operatorului sistemului de distribuție date și informații necesare pentru:		racordați la rețelele de distribuție a gazelor naturale prezintă operatorului sistemului de distribuție date și informații necesare pentru:”	
	<p>Articolul 49</p> <p>Dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale și planurilor de investiții</p>	Nu este	<p>Se propune de a exclude în tot textul legii prevederile ce țin de existența <i>Planului de dezvoltare a OSD și Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor de gaze naturale.</i></p>	<p>Conform cerințelor art. 49 OSD este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției spre aprobare, anual, Planul de investiții. În planul dat sunt incluse proiecte investiționale destinate expres dezvoltării rețelelor de distribuție gaze, în funcție de asigurarea capacității pentru a fi acoperite cererile rezonabile de distribuție a gazelor naturale, astfel realizându-se dublarea cu prevederile articolului dat privind elaborarea Planului de dezvoltare.</p> <p>Pe parcursul anului de gestiune, OSD conform Regulamentului privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor efectuează modificarea Planului de investiții anual, în legătură cu creșterea cererii de gaze naturale, starea tehnică a rețelelor și accesoriilor aferente lor, necesitatea redirecționării surselor financiare către măsuri prioritare, etc. Modificările date atrag după sine și modificarea Planului de dezvoltare a OSD, fapt ce duce la excluderea scopului Planului de dezvoltare a OSD, fiind permanent modificat, în conformitate cu Planul de investiții.</p> <p>De menționat, că în statele vecine (România, Ucraina, UE, etc) nu există noțiunea de Plan de dezvoltare a OSD.</p>
	<p>Articolul 62.</p> <p>Proiectarea și executarea instalațiilor de racordare</p>	Nu este	<p>Se propune completarea art.62, după alin.(2) cu un aliniat nou, (2²) cu următorul conținut, după cum urmează:</p> <p>alin. (2²) „Strămutarea și/sau redimensionarea rețelelor de gaze naturale coordonată cu operatorul de sistem și efectuată la solicitare și din contul solicitantului, care aparțin operatorului de sistem, rămân în proprietatea operatorului, fiind responsabil de exploatarea, întreținerea și modernizarea acestora”.</p>	<p>În practică au existat cazuri când solicitantul a pretins la dobândirea dreptului de proprietate a gazoductului redimensionat din sursele sale. Aceast fapt contravine prevederilor Codului Civil al Republicii Moldova. Or, conform prevederilor art. 501 alin. (1) proprietatea este, în condițiile legii, inviolabilă; alin. (2) Dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa. Mai mult, procesul operațional de redimensionare a gazoductului nu se încadrează în nici un mod de dobândire a dreptului de proprietate reglementat de prevederile art. 509 Cod Civil al RM.</p>

<p>Articolul 69.</p> <p>Evidența și măsurarea gazelor naturale</p> <p>alin. (5) Cheltuielile legate de procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea, repararea și înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii casnici sînt suportate de către operatorul sistemului de distribuție din sursele incluse în tarifele pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, cu excepția situațiilor în care consumatorul casnic solicită instalarea unui echipament de măsurare inteligent, care permite înregistrarea orară a volumelor de gaze naturale consumate. În acest din urmă caz, consumatorul casnic respectiv suportă cheltuielile de procurare, întreținere și înlocuire a echipamentului de măsurare respectiv.</p>	<p>Nu este</p>	<p>Se propune a completa textul alin.(5) din art.69, după sintagma <i>echipamentelor de măsurare</i> cu următorul text, după cum urmează:</p> <p><i>„cît și cheltuielile de mentenanță, care constau din întreținerea, repararea și înlocuirea dispozitivelor de transmitere la distanță a volumelor de gaze naturale consumate, instalate conform proiectului”</i> în continuare, conform textului din proiect.</p>	<p>NCM G.05.01:2014 ”Sisteme de distribuție a gazelor” prevede instalarea în blocurile locative noi proiectate a dispozitivelor de evidența în încăperi cu aparate de consum gaze în condițiile de instalare a dispozitivului de citire la distanța a datelor contorului de consum gaze.</p> <p>Ca rezultat al respectării prevederilor legislației în vigoare, la moment doar în mun. Chișinău se află în exploatare cca 80 000 de dispozitive de transmitere la distanță a indicațiilor EMG, instalate din contul investitorului (proprietarii bunurilor imobile) care necesită mentenanța (înlocuirea bateriei/traductorului de impulsuri, însăși întregului dispozitiv etc.)</p> <p>Fiind transmise la bilanțul contabil al OSD, aceste dispozitive urmează a fi deservite pentru a menține funcționalitatea acestora și scopului pentru care au fost instalate.</p>
<p>Articolul 69.</p> <p>Evidența și măsurarea gazelor naturale</p> <p>alin.(6) Cheltuielile privind procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea, repararea și înlocuirea</p>	<p>Nu este</p>	<p>Se propune a completa textul alin.6) din art.69, după sintagma „<i>echipamentelor de măsurare</i>” cu următorul text, după cum urmează:</p> <p><i>„dispozitivelor/sitemelor de transmitere la distanță, a volumelor de gaze naturale consumate, instalate conform</i></p>	<p>Necesitatea completării rezidă din prevederile normative-tehnice menționate în argumentările anterioare al prezentului Tabel, cât și din situația faptică existentă la moment în procesul de colectare a volumelor de gaze naturale consumate de către consumatorii finali, obligație impusă OSD de prevederile legislației în vigoare.</p>

	<p>echipamentelor de măsurare la consumatorii noncasnici sînt suportate de către aceștia.</p>		<p><i>proiectului.</i>” în continuare, conform textului de proiect.</p>	
	<p>Articolul 69. Evidența și măsurarea gazelor naturale. alin. (9) Operatorii sistemelor de distribuție sînt în drept să instaleze la consumatorii casnici și în stațiile de reglare-măsurare de la intrarea în localități echipamente de măsurare inteligente sau dispozitive de transmitere a datelor la distanță, care permit înregistrarea orară a volumelor de gaze naturale consumate, doar după ce vor demonstra eficiența economică a acestor măsuri și după aprobarea lor de către Agenție.</p>	<p>Nu este</p>	<p>Se propune modificarea alin. (9) pr�n excluderea textului, „ <i>doar după ce vor demonstra eficiența economică a acestor măsuri și după aprobarea lor de către Agenție</i>”, după sintagma de gaze natural consumate.</p>	<p>Redacția propusă are drept scop majorarea numărului de echipamente de măsurare gaze inteligente, conform prevederilor Legii cu privire la eficiența energetică nr. 139 din 19.07.2018 și a Directivelor Europene nr. 2012/27/UE și nr. 2009/73/CE, în scopul executării normelor impuse de Regulile pieței gazelor naturale.</p> <p>�n condițiile liberalizării pieței de gazele naturale nu este exclusă apariția unui Furnizor, care va furniza gazele naturale consumatorilor finali la ”tarif de noapte”. Posibilitatea realizării/prestării de către OSD a prevederilor contractului de distribuție în acest caz, va putea fi realizată doar în condițiile instalării echipamentelor de măsurare gaze inteligente.</p> <p>�n segmentul consumatorilor din sectorul municipal a crescut considerabil, numărul locurilor de consum cu acces limitat pentru citirea lunară a indicațiilor, ceea ce împiedică OSD-ul să participe eficient în echilibrarea pieței de gazele naturale și să îndeplinească în mod convenit obligația de a citi lunar indicațiile EMG la consumatori finali.</p>
	<p>Articolul 70. �nteruperi, limitări și sistarea livrării gazelor naturale</p>	<p>Nu este</p>	<p>Se propune de a completa textul alin. (6) din art. 70, după cuvântul „<i>deconecteze</i>”, cu cuvântul „<i>imediat</i>”.</p>	<p>Necesitatea de a contura momentul în care OS este în drept de a �nterupe prestarea serviciului de transport sau de distribuție este conturată de stringența de a intervine în timpul util, ținând cont de prevederile Legii nr.151/2022 privind funcționarea în condiții de siguranță a obiectivelor industriale și a instalațiilor tehnice potential periculoase, din considerentul că, rețelele de gaze naturale constituie obiect industrial periculos și exploatarea/deservirea și intervenția neconformă asupra acestora, poate crea consecințe ireversibile, care prin concretizarea acțiunilor OS, pot curma aceste consecințe.</p>

<p>Articolul 79.</p> <p>Zonele de protecție a rețelelor de gaze naturale</p>	<p>Nu este</p>	<p>Se propune a modifica redacția alin.(8) art.79 din lege cu expunerea în următoarea redacție:</p> <p>alin.(8) „Strămutarea rețelei de gaze naturale, la inițiativa proprietarului bunului imobil care se află în zona de protecție a rețelei de gaze naturale, se efectuează din contul acestuia, după obținerea acordului proprietarilor sau al deținătorilor legali ai terenului de pe traseul pe care urmează să fie amplasată rețeaua respectivă, acordului proprietarului rețelei existente și acordului Operatorului sistemului de distribuție cu eliberarea avizului de racordare pentru reamplasarea rețelei, în condițiile Regulamentului de racordare”.</p>	<p>Strămutarea rețelelor de gaze naturale constituie în sensul prevederilor Codului Civil, un act de dispoziție asupra bunului aflat în proprietatea deținătorului, fapt care impune necesitatea acordului acestuia cât și eliberarea soluțiilor tehnice de către OS pentru a efectua lucrările și ulterioara exploatare a gazoductului cu pricina.</p>
<p>De adăugat un nou articol.</p> <p>Articolul 79¹.</p> <p>Utilizarea rețelelor de gaze naturale ale unui terț</p>	<p>Nu este</p>	<p>Articolul 79¹. Utilizarea rețelelor de gaze naturale ale unui terț, cu următorul conținut, după cum urmează:</p> <p>(1) La desfășurarea activității reglementate, operatorii de sistem sunt în drept să ia în folosință rețelele de gaze naturale ale unui terț, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, în temeiul unui contract încheiat în acest sens. Clauzele obligatorii ce urmează să fie incluse în contractul respectiv se elaborează și se aprobă de Agenție și trebuie să conțină cel puțin prevederi cu privire la:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obiectul contractului și porțiunea conductei care urmează a fi transferată pentru folosință; - tipul contractului (cu titlu gratuit sau cu titlu oneros); - drepturile și obligațiile de bază ale proprietarului; 	

			<ul style="list-style-type: none">- drepturile și obligațiile de bază ale chiriașului - operator de sistem;- lucrările de reparații curente care trebuie executate de către operatorul de sistem - chiriaș;- lucrările de reparații capitale care trebuie executate de către proprietar sau operatorul de sistem - chiriaș în conformitate cu prevederile alineatului (4) din prezentul articol;- durata contractului;- modificările și rezilierea contractului, inclusiv despăgubirile care trebuie plătite în conformitate cu alineatul (6) din prezentul articol. <p>(2) Rețelele de gaze naturale care aparțin statului și unităților administrativ-teritoriale se transmit în folosință, cu titlu gratuit, operatorilor de sistem pentru a se asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor din zona respectivă de deservire.</p> <p>(3) Pentru utilizarea rețelelor de gaze naturale, ce aparțin persoanelor fizice sau juridice, de drept privat, operatorii de sistem trebuie să achite o plată (chirie) stabilită de Agenție, prin hotărâre adoptată în acest sens, iar costurile aferente se includ în tariful reglementat aprobat de Agenție pentru operatorul de sistem respectiv. La determinarea chiriei, Agenția ia în considerare obligațiile proprietarului față de operatorul de sistem, conform Codului Civil al Republicii Moldova și, dacă este necesar, poate reduce din sau compensa prin această chirie anumite costuri, cum ar fi lucrările de reparație capitale datorate de proprietar</p>	
--	--	--	--	--

în conformitate cu Codul Civil al Republicii Moldova.

(4) Reparațiile curente ale rețelelor de gaze naturale se efectuează de operatorul de sistem și se includ în tariful reglementat aprobat de Agenție pentru operatorul respectiv. Reparațiile capitale ale rețelelor de gaze naturale care sunt date în folosința operatorului de sistem se efectuează:

a) de proprietarul rețelei de gaze naturale;
b) de operatorul de sistem, dacă proprietarul nu execută obligația de efectuare a lucrărilor de reparații respective, iar operatorul de sistem deduce costurile aferente acestor lucrări din contul chiriei;

c) de operatorul de sistem, cu includerea cheltuielilor aferente în tariful reglementat aprobat de Agenție pentru operatorul de sistem respectiv, în cazul în care conform contractului rețeaua de gaze naturale respectivă a fost transmisă în folosință operatorului de sistem cu titlu gratuit.

(5) Lucrările de reparație capitală a rețelelor de gaze naturale, ce urmează a fi efectuate în conformitate cu alin. (3), lit. c), se includ în prealabil în planul de investiții elaborat de operatorul de sistem și supus spre aprobare Agenției, în conformitate cu art. 42 și 49.

(6) La desfacerea contractului înainte de recuperarea investiției efectuate de operatorul de sistem în conformitate cu alin. (3), lit. b) și c), proprietarul rețelei de gaze naturale e obligat să recupereze prejudiciul material cauzat operatorului de sistem, care se calculează reieșind din valoarea nerecuperată a investiției

		<p>respective. Compensația în cauză se ia în considerație la determinarea tarifului reglementat, aprobat de Agenție pentru operatorul de sistem respectiv.</p> <p>(7) Rețelele de gaze naturale în raport cu care nu poate fi identificat proprietarul urmează a fi preluate în patrimoniul unităților administrativ-teritoriale, în baza hotărârii instanței de judecată adoptată în conformitate cu Codul de procedură civilă. După trecere în proprietatea unității administrativ-teritoriale, a porțiunii respective de rețea, aceasta urmează să fie dată în folosință, cu titlu gratuit, operatorului de sistem pentru a se asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor din zona respectivă de deservire.</p>	
<p>Articolul 81.</p> <p>Obligațiile consumatorului final</p> <p>lit. c) să păstreze intacte echipamentul de măsurare și sigiliile aplicate, să nu întreprindă acțiuni menite să sustragă gaze naturale prin ocolirea echipamentului de măsurare sau prin denaturarea indicațiilor acestuia și să sesizeze imediat furnizorul în cazul în care depistează defecțiuni în funcționarea echipamentului de măsurare sau violarea sigiliilor operatorului de sistem;</p>	Nu este	<p>Se propune a modifica textul prevederilor lit.c) din art. 81 prin substituirea cuvântului „furnizorul” cu „operatorul de sistem”, în continuare, conform textului.</p>	<p>Ținând cont de prevederile Hotărârii ANRE nr.293/2008, cât și a politicilor promovate, aprobate și implementate de către Regulator, echipamentele de măsurare a produselor energetice sunt instalate din contul OSD, cu recuperare tarifară și respectiv sunt proprietate al OSD. În această ordine de idei, intervenția asupra proprietății OSD-lui urmează a fi semnalată acestuia și nu către furnizor. OSD-ul este responsabil de citirea indicațiilor echipamentelor și de colectarea datelor pentru ca furnizorul să poată genera o factură de plată. Mai mult, divizarea responsabilităților care a avut loc prin aprobarea de către Regulator a Regulamentului de racordare și cel de Furnizare, au stabilit clar competențele materiale atribuite fiecărui participant pe piața gazelor naturale, fapt care urmează a fi menținut și nu distrus, în spiritul prevederilor Directivei UE.</p>
<p>Articolul 83.</p>	Nu este	<p>Se propune completarea textului prevederilor alin. (5) din art. 83, după</p>	<p>Conform prevederilor contractului pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale și Codului</p>

<p>Răspunderea consumatorului final</p> <p>alin. (5) În cazul în care se constată documentar faptul că un consumator final a consumat gaze naturale prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicațiilor acestuia sau prin alte modalități de consum neînregistrat de echipamentul de măsurare, consumatorul final achită contravaloarea gazelor naturale consumate, care se determină prin aplicarea sistemului pașal.</p>		<p>după sintagma „<i>achită</i>” cu sintagma „<i>Operatorului de sistem</i>”, în continuare conform textului din proiect.</p>	<p>rețelelor, furnizorul predă gazele naturale OSD în punctele de măsurare gaze la intrarea în rețele de distribuție și le facturează consumatorilor în baza indicațiilor echipamentelor de măsurare gaze instalate la consumatorii finali.</p> <p>Astfel, OSD devine partea responsabilă pentru volumele de gaze naturale, care se află în rețelele acestuia, iar furnizorul achită OSD serviciile de distribuție în baza volumelor facturate la consumatorii finali, iar diferența care apare dintre volumele predate la intrarea în rețele de distribuție și cele măsurate la consumatorii finali se atribuie la pierderile OSD. Legea 108/2016 nu individualizează calitate de persoană prejudiciată sau calitate de creditor, furnizorul sau operatorul sistemului de distribuție, această sarcină revine Actelor normative de reglementare.</p> <p>Din cele expuse supra, se conturează cert, că responsabilitatea comercială asupra gazelor naturale din rețelele de distribuție este pusă pe seama OSD. Prin urmare OSD este partea nemijlocit cointeresată de a nu permite apariția pierderilor în rețelele sale, inclusiv celor comerciale, cauzate de consumurile neautorizate constatate de Comisia de constatare a cazurilor de consum fraudulos și aplicarea sistemului pașal (în continuare - Comisie).</p> <p>În acest sens, este de menționat că, chiar și în lipsa relațiilor contractuale dintre consumator și OSD există temei de aplicare a prevederilor generale de răspundere civilă prevăzute de art.774 Cod Civil, conform cărora în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Or, conform prevederilor art.776 Cod Civil, obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii. În aceeași ordine de idei, art.1998 Codul Civil, prevede temeiul și condițiile generale ale răspunderii delictuale, conform cărora cel</p>
---	--	---	---

care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

De asemenea, atenționăm în mod special asupra faptului, că menținerea în competența furnizorului a funcției de aplicare a sistemului paușal, poate atrage mai multe riscuri, inclusiv:

- furnizorul nu cunoaște modalitățile tehnice de consum neînregistrat a gazelor naturale, (cîmp obligatoriu ce urmează a fi completat în actul de constatare) întrucît documentarea acestor cazuri ține exclusiv de competența OSD, iar recuperarea prejudiciului cauzat prin consum fraudulos a gazelor naturale depinde de decizia furnizorului;
- nu este exclusă aplicarea abuzivă a dreptului de Decizie din partea furnizorului la examinarea cazului și adoptarea deciziei cu aplicarea sistemului paușal, ca urmare fiind imposibilitatea recuperării de către OSD a prejudiciului cauzat prin consum ilicit de gaze naturale. Sporirea riscului dat este condiționată și de liberalizarea pieții de gaze. În astfel de situații, în cazul semnării de către OSD a mai multor contracte de prestări servicii pentru distribuția gazelor naturale, va fi imposibilă determinarea furnizorului cărui a fost cauzat prejudiciul prin consumul neînregistrat de gaze naturale.

În acest sens există practica României, țară membru a Uniunii Europene, unde de către Distrigaz Sud Rețele este utilizat Cadrul normativ pentru instrumentarea cazurilor de consum fraudulos de gaze naturale, reglementat de:

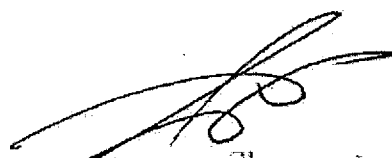
**Legea nr. 123 din 10 iulie 2012 energiei electrice și a gazelor naturale;*

**Metodologia de calcul al consumului tehnologic din sistemele de distribuție a gazelor naturale, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 18/2014;*

				<p><i>*Decizia ANRE nr. 309/30.03.2005 privind aprobarea Condițiilor generale de contractare a serviciilor de distribuție a gazelor naturale.</i></p> <p>Principiul de recuperare a prejudiciului cauzat de pe urma consumului fraudulos de gaze direct de către operatorul de rețea, este folosit de toți operatorii sistemelor de distribuție gaze din România, separați de activitatea de furnizare gaze. Posibila diferență fiind doar în mecanismele de acțiune stabilite în procedurile interne.</p> <p>Cu toate că legislația românească nu prevede expres dreptul de recuperare a prejudiciului cauzat de pe urma consumului fraudulos de gaze direct de către operatorul de rețea, mecanismele utilizate de operatori sunt acceptate de organele de reglementare și justiție.</p> <p>Practica utilizată de operatorii rețelelor de distribuție gaze din România corespunde cerințelor documentelor legislative, care au fost expertizate de Comisia Europeană în vederea corespunderii acestora cu directivele europene, și asupra căreia nu au fost enunțate careva obiecții.</p>
	<p>Articolul 110 Examinarea neînțelegerilor de către întreprinderile de gaze naturale</p>	<p>Nu este</p>	<p>Se propune completarea cu un nou aliniat art.110.</p> <p>alin.(10) cu următorul cuprins:</p> <p><i>„Reclamațiile trebuie să fie semnate de autor, indicându-se numele, prenumele și domiciliul. Reclamațiile în formă electronică vor conține informații privind numele, prenumele, domiciliul și adresa electronică a consumatorului. Reclamațiile ce nu întrunesc aceste condițiile se consideră anonime și nu se examinează. Dacă textul reclamației nu este lizibil și nu poate fi citit sau textul conține informații insuficiente și neconcludente referitor la problema abordată, reclamația nu se va examina, iar operatorul de sistem va informa</i></p>	<p>Din practica existentă în cadrul Societății se constată unele cazuri de interpretare și aplicare tendențioasă din partea petiționarilor a legislației privind dreptul de acces la informație.</p> <p>În acest sens, este de menționat că activitatea SRL „Chișinău-gaz” pe lângă atribuțiile acordate în calitate de operator al sistemului de distribuție prezumă și asigurarea unui proces public și transparent de comunicare cu toate persoanele interesate, or, este necesar de a nu confundat calitate de agent economic al SRL „Chișinău-gaz” cu cea de participant la raporturile administrative după cum este prevăzut în art.2 din Codul administrativ al RM.</p> <p>Un alt argument ar fi că la etapa actuală nu există un act normativ ce ar reglementa expres această sferă de activitate, din care motiv Întreprinderea este practic invadată cu scrisori ce nu corespund rigorilor elementare unei adresări către o instituție. Adesea, aceste</p>

			<p>consumatorul despre motivul neexaminării și i se va acorda un termen rezonabil pentru înlăturarea lor. În cazul în care consumatorul nu înlătură neajunsurile în termenul acordat, reclamația nu se examinează. Operatorul de sistem are dreptul să nu examineze în fond reclamațiile ce conțin un limbaj necenzurat sau ofensator, amenințări la viața și sănătatea sa. Reclamațiile adresate a doua oară de către același consumator, care nu conțin argumente ori informații noi, nu se reexaminează, fapt despre care acesta este informat în scris sau în formă electronică”</p>	<p>scrisori/adresari nu pot fi examinate, deoarece conțin un text indescifrabil, sunt indicate multiple probleme personale, implicit ce nu țin de competența OSD, iar petiționarul solicit rezolvarea acestora, etc.</p> <p>Prin urmare angajații Societății având spre examinare aceste petiții sunt nevoiți să aplice unele acțiuni nespecifice și improvizate în încercarea de a reacționa cât de cât pozitiv la apelurile parvenite.</p> <p>În susținerea poziției privind necesitatea de a opera modificările respective putem aduce și prevederile Codului administrativ Articolul 76.</p> <p>Sanțiuni pentru lipsa elementelor petiției.</p> <p>(1) Petițiile anonime sau cele depuse fără indicarea adresei poștale sau electronice a petiționarului nu se examinează.</p> <p>(2) Dacă petiția nu corespunde cerințelor prevăzute la art. 72 alin. (3) sau art. 75 alin. (1) lit. c)–e), solicitantului i se indică asupra neajunsurilor și i se acordă un termen rezonabil pentru înlăturarea lor. În cazul în care petiționarul nu înlătură neajunsurile în termenul acordat, petiția nu se examinează.</p> <p>(3) Autoritatea publică sau persoana oficială are dreptul să nu examineze în fond petițiile ce conțin un limbaj necenzurat sau ofensator, amenințări la securitatea națională, la ordinea publică, la viața și sănătatea persoanei oficiale, precum și a membrilor familiei acesteia.</p> <p>(4) Petițiile care conțin amenințări la securitatea națională, la ordinea publică, la viața și sănătatea persoanei oficiale sau a membrilor familiei acesteia, precum și amenințări la adresa altor autorități și/sau a altor persoane oficiale sau grupuri de persoane, se remit organului de drept competent.</p>
22				

Demian A.

Bordeniu

PLENUL CONSILIULUI CONCURENȚEI

Republica Moldova, MD- 2068, Chișinău, srt. Alecu Russo, 1
E-mail: office@competition.md; www.competition.md

Nr. DJ-06/464-1294 din 05 septembrie 2023

Nr. 18-69-8691 din 16.08.2023

Ministerul Energiei
e-mail: secretariat@energie.gov.md

Copie: **Cancelaria de Stat**
e-mail: cancelaria@gov.md

Plenul Consiliului Concurenței, în cadrul ședinței din 05 septembrie 2023, a examinat, în temeiul prevederilor art. 39 lit. c) și art. 41 alin. (1) lit. d) ale Legii concurenței nr.183/2012, *proiectul hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023)* și, în limitele competenței sale, comunică următoarele.

Conținutul alin.(4) art 108³ din proiect, oferă titularului obligației de stocare posibilitatea de a include în costurile de creare și menținere a stocurilor de gaze naturale orice costuri, fie justificate, nejustificate și directe, și indirecte.

Astfel, pentru a asigura claritate și previzibilitate normei date și pentru evitarea admiterii includerii de către titularul obligației de stocare a tuturor costurilor sale, este necesar de prevăzut la alin.(4) art.108³ din proiect expres categoria de costuri ce pot fi considerate eligibile și justificate de către ANRE pentru stocarea de gaze naturale.

Alexei Gherțescu
Președinte

Digitally signed by Gherțescu Alexei
Date: 2023.09.05 16:31:19 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

nr. 11/05-3019 din 28.08.2023

la nr. 09-1120 din 14.08.2023

Ministerul Energiei al Republicii Moldova

Cu referire la scrisoarea nr. 09-1120 din 14 august 2023, privind expunerea asupra proiectului Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, SA Energocom înaintează următoarea propunere.

În conformitate cu art. 2 a Legii sus menționate distingem următoarele noțiuni:

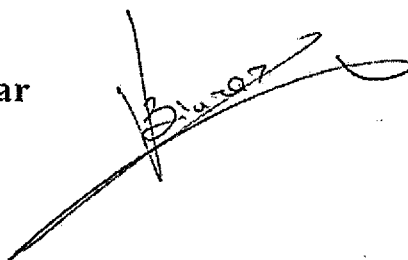
participant la piața gazelor naturale – persoană fizică sau juridică, inclusiv operatorul de sistem, care se angajează în tranzacții cu gaze naturale, inclusiv prin plasarea de ordine de tranzacționare pe piața angro a gazelor naturale;

piață a gazelor naturale – cadru organizat de vânzare-cumpărare a gazelor naturale de către participanții la piață și de prestare a serviciilor de sistem în scopul asigurării continue și fiabile a consumatorilor cu gaze naturale în cadrul sistemului de gaze naturale;

Studiind aceste două noțiuni constatăm că serviciile de sistem pot fi accesate de către persoane fizice și juridice fără a fi definitivat ca *participant la piața gazelor naturale*.

Astfel, considerăm oportun de a introduce modificări la noțiunea de participant la piața gazelor naturale cu următorul conținut: *participant la piața gazelor naturale – persoană fizică sau juridică, inclusiv operatorul de sistem, care se angajează în tranzacții cu gaze naturale, accesare a serviciilor de sistem, inclusiv prin plasarea de ordine de tranzacționare pe piața angro a gazelor naturale.*

Cu respect,
Director General interimar

Victor BÎNZARI

Ex: Igor Condrea
igor.condrea@energocom.md
Tel. 373 68 001 912
373 79 921 631

S
ОБЩЕСТВО С ОГРАНИЧЕННОЙ
ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ
"GAGAUZ-GAZ"

MD-3801, Republica Moldova, or. Comrat, strada Lenin, 190
tel.: (298) 61-011, fax.: (298) 61-012
IBAN: MD39ML00000002251150697
in B.C. "Moldincombank" SA,
suc. Comrat

01, Республика Молдова, г. Комрат, улица Ленина, 190
тел.: (+298) 61-011, факс: (298) 61-012
IBAN: : MD39ML00000002251150697
в КБ "Молдинкомбанк"
филиал Комрат

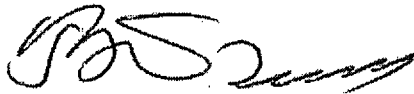
IDNO: 1003611151445; web: www.gagauzgaz.md; e-mail: office.gagauz@moldovagaz.md

№ 650 от « 25 » 08. 2023 г.

Ministerul Energiei
al Republicii Moldova
Secretar de Stat
Constantin Borosan

На Ваш исх. №09-1120 от 14.08.2023 года сообщаем, что по вопросу согласования изменений в Проекте Закона №108/2016 «О природном газе» ООО «Гагауз-газ» замечаний и предложений не имеет.

С уважением,
Директор

В.М.Блеца

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE ȘI INTEGRĂRII EUROPENE
AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND EUROPEAN INTEGRATION
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Str. 31 August 1989 80, MD-2012 Chișinău • Tel: (373 22) 578205 • Fax: (373 22) 232302 • <http://www.mfa.gov.md>

Nr. DI/3/041.1-9749 din 24 august 2023

La nr. 18-69-8691 din 16 august 2023

Ministerul Energiei
copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a examinat *proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023)* și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.

Cu referire la Regulamentul (UE) nr. 2017/1938, care face obiectul transunerii, denumirea actului UE urmează a fi revăzută și expusă în versiunea autentică, și anume *Regulamentul (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010*, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr. 280 din 28 octombrie 2017.

Totodată, clauza de armonizare a proiectului de lege nu reflectă cele mai recente amendamente aduse Regulamentelor care fac obiectul transunerii, în conformitate cu cerințele stabilite în pct. 30 din Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1171/2018. În context, Regulamentul (UE) nr. 2017/1938 și Regulamentul (CE) nr. 715/2009 au fost modificate ultima dată prin Regulamentul (UE) nr. 2022/1032.

La Nota informativă la proiectul de lege, în conformitate cu dispozițiile anexei nr. 1 din Legea nr. 100/2017, în compartimentul 3 urmează a fi indicat dacă intervenția rezultă din angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor bilaterale cu Uniunea Europeană, precum și inclusă mențiunea cu privire la elaborarea tabelului de concordanță.

Digitally signed by Mîțu Mihail
Date: 2023.08.24 14:49:56 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Mihai MÎȚU
Secretar General

MD-2004 Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 162.
Tel. 20 45 12; Fax 22 07 48, cancelaria@maia.gov.md; www.maia.gov.md

Nr. 21-03/2660 din 28.08.2023
La nr. 18-69-8691 din 15.08.2023

Ministerul Energiei
Copie: Cancelaria de Stat

Examinând în limita competențelor funcționale, proiectul de hotărâre pentru aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023), Vă comunicăm lipsa propunerilor și obiecțiilor.

Viceprim-ministru,
Ministrul agriculturii și
industrii alimentare

Digitally signed by Bolea Vladimir
Date: 2023.08.30 16:38:25 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Vladimir BOLEA

Ministerul Dezvoltării
Economice și Digitalizării
al Republicii Moldova

Nr.08/2-2713

din 04.09.2023

Ministerul Energiei

secretariat@energie.gov.md

Copie: **Cancelaria de Stat**

cancelaria@gov.md

Urmare examinării proiectului de hotărâre de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023), în limita competențelor, comunicăm următoarele.

La pct.9. Cu referire la art. 51 alin. (2). De a exclude cuvintele „și în actele normative de reglementare ale Agenției”, ca fiind inutile prin faptul că actele subordonate legii nu pot să limiteze sau sa extindă prevederile actului normativ ierarhic superior.

La pct.10. Cu referire la art. 52/1 alin. (6). De a substitui cuvântul „elaborează” cu cuvântul „propune”, pentru a evita confuzii juridice.

Digitally signed by Arpintin Veronica
Date: 2023.09.05 15:49:25 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Secretar de Stat

Veronica ARPINTIN

Ex.: Cezar Iliș,
Tel. (022) 250-635
e-mail: cez.ar.ilias@mded.gov.md

Ministerul Infrastructurii
și Dezvoltării Regionale
al Republicii Moldova

Nr. 21-4445 din 24.08.2023

La nr. 18-69-8691 din 16.08.2023

Ministerul Energiei

e-mail: secretariat@energie.gov.md

Copie: Cancelaria de Stat

e-mail: cancelaria@gov.md

Cu referire la *proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, nr. unic 674/MEEn/2023*, în limita competențelor funcționale, comunicăm lipsă de obiecții și propuneri.

Secretar general

Digitally signed by Țurcanu Angela
Date: 2023.08.24 14:07:13 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Angela ȚURCANU

Ex. T. Olteanu, tel. 022-250-625

**MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

07.09.2023 nr. 07/5-03/1881/1317

La număr unic 674/MEn/2023

*Referitor la modificarea
Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale*

Ministerul Energiei
e-mail: secretariat@energie.gov.md
Copie: Cancelaria de Stat
e-mail: cancelaria@gov.md

La indicația Cancelariei de Stat nr.18-69-8691 din 16.08.2023, Ministerul Finanțelor a examinat proiectul hotărârii cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale (*număr unic 674/MEn/2023*), și în limita domeniilor de competență, comunică lipsa obiecțiilor, totodată invocând următoarea remarcă.

- Articolul I pct. 17 sbpct. 2) din proiectul de lege:

În alin. (13¹) din proiect, este utilizată formula „Agenția suspendă prin hotărâre...”, însă la alin. (13²) din proiect, este utilizată formula „La adoptarea deciziei de suspendare...”, noțiuni care trebuie să fie omogene.

Digitally signed by Roșca Dina
Date: 2023.09.07 17:09:15 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Secretar general al ministerului

Dina ROȘCA

✉ Eugeniu Verlan
☎ (022) 262-681
e-mail: eugeniu.verlan@mf.gov.md

MD 2004, mun. Chișinău, bd Ștefan cel Mare și Sfânt, 162, tel. 022 20 45 87, e-mail: cancelaria@mediu.gov.md

04.09.2023 Nr. 05-07/1967
La Nr. 18-69-8691 din 16.08.2023

Ministerul Energiei

Copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Mediului a examinat conform competențelor *proiectul de hotărâre a Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023)*, și comunică următoarele.

În proiectul legii, la partea introductivă, la primul alineat unde se enumeră punctele transpuse din Regulamentul (UE) 2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze, exprimarea prin abrevieri precum „art. 2, 6c, 7, 9 și 10” este necesar de a fi ajustată și scrisă în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, după cum urmează: „art. 2, art. 6 alin. (1) lit. c), art. 7, art. 9 și art. 10”. Obiecție valabilă și la alineatul următor, și în alte cazuri similare din textul proiectului de act normativ. Ori, în cazul exprimării abreviate precum „art. 2, 6c, 7, 9 și 10”, indicele ”6c” poate fi interpretat eronat deoarece art. 6 din Regulamentul (UE) 2017/1938 este grupat în mai multe alineate, divizate la rândul lor în litere. Astfel, la art. 6 se regăsesc două alineate, alin. (1) și alin. (2) care conțin litere similare ”lit. c)”.

Secretar de Stat

Aliona RUSNAC

SOCIETATEA PE ACȚIUNI MOLDO-RUSĂ
МОЛДАВСКО-РОССИЙСКОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО

SA "MOLDOVAGAZ"

MD-2005, str. Alexandr Pușkin, 64, mun. Chișinău, RM
tel. (+373 22) 578-002, 578-004,

IBAN MD73ML000000002251109248 BC "Moldindconbank"

SA, Filiala Centru mun. Chișinău, cod bancar: MOLDMO2X309,

IDNO: 1003600005148, Capitalul Social: 1 332 908 000 lei

E-mail: office@moldovagaz.md, www.moldovagaz.md

MD-2005, ул. Александр Пушкин, 64, мун. Кишинэу, РМ

тел. (+373 22) 578-002, 578-004,

IBAN MD73ML000000002251109248 КБ «Moldindconbank» АО,

Филиал Центру, мун. Кишинэу, код Банка: MOLDMO2X309,

IDNO: 1003600005148, Уставный Капитал: 1 332 908 000 лей

Nr. 04-2870 din 28.08. 2023

La nr. 09-1120 din 14.08.2023

Ministerul Energiei

SA „Moldovagaz” a examinat proiectul de hotărâre a Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (**număr unic 674/MEn/2023**) și remite alăturat propuneri aferente documentului vizat.

Anexă: pe 41 file.

Președintele
Consiliului de Administrație

Vadim CEBAN

Informația privind modificările și completările la Legea cu privire la gazele naturale nr.108 din 27.05.2016

№	Legea cu privire la gazele naturale nr.108 din 27.05.2016 în vigoare la 28.08.2023	Propunerile Ministerului Energiei privind modificarea și completarea Legii cu privire la gazele naturale nr.108 din 27.05.2016	Mențiuni/comentarii
1.		1) În tot cuprinsul legii: 1) cuvintele „depozit de stocare”, „operator al depozitului de stocare” la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „instalație de stocare”, respectiv „operator al instalației de stocare” la forma gramaticală corespunzătoare;	Se acceptă, în conformitate cu preambulul Legii nr.108/2016 și respectiv art.2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE
2.		2) cuvintele „cont de echilibrare operațională” la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „cont operațional de echilibrare”, la forma gramaticală corespunzătoare;	Nu se acceptă, contravine art. 2 din Regulamentul (UE) 2015/703 al Comisiei din 30 aprilie 2015 de stabilire a unui cod de rețea pentru normele privind interoperabilitatea și schimbul de date, totodată nu este argumentată substituirea în cauză.
3.		3) La art. 40 alin. (9), art. 70 alin. (10), art. 104 în denumire și alin. (5) lit. (b), art. 105 în denumire și alin. (1), (2), (4), (7), (9) și (10), art. 106 alin. (1-3), art. 107 alin. (1) lit. (i): textul “pe piața” se modifică cu textul “în sectorul”.	Modificările în cauză au fost deja efectuate prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare din 10.09.2022.
4.	Articolul 2. Noțiuni principale <i>certificare</i> – procedură în cadrul căreia se examinează respectarea de către operatorul sistemului de transport a cerințelor privind separarea și independența acestuia, precum și a altor cerințe relevante impuse operatorului sistemului de transport prin prezenta lege, și care constituie o precondiție pentru desemnarea prin licențiere a operatorului sistemului de transport;	Articolul 2. Noțiuni principale <i>certificare</i> – procedură în cadrul căreia se examinează respectarea de către operatorul sistemului de transport, de către operatorul instalației de stocare a cerințelor privind separarea și independența acestuia, precum și a altor cerințe relevante impuse operatorului sistemului de transport, operatorului instalației de stocare prin prezenta lege, și care constituie o precondiție pentru desemnarea prin licențiere a operatorului sistemului de transport;	De completectat textul cu cuvintele „și a operatorului instalației de stocare”, în conformitate cu art. 52 ¹ din prezentul proiect de lege
5.	Articolul 2. Noțiuni principale		Se propune completarea Articolului 2 cu următoarea noțiune: Componenta de echitate - plata unică reciprocă pentru consumul de gaze naturale, determinată conform

			metodologiei aprobate de ANRE, percepută de la consumatori de către furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89, și verso, în cazul schimbării furnizorului, sau a rezoluțiunii contractului de furnizare a gazelor naturale.
6.	Articolul 2. Noțiuni principale debitul de extracție – debit la care utilizatorul de sistem care folosește un depozit de stocare are dreptul să extragă gazele naturale din depozitul de stocare respectiv;	Articolul 2. Noțiuni principale <i>debitul de extracție – debit la care utilizatorul de sistem care folosește o instalație de stocare are dreptul să extragă gazele naturale din instalația de stocare respective;</i>	Se acceptă, în conformitate cu preambulul Legii nr.108/2016 și respectiv art.2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE
7.	Articolul 2. Noțiuni principale debitul de injecție – debit la care utilizatorul de sistem care folosește un depozit de stocare are dreptul să injecteze gaze naturale în depozitul de stocare respectiv;	Articolul 2. Noțiuni principale <i>debitul de injecție – debit la care utilizatorul de sistem care folosește o instalație de stocare are dreptul să injecteze gaze naturale în instalația de stocare respective;</i>	Se acceptă, în conformitate cu preambulul Legii nr.108/2016 și respectiv art.2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE
8.		4) după noțiunea „instalație de racordare” se introduce o noțiune nouă cu următorul cuprins: Articolul 2. Noțiuni principale <i>instalație de stocare subterană – instalație de stocare care este deținută și/sau exploatată de o întreprindere de gaze naturale și care este utilizată pentru stocarea gazelor naturale, inclusiv a stocurilor de echilibrare și care este conectată la o rețea de transport sau de distribuție, cu excepția rezervoarelor sferice supraterane sau a stocării în conductă;</i>	
9.		5) după noțiunea „nominalizare” se introduce o noțiune nouă cu următorul cuprins: Articolul 2. Noțiuni principale <i>obiectiv de creare a stocurilor de gaze naturale - obiectiv obligatoriu privind nivelul de stocuri de gaze naturale raportat la capacitatea agregată a instalațiilor de stocare subterană, stabilit pentru țările</i>	Se acceptă, potrivit Regulamentului (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor

		părți ale Comunității Energetice sau pentru statele membre ale Uniunii Europene în care există instalații de stocare subterană;	
10.	<p>Articolul 2. Noțiuni principale operator al depozitului de stocare – întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru stocarea gazelor naturale care dispune de depozit de stocare pe care îl exploatează în legătură cu desfășurarea activității de stocare a gazelor naturale;</p>	<p>Articolul 2. Noțiuni principale operator al instalației de stocare – întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru stocarea gazelor naturale care <i>desfășoară activitatea de</i> <i>stocare a gazelor naturale și exploatează o instalație de stocare;</i></p>	<p>Se acceptă, în conformitate cu preambulul Legii nr. 108/2016 și respectiv art. 2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE</p>
11.	<p>Articolul 2. Noțiuni principale operator al sistemului de transport – întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru transportul gazelor naturale care dispune de rețele de transport al gazelor naturale, îndeplinește funcții de transport al gazelor naturale și este responsabilă de exploatarea, întreținerea, modernizarea, inclusiv rețehnologizarea, și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale și a interconexiunilor, precum și de asigurarea capacității rețelelor de transport al gazelor naturale de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de transport al gazelor naturale;</p>	<p>Articolul 2. Noțiuni principale operator al sistemului de transport – întreprindere de gaze naturale titular de licență pentru transportul gazelor naturale care îndeplinește funcții de transport al gazelor naturale și este responsabilă de exploatarea, întreținerea, modernizarea, inclusiv rețehnologizarea, și dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale și a interconexiunilor, precum și de asigurarea capacității rețelelor de transport al gazelor naturale de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de transport al gazelor naturale;</p>	<p>Se acceptă, în conformitate cu preambulul Legii nr. 108/2016 și respectiv art. 2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE</p>
12.	<p>Articolul 2. Noțiuni principale parte a Comunității Energetice – parte semnatară a Tratatului Comunității Energetice, precum și Uniunea Europeană și statele sale membre;</p>	<p>Articolul 2. Noțiuni principale parte a Comunității Energetice – parte semnatară a Tratatului Comunității Energetice;</p>	<p>Lipsă propuneri.</p>

13.	<p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>produse energetice angro</i> – următoarele tipuri de contracte și instrumente derivate, indiferent de locul sau modul lor de tranzacționare:</p> <p>a) contractele de furnizare a gazelor naturale, în cazul în care livrarea se efectuează în Republica Moldova sau în țările părți ale Comunității Energetice;</p> <p>b) contractele de prestare a serviciilor de transport al gazelor naturale în Republica Moldova sau în țările părți ale Comunității Energetice;</p> <p>c) contractele de furnizare și de prestare a serviciului de distribuție a gazelor naturale consumatorilor finali cu o capacitate de consum mai mare de 600 GWh/an;</p>	<p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>produse energetice angro</i> – următoarele tipuri de contracte și instrumente derivate, indiferent de locul sau modul lor de tranzacționare:</p> <p>a) contractele de furnizare a gazelor naturale, în cazul în care livrarea se efectuează în Republica Moldova sau în țările părți ale Comunității Energetice <i>în statele membre ale Uniunii Europene</i>;</p> <p>b) contractele de prestare a serviciilor de transport al gazelor naturale în Republica Moldova sau în țările părți ale Comunității Energetice <i>în statele membre ale Uniunii Europene</i>;</p> <p>c) contractele de furnizare și de prestare a serviciului de distribuție a gazelor naturale consumatorilor finali cu o capacitate de consum mai mare de 600 GWh/an;</p>	Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți.
14.		<p>10) după noțiunea „stație de regalare-măsurare” se introduc două noțiuni noi cu următorul cuprins:</p> <p>Articolul 2. Noțiuni principale <i>stoc de echilibrare</i> – cantitate de gaze naturale nelichificate care sunt:</p> <p>a) achiziționate, gestionate și stocate în instalații de stocare subterană de către operatorii sistemelor de transport sau de o entitate desemnată exclusiv pentru îndeplinirea funcțiilor sale și pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale; și</p> <p>b) utilizate numai în cazul în care acest lucru este necesar pentru menținerea în funcțiune a sistemului de gaze naturale în condiții de siguranță și fiabilitate;</p> <p><i>stoc de securitate</i> - cantitate de gaze naturale nelichificate stocate în instalații de stocare, care sunt achiziționate, gestionate și stocate de entitatea desemnată conform art. 108¹, și care pot fi utilizate în condițiile stabilite la alin. (8) din articolul menționat;</p>	Se acceptă, potrivit Regulamentului (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor
15.	<p>Articolul 4. Competența Guvernului (1) Pentru asigurarea funcționării și dezvoltării durabile a sectorului de gaze naturale, Guvernul:</p> <p>k) adoptă hotărâri cu privire la construcția depozitelor artificiale de stocare a gazelor naturale cu capacitatea de peste 0,1 milioane</p>	<p>Articolul 4. Competența Guvernului (1) Pentru asigurarea funcționării și dezvoltării durabile a sectorului de gaze naturale, Guvernul:</p> <p>k) adoptă hotărâri cu privire la construcția <i>instalațiilor de stocare</i> cu capacitatea de peste 0,1 milioane metri cubi, precum și cu privire la adaptarea în acest scop a rezervoarelor naturale;</p>	Se acceptă, în conformitate cu preambulul Legii nr. 108/2016 și respectiv art. 2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE

	metri cubi, precum și cu privire la adaptarea în acest scop a rezervoarelor naturale;		
16.		2) se completează cu alineatul (2 ¹) cu următorul cuprins: Articolul 4. Competența Guvernului (2 ¹) Guvernul întreprinde măsurile necesare pentru a asigura utilizarea, până la 1 noiembrie a fiecărui an calendaristic, a capacității de stocare a gazelor naturale în instalațiile de stocare din alte țări părți ale Comunității Energetice, din statele membre ale Uniunii Europene, care să corespundă unui nivel de cel puțin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor finali din Republica Moldova, racordați la rețelele de gaze naturale ale operatorilor de sistem licențiați, determinat pentru ultimii 5 ani calendaristici. Stocurile de gaze naturale care urmează a fi create în acest scop includ stocurile prevăzute la art. 108 ¹ și art. 108 ² -108 ³ .	Se acceptă, potrivit Regulamentului (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor
17.		Articolul 7 alineatul (1), se completează cu lit. (v) cu următorul cuprins: Articolul 7. Atribuțiile Agenției (1) În domeniul reglementării activităților din sectorul gazelor naturale supuse reglementării prin licențiere și autorizare, Agenția: v) instituie și întreține baza de date în format electronic, a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți, prezentată de titularii de licență pentru furnizarea gazelor naturale.”	Nu se acceptă. Baza de date a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți, reprezintă proprietate a Furnizorului, care este una inviolabilă conform normelor naționale și internaționale și nu poate fi lipsită de aceasta.
18.	Articolul 7. Atribuțiile Agenției (3) În domeniul reglementării pieței gazelor naturale și a schimburilor transfrontaliere de gaze naturale, Agenția: h) colaborează cu autoritățile de reglementare din țările părți ale Comunității Energetice, cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și cu autoritățile de reglementare ale altor țări privind aspectele transfrontaliere, privind dezvoltarea pieței regionale de gaze naturale și privind crearea de condiții necesare pentru concurență loială, inclusiv în legătură cu monitorizarea pieței gazelor naturale.	Articolul 7. Atribuțiile Agenției (3) În domeniul reglementării pieței gazelor naturale și a schimburilor transfrontaliere de gaze naturale, Agenția: h) colaborează cu autoritățile de reglementare din țările părți ale Comunității Energetice din statele membre ale Uniunii Europene, cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și cu autoritățile de reglementare ale altor țări privind aspectele transfrontaliere, privind dezvoltarea pieței regionale de gaze naturale și privind crearea de condiții necesare pentru concurență loială, inclusiv în legătură cu monitorizarea pieței gazelor naturale.	Lipsa propuneri. Concretizează cercul de subiecți

19.	<p>Articolul 8. Alte atribuții și drepturi ale Agenției</p> <p>(1) Pentru îndeplinirea eficientă a atribuțiilor sale, Agenția:</p> <p>q) colaborează cu autoritățile de reglementare din țările părți ale Comunității Energetice, cu autoritățile de reglementare din alte țări, cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și cu Secretariatul Comunității Energetice.</p>	<p>Articolul 8. Alte atribuții și drepturi ale Agenției</p> <p>(1) Pentru îndeplinirea eficientă a atribuțiilor sale, Agenția:</p> <p>q) colaborează cu autoritățile de reglementare din țările părți ale Comunității Energetice <i>din statele membre ale Uniunii Europene</i>, cu autoritățile de reglementare din alte țări, cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și cu Secretariatul Comunității Energetice.</p>	Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți
20.	<p>Articolul 11. Obligații de serviciu public</p> <p>(1) În interesul economic general, în legătură cu securitatea, inclusiv securitatea aprovizionării cu gaze naturale, continuitatea, calitatea și prețurile furnizărilor, precum și în legătură cu protecția mediului, întreprinderile de gaze naturale pot fi impuse să îndeplinească obligații de serviciu public. Obligațiile de serviciu public sînt impuse de Guvern sau de Agenție, conform competențelor stabilite prin prezenta lege, în mod nediscriminatoriu, în calitate de măsură limitată în timp și se revizuiesc cu regularitate, din oficiu, în scopul determinării necesității menținerii obligațiilor respective. Impunerea obligațiilor de serviciu public trebuie să garanteze accesul egal și pe bază de reciprocitate al întreprinderilor de gaze naturale din țările părți ale Comunității Energetice la consumatorii finali din Republica Moldova.</p>	<p>Articolul 11. Obligații de serviciu public</p> <p>(1) În interesul economic general, în legătură cu securitatea, inclusiv securitatea aprovizionării cu gaze naturale, continuitatea, calitatea și prețurile furnizărilor, precum și în legătură cu protecția mediului, întreprinderile de gaze naturale pot fi impuse să îndeplinească obligații de serviciu public. Obligațiile de serviciu public sînt impuse de Guvern sau de Agenție, conform competențelor stabilite prin prezenta lege, în mod nediscriminatoriu, în calitate de măsură limitată în timp și se revizuiesc cu regularitate, din oficiu, în scopul determinării necesității menținerii obligațiilor respective. Impunerea obligațiilor de serviciu public trebuie să garanteze accesul egal și pe bază de reciprocitate al întreprinderilor de gaze naturale din țările părți ale Comunității Energetice <i>sau din statele membre ale Uniunii Europene</i> la consumatorii finali din Republica Moldova, <i>în conformitate cu acordurile încheiate în acest sens;</i></p>	Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți
21.	<p>Articolul 15. Obligațiile și drepturile titularului de licență</p>	<p>Articolul 15, se completează cu alin. (1¹) cu următorul cuprins:</p> <p>Articolul 15. Obligațiile și drepturile titularului de licență</p> <p>(1¹) Titularul de licență pentru furnizarea gazelor naturale este obligat să prezinte Agenției, în termenele și în condițiile stabilite de aceasta, baza de date în format electronic, a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Baza de date a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți, reprezintă proprietate a Furnizorului, care este una inviolabilă conform normelor naționale și internaționale și nu poate fi lipsită de aceasta.</p>
22.	<p>Articolul 16. Reperfectarea, suspendarea și reluarea valabilității licenței</p>	<p>Articolul 16. Reperfectarea, suspendarea și reluarea valabilității licenței</p>	Lipsă propuneri.

<p>(6) Pentru perioada suspendării licenței pentru transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale, precum și pentru perioada suspendării licenței furnizorilor care asigură furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art.89 și 90, Agenția desemnează un nou titular de licență în cadrul obligațiilor de serviciu public pentru desfășurarea unuia dintre genurile de activitate menționate în locul titularului căruia i-a fost suspendată licența. Întreprinderea de gaze naturale a cărei licență a fost suspendată nu va împiedica în niciun mod activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i necondiționat accesul la rețele de gaze naturale și la toate informațiile și documentele necesare pentru desfășurarea activității. Pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali, titularii de licență ale căror licențe au fost suspendate sunt obligați, la solicitarea Agenției și în termenii stabiliți de aceasta, să transmită titularului de licență nou-desemnat baza de date, inclusiv în format electronic, a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți.</p>	<p>(6) Pentru perioada suspendării licenței pentru transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale, precum și pentru perioada suspendării licenței furnizorilor care asigură furnizarea gazelor naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art.89 și 90, Agenția desemnează un nou titular de licență în cadrul obligațiilor de serviciu public pentru desfășurarea unuia dintre genurile de activitate menționate în locul titularului căruia i-a fost suspendată licența. Întreprinderea de gaze naturale a cărei licență a fost suspendată nu va împiedica în niciun mod activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i necondiționat accesul la rețele de gaze naturale și la toate informațiile și documentele necesare pentru desfășurarea activității. Pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali, titularii de licență ale căror licențe au fost suspendate sunt obligați, la solicitarea Agenției și în termenii stabiliți de aceasta, să transmită <i>Agenției și titularului de licență</i> nou-desemnat baza de date, inclusiv în format electronic, a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți.</p>	
<p>23. Articolul 39. Funcțiile și obligațiile operatorului sistemului de transport (3) Operatorul sistemului de transport este obligat să construiască capacitatea transfrontalieră suficientă pentru a conecta sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova cu sistemele de transport al gazelor naturale din alte țări părți ale Comunității Energetice și/sau pentru a-l integra în piața regională, răspunzând tuturor solicitărilor justificate din punct de vedere tehnic și economic privind capacitatea și luând în considerare necesitatea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale.</p>	<p>Articolul 39. Funcțiile și obligațiile operatorului sistemului de transport (3) Operatorul sistemului de transport este obligat să construiască capacitatea transfrontalieră suficientă pentru a conecta sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova cu sistemele de transport al gazelor naturale din alte țări părți ale Comunității Energetice <i>din statele membre ale Uniunii Europene și/sau</i> pentru a-l integra în piața regională, răspunzând tuturor solicitărilor justificate din punct de vedere tehnic și economic privind capacitatea și luând în considerare necesitatea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale.</p>	<p>Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți</p>

Se completează cu articolul 42¹ cu următorul cuprins:

Articolul 42¹. Dezvoltarea capacităților bidirecționale

(1) Operatorii sistemelor de transport sunt obligați să asigure capacitate fizică permanentă pentru transportul gazelor naturale în ambele direcții (în continuare „capacitate bidirecțională”) la toate interconexiunile cu țările vecine. Dezvoltarea sau majorarea capacității bidirecționale a unei interconexiuni se realizează în conformitate cu cerințele stabilite în Anexă și cu respectarea principiilor generale stabilite la art. 42. Prin excepție, operatorii sistemelor de transport pot obține o derogare la obligația stabilită în prezentul alineat, cu respectarea procedurii și a cerințelor stabilite în Anexă.

(2) Costurile de investiție realizate în mod eficient în legătură cu executarea obligației stabilite la alin. (1) se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale, cu respectarea principiilor stabilite în prezentul articol.

(3) În cazul în care o investiție identificată ca fiind necesară pentru dezvoltarea sau majorarea capacității bidirecționale a unei interconexiuni nu este cerută de piață, dar este considerată necesară din punct de vedere al securității aprovizionării cu gaze naturale și dacă investiția respectivă generează costuri în Republica Moldova și o țară parte a Comunității Energetice sau un Stat Membru al Uniunii Europene (în continuare – părți implicate), sau într-o parte implicată în beneficiul unei alte părți implicate, Agenția, în cooperare cu autoritatea națională de reglementare din cealaltă parte implicată (în continuare – autoritatea de reglementare implicată) adoptă o decizie coordonată cu privire la modalitatea de alocare transfrontalieră a costurilor până la luarea unei decizii privind efectuarea investiției respective, cu respectarea procedurii stabilite în Anexă.

(4) La alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție, Agenția ține cont de principiile privind examinarea cererilor de investiție în legătură cu proiectele de interes comun în cadrul Comunității Energetice, stabilite în Legea cu privire la energetică, care sunt relevante pentru proiectele de infrastructură din sectorul gazelor naturale, în special în măsura în care beneficiile aferente investițiilor în infrastructură contribuie la sporirea securității aprovizionării cu gaze naturale în părțile implicate, precum și de investițiile deja efectuate în infrastructura în cauză.

(5) Decizia privind alocarea transfrontalieră a costurilor trebuie să urmărească evitarea oricărui efect impropriu de distorsionare a pieței gazelor naturale și să nu denatureze în mod nejustificat concurența și

Se acceptă.

		funcționarea corespunzătoare a pieței gazelor naturale, atât la nivel național, precum și la cel regional.	
25.	<p>Articolul 51. Operatorul depozitului de stocare</p> <p>(1) Întreprinderea de gaze naturale care deține eu titlu de proprietate și exploatează un depozit de stocare își desfășoară activitatea în calitate de operator al depozitului de stocare în temeiul licenței pentru stocarea gazelor naturale, eliberată de Agenție în condițiile legii.</p> <p>(2) Operatorul depozitului de stocare este în drept să participe la piața gazelor naturale dacă respectă cerințele tehnice de racordare la rețelele de gaze naturale.</p>	<p>Articolul 51. Operatorul depozitului de stocare</p> <p>(1) <i>Activitatea de stocare a gazelor naturale se desfășoară de operatorul instalației de stocare în temeiul licenței pentru stocarea gazelor naturale, eliberată de Agenție în condițiile legii.</i></p> <p>(2) <i>Operatorul instalației de stocare este în drept să participe la piața gazelor naturale în calitate de participant specific pentru a achiziționa gaze naturale în scopuri operaționale în condițiile stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare ale Agenției.</i></p>	<p>Art. 51 (2)- nu este definită noțiunea de „participant specific”, și ce se înțelege prin aceasta.</p>
26.		<p>Art. 52¹ Certificarea operatorului instalației de stocare</p> <p>(1) Înainte de a fi desemnată în calitate de operator al instalației de stocare, prin eliberarea licenței pentru stocarea gazelor naturale, întreprinderea de gaze naturale urmează să fie certificată în conformitate cu procedura prevăzută în prezentul articol. Cererea privind certificarea în calitate de operator al instalației de stocare se depune la Agenție până la punerea în funcțiune a unei instalații de stocare subterană nou construită, astfel încât la momentul punerii în funcțiune a acesteia întreprinderea respectivă să fie în măsură să finalizeze procedura de certificare. La cererea privind certificarea solicitantul anexează documentele care demonstrează îndeplinirea cerințelor privind separarea operatorului instalației de stocare stabilite la art. 52.</p> <p>(2) Procedura de certificare stabilită în prezentul articol se aplică inclusiv în raport cu întreprinderile de gaze naturale controlate de operatorii sistemelor de transport care au fost deja certificați în conformitate cu prevederile art. 36.</p> <p>(3) Agenția examinează cererea privind certificarea și documentele anexate și refuză certificarea operatorului instalației de stocare, cu respingerea cererii privind certificarea operatorului instalației de stocare în cazul în care constată că o persoană care, în mod direct sau indirect, controlează sau își exercită vreun drept</p>	<p>Cuvântul „energie” se substituie cu cuvintele „gaze naturale”, în conformitate cu art. 1 și art. 3 din Legea nr. 108/2016</p> <p>Art. 52¹ (5) - a), de înlocuit noțiunea „consideră” cu noțiunea „s-a constatat”.</p>

asupra operatorului instalației de stocare în sensul art. 25, ar putea pune în pericol securitatea aprovizionării cu energie sau interesele esențiale în materie de securitate ale Republicii Moldova sau ale Comunității Energetice. La examinarea acestui aspect Agenția ține cont de orice risc pentru securitatea aprovizionării cu energie la nivel național, regional sau la nivelul Comunității Energetice, precum și de orice atenuare a unui astfel de risc, care rezultă, printre altele, din:

a) dreptul de proprietate, aprovizionarea sau alte relații comerciale care ar putea afecta în mod negativ stimulentele și capacitatea operatorului instalației de stocare de a umple instalația de stocare subterană;

b) drepturile și obligațiile Comunității Energetice față de țara terță respectivă, conform principiilor dreptului internațional, inclusiv de drepturile și de obligațiile care rezultă din oricare acord încheiat cu una sau cu mai multe țări terțe la care Comunitatea Energetică este parte și în care sunt abordate aspecte legate de securitatea aprovizionării cu energie;

c) drepturile și obligațiile Republicii Moldova în raport cu țara terță în cauză, în conformitate cu acordurile încheiate cu țara respectivă, în măsura în care acestea nu contravin Tratatului Comunității Energetice;

d) orice alte fapte și circumstanțe specifice ale cazului respectiv.

(4) Ca măsură alternativă la refuzul privind certificarea operatorului instalației de stocare conform alin. (3), Agenția este în drept să aprobe hotărârea privind certificarea operatorului instalației de stocare sub rezerva stabilirii unor condiții care să garanteze atenuarea suficientă a riscurilor care ar putea influența în mod negativ constituirea de stocuri în instalațiile de stocare subterană, doar dacă aplicabilitatea condițiilor stabilite poate fi asigurată prin implementarea și monitorizarea efectivă a acestora. Astfel de condiții pot include, în special, obligația proprietarului instalației de stocare sau a operatorului instalației de stocare de a transfera gestionarea instalației de stocare către o parte terță.

(5) În cazul în care Agenția constată că riscurile pentru securitatea aprovizionării cu energie nu pot fi eliminate prin stabilirea de condiții în conformitate cu alin. (4), inclusiv prin obligarea proprietarului instalației de stocare sau a operatorului instalației de stocare de a transfera către o parte terță gestionarea

instalației de stocare și, prin urmare, refuză certificarea, aceasta întreprinde următoarele acțiuni:

a) solicită proprietarului instalației de stocare sau operatorului instalației de stocare, ori oricărei persoane despre care consideră că ar putea pune în pericol securitatea aprovizionării cu energie sau interesele esențiale în materie de securitate ale Comunității Energetice sau ale oricărei țări părți a Comunității Energetice să cedeze acțiunile sau drepturile pe care le deține cu titlu de proprietate asupra instalației de stocare sau în cadrul operatorului instalației de stocare și stabilește un termen pentru o astfel de cedare;

b) stabilește, după caz, măsuri provizorii pentru a asigura că o astfel de persoană nu poate exercita niciun control sau drept asupra respectivului proprietar al instalației de stocare sau operator al instalației de stocare până la cedarea participațiilor sau a drepturilor de proprietate;

c) stabilește compensații în conformitate cu legislația în vigoare.

(6) În termen de 18 luni de la data înregistrării cererii privind certificarea, precum și a documentelor menționate la alin. (1), Agenția elaborează proiectul hotărârii cu privire la certificarea operatorului instalației de stocare sau refuză certificarea în condițiile stabilite în prezentul articol, cu indicarea motivelor de refuz.

(7) Agenția, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare, expediază în adresa Secretariatului Comunității Energetice proiectul hotărârii cu privire la certificarea operatorului instalației de stocare, anexând toate informațiile relevante în acest sens. În termen de 25 zile lucrătoare de la primirea notificării, Secretariatul Comunității Energetice prezintă Agenției avizul său referitor la proiectul hotărârii cu privire la certificarea operatorului instalației de stocare. În cazul în care, în termenul stabilit, Secretariatul Comunității Energetice nu emite un aviz, se consideră că acesta nu a avut niciun fel de obiecții la proiectul hotărârii respective.

(8) În termen de cel mult 25 zile lucrătoare de la primirea avizului Secretariatului Comunității Energetice sau de la expirarea termenului stabilit la alin. (7) pentru emiterea avizului respectiv de către Secretariatul Comunității Energetice, Agenția adoptă hotărârea cu privire la certificarea operatorului instalației de stocare, ținând cont de avizul Secretariatului Comunității Energetice emis în conformitate cu alin. (7).

		<p>(9) Hotărârea Agenției cu privire la certificarea operatorului instalației de stocare și avizul Secretariatului Comunității Energetice se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, pe pagina web oficială a Agenției și pe cea a Comunității Energetice.</p> <p>(10) Operatorul instalației de stocare se consideră certificat numai după publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a hotărârii cu privire la certificare, adoptată de Agenție conform prezentului articol.</p>	
27.	<p>Articolul 53. Obligațiile și drepturile operatorului depozitului de stocare</p> <p>(1) Operatorul depozitului de stocare trebuie să îndeplinească următoarele obligații:</p> <p>a) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte depozitul de stocare în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului, pentru a contribui la dezvoltarea pieței deschise, dar și pentru a garanta o capacitate suficientă pentru îndeplinirea obligațiilor sale;</p> <p>b) să asigure accesul terților la depozitul de stocare în condiții nediscriminatorii, reglementate, stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție;</p> <p>c) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau între categoriile de utilizatori de sistem, evitând, în special, discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;</p> <p>d) să furnizeze operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție și altor operatori ai depozitelor de stocare informații suficiente pentru a asigura securitatea și eficiența exploatarei, dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea depozitului de stocare și a rețelelor de gaze naturale, precum și a depozitelor de stocare interconectate;</p> <p>e) să furnizeze, într-un mod inteligibil, accesibil și cuantificabil, toate informațiile necesare</p>	<p>Articolul 53. Obligațiile și drepturile operatorului depozitului de stocare</p> <p>(1) Operatorul depozitului de stocare trebuie să îndeplinească următoarele obligații:</p> <p>a) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte depozitul de stocare în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului, pentru a contribui la dezvoltarea pieței deschise, dar și pentru a garanta o capacitate suficientă pentru îndeplinirea obligațiilor sale;</p> <p>b) să asigure accesul terților la depozitul de stocare în condiții nediscriminatorii, reglementate, stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție;</p> <p>c) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau între categoriile de utilizatori de sistem, evitând, în special, discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;</p> <p>d) să furnizeze operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție și altor operatori ai depozitelor de stocare informații suficiente pentru a asigura securitatea și eficiența exploatarei, dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea depozitului de stocare și a rețelelor de gaze naturale, precum și a depozitelor de stocare interconectate;</p> <p>e) să furnizeze, într-un mod inteligibil, accesibil și cuantificabil, toate informațiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la depozitele de stocare și pentru utilizarea acestora, precum și informațiile privind serviciile pe care le prestează și condițiile relevante aplicate.</p> <p>(2) În activitatea de stocare a gazelor naturale, operatorul depozitului de stocare trebuie să respecte următoarele principii:</p> <p>a) asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali;</p> <p>b) armonizarea variațiilor consumului sezonier, zilnic și pe ore cu sursele de gaze naturale disponibile;</p>	

utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la depozitele de stocare și pentru utilizarea acestora, precum și informațiile privind serviciile pe care le prestează și condițiile relevante aplicate.

(2) În activitatea de stocare a gazelor naturale, operatorul depozitului de stocare trebuie să respecte următoarele principii:

a) asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali;

b) armonizarea variațiilor consumului sezonier, zilnic și pe ore cu sursele de gaze naturale disponibile;

c) asigurarea permanentă a echilibrului fizic în rețelele de gaze naturale.

(3) Operatorul depozitului de stocare este obligat să elaboreze modelul contractului pentru prestarea serviciului de stocare și proiectul regulamentului privind depozitul de stocare, specific activității proprii, și să le prezinte Agenției pentru aprobare.

(4) Operatorul depozitului de stocare are următoarele drepturi:

a) să încaseze tariful pentru prestarea serviciului de stocare a gazelor naturale, precum și să limiteze și/sau să întrerupă prestarea serviciului în caz de neplată, în termenele și în condițiile stabilite în regulamentul privind depozitul de stocare, aprobat de Agenție;

b) să întrerupă funcționarea depozitelor de stocare pe un termen strict necesar executării lucrărilor de întreținere și de reparații, în alte situații prevăzute de lege, cu anunțarea prealabilă a utilizatorilor de sistem cu care a încheiat contracte;

c) să refuze justificat accesul terților la depozitele de stocare în cazul lipsei de capacitate. Refuzul trebuie motivat și justificat în modul corespunzător.

c) asigurarea permanentă a echilibrului fizic în rețelele de gaze naturale.

(3) Operatorul depozitului de stocare este obligat să elaboreze modelul contractului pentru prestarea serviciului de stocare și proiectul regulamentului privind depozitul de stocare, specific activității proprii, și să le prezinte Agenției pentru aprobare.

(4) Operatorul depozitului de stocare are următoarele drepturi:

a) să încaseze tariful pentru prestarea serviciului de stocare a gazelor naturale, precum și să limiteze și/sau să întrerupă prestarea serviciului în caz de neplată, în termenele și în condițiile stabilite în regulamentul privind depozitul de stocare, aprobat de Agenție;

b) să întrerupă funcționarea depozitelor de stocare pe un termen strict necesar executării lucrărilor de întreținere și de reparații, în alte situații prevăzute de lege, cu anunțarea prealabilă a utilizatorilor de sistem cu care a încheiat contracte;

c) să refuze justificat accesul terților la depozitele de stocare în cazul lipsei de capacitate. Refuzul trebuie motivat și justificat în modul corespunzător.

Se completează:

(5) Operatorul instalației de stocare întreprinde toate măsurile necesare pentru a asigura funcționarea continuă a instalațiilor de stocare subterană a gazelor naturale pe care le exploatează. Încetarea funcționării unei instalații de stocare subterană poate fi realizată numai în cazul în care nu sunt respectate cerințele tehnice și de siguranță sau în cazul în care Agenția constată, în urma unei evaluări și ținând cont de avizul Secretariatului Comunității Energetice, faptul că încetarea funcționării acesteia nu ar diminua securitatea aprovizionării cu gaze naturale la nivel național sau la nivelul Comunității Energetice.

(6) În cazul în care, urmare a evaluării efectuate în conformitate cu alin. (5), Agenția constată că încetarea funcționării unei instalații de stocare este de natură să diminueze securitatea aprovizionării cu gaze naturale la nivel național sau la nivelul Comunității Energetice, iar încetarea funcționării unei instalații de stocare subterană nu este permisă, Agenția poate stabili măsuri compensatorii adecvate pentru a asigura continuitatea operării instalației de stocare respective.

Se acceptă.

<p>28. Articolul 56. Accesul la depozitele de stocare și la stocarea în conductă</p> <p>(1) Accesul la depozitele de stocare și la stocarea în conductă se acordă tuturor utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali în mod transparent, obiectiv și fără discriminare.</p> <p>(2) Pentru a asigura aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale și pentru a organiza accesul la serviciile auxiliare, accesul la depozitele de stocare se acordă în baza tarifelor stabilite în conformitate cu metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de stocare, aprobată de Agenție, cu respectarea principiilor stabilite la art.99.</p> <p>(3) Regulamentul privind depozitul de stocare se elaborează de operatorul depozitului de stocare și se prezintă Agenției pentru examinare și aprobare. Agenția publică pe pagina sa web oficială proiectul regulamentului privind depozitul de stocare și consultă utilizatorii de sistem și autoritățile competente în conformitate cu actele normative în domeniu. Propunerile parvenite, precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor care se publică pe pagina web oficială a Agenției. Regulamentul privind depozitul de stocare a gazelor naturale, aprobat de Agenție, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale operatorilor depozitelor de stocare.</p> <p>(4) Operatorul depozitului de stocare este obligat să publice pe pagina sa electronică informațiile necesare pentru asigurarea accesului eficient la depozitul de stocare pe care îl exploatează și pentru utilizarea acestui depozit, precum și alte informații în condițiile prezentei legi.</p>	<p>Articolul 56. Accesul la depozitele de stocare și la stocarea în conductă</p> <p>(1) Accesul la depozitele de stocare și la stocarea în conductă se acordă tuturor utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali în mod transparent, obiectiv și fără discriminare.</p> <p>(2) Pentru a asigura aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale și pentru a organiza accesul la serviciile auxiliare, accesul la depozitele de stocare se acordă în baza tarifelor stabilite în conformitate cu metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de stocare, aprobată de Agenție, cu respectarea principiilor stabilite la art.99.</p> <p>(3) <i>Regulamentul privind instalația de stocare</i> se elaborează de operatorul depozitului de stocare și se prezintă Agenției pentru examinare și aprobare. Agenția publică pe pagina sa web oficială proiectul regulamentului privind depozitul de stocare și consultă utilizatorii de sistem și autoritățile competente în conformitate cu actele normative în domeniu. Propunerile parvenite, precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor care se publică pe pagina web oficială a Agenției. Regulamentul privind depozitul de stocare a gazelor naturale, aprobat de Agenție, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale operatorilor depozitelor de stocare.</p> <p>(4) Operatorul depozitului de stocare este obligat să publice pe pagina sa electronică informațiile necesare pentru asigurarea accesului eficient la depozitul de stocare pe care îl exploatează și pentru utilizarea <i>acestei instalații de stocare</i>, precum și alte informații în condițiile prezentei legi.</p>	<p>Se acceptă, în conformitate cu preambulul Legii nr. 108/2016 și respectiv art.2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE</p> <p>Se acceptă, în conformitate cu preambulul Legii nr. 108/2016 și respectiv art.2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE</p>
--	--	---

29.	<p>Articolul 58. Refuzul accesului (5) Operatorul sistemului de transport nu este în drept să refuze racordarea unui nou depozit de stocare sau a unei instalații de producere prin invocarea unor viitoare posibile limitări ale capacităților de transport disponibile sau prin invocarea faptului că va suporta costuri suplimentare pentru creșterea necesară a capacității de transport. Operatorul sistemului de transport este obligat să asigure o capacitate de intrare și de ieșire suficientă pentru racordarea solicitantului.</p>	<p>Articolul 58. Refuzul accesului (5) Operatorul sistemului de transport nu este în drept să refuze racordarea <i>unei noi instalații de stocare</i> sau a unei instalații de producere prin invocarea unor viitoare posibile limitări ale capacităților de transport disponibile sau prin invocarea faptului că va suporta costuri suplimentare pentru creșterea necesară a capacității de transport. Operatorul sistemului de transport este obligat să asigure o capacitate de intrare și de ieșire suficientă pentru racordarea solicitantului.</p>	<p>Se acceptă, în conformitate cu preambulul Legii nr. 108/2016 și respectiv art. 2 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE</p>
30.	<p>Articolul 72. Alocarea capacității și gestionarea congestiilor de către operatorul sistemului de transport (2) Operatorul sistemului de transport pune în aplicare mecanisme nediscriminatorii și transparente de alocare a capacității, care: c) sînt compatibile cu condițiile de acces la rețelele de gaze naturale ale țărilor părți ale Comunității Energetice.</p>	<p>Articolul 72. Alocarea capacității și gestionarea congestiilor de către operatorul sistemului de transport (2) Operatorul sistemului de transport pune în aplicare mecanisme nediscriminatorii și transparente de alocare a capacității, care: c) sînt compatibile cu condițiile de acces la rețelele de gaze naturale ale țărilor părți ale Comunității Energetice <i>ale statelor membre ale Uniunii Europene.</i></p>	<p>Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți</p>
31.	<p>Articolul 80. Prevederi generale</p>	<p>1) După alin. (3) se completează cu alin. (3¹) cu următorul cuprins: Articolul 80. Prevederi generale (3¹) <i>Consumatorii finali care au încheiat contract cu furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89, are dreptul la alegerea liberă și la schimbarea furnizorului cu condiția că și-a onorat obligațiile de plată a gazelor naturale consumate față de furnizorul respectiv și a fost aplicată componenta de echitate prevăzută la art. 99 alin. (3), de asemenea are dreptul de a dispune de toate datele relevante cu privire la consumul de gaze naturale. Componenta de echitate prevăzută la art. 99 alin. (3) se aplică și în cazul rezoluțiunii contractului de furnizare gaze încheiat cu un furnizor ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89.</i></p>	<p>Redactarea verbelor la plural, unde este cazul</p>
32.	<p>Articolul 80. Prevederi generale (4) Consumatorii casnici și societățile comerciale mici beneficiază de dreptul la furnizarea gazelor naturale în contextul obligației de serviciu public în conformitate cu cerințele stabilite la art. 89.</p>	<p>Articolul 80. Prevederi generale (4) <i>Consumatorii casnici și societățile comerciale mici beneficiază de dreptul la furnizarea gazelor naturale în contextul obligației de serviciu public în conformitate cu cerințele stabilite la art. 89. Pentru locurile de consum la care consumatorii finali fac uz de dreptul de a schimba furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art.</i></p>	<p>Se acceptă, în scopul reducerii migrării sezoniere a consumatorilor între piața liberă și cea reglementată în funcție de sezonul rece sau cald și variația prețurilor la gaze naturale pe piețele internaționale.</p>

		89 și încheie un contract de furnizare a gazelor naturale, la preț negociat sau consumatorii finali rezoluționează contractul de furnizare gaze încheiat cu un furnizor ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89, acesta este în drept să revină la furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public stabilite la art. 89, la expirarea termenului de 12 luni de la data desfacerii contractului de furnizare a gazelor naturale la preț reglementat.	
33.	Articolul 80. Prevederi generale (7) Consumatorii noncasnici au dreptul de a încheia contracte de furnizare a gazelor naturale cu mai mulți furnizori în același timp. În acest caz, unul dintre furnizori trebuie să-și asume responsabilitatea de echilibrare pentru consumatorul respectiv. Condițiile în care consumatorii noncasnici pot să exercite acest drept se stabilesc de către Agenție în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.	Articolul 80. Prevederi generale (7) Consumatorii noncasnici au dreptul de a încheia contracte de furnizare a gazelor naturale cu mai mulți furnizori în același timp. În acest caz, unul dintre furnizori trebuie să-și asume responsabilitatea de echilibrare pentru consumatorul respectiv. Condițiile în care consumatorii noncasnici pot să exercite acest drept se stabilesc de către Agenție în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale. Nu se permite încheierea de către consumatorii noncasnici a două sau mai multe contracte de furnizare a gazelor naturale pentru același loc de consum, în cazul în care unul din contractele de furnizare a gazelor naturale ale consumatorului respectiv este încheiat cu un furnizor ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89.	Se propune completarea cu următoarea frază <i>„Totodată consumatorul, avînd un singur contract pentru mai multe locuri de consum, nu are dreptul de a exclude una sau mai multe puncte de consum din contract pentru a reîncheia un contract cu furnizorul nou, în cazul în care contractul primar a fost încheiat cu furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89.”</i>
34.		15. Articolul 85 se completează cu alineatele (9 ¹) cu următorul cuprins: Articolul 85. Furnizarea gazelor naturale (9 ¹) Achizițiile de gaze naturale a furnizorilor ce își desfășoară activitatea în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 se consideră achiziție curentă și se efectuează de către conducerea executivă a furnizorilor respectivi fără a fi necesare aprobările pentru tranzacții de proporții prevăzute de Legea nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni.	De completat cu textul „și de Legea nr. 135/2007 privind societățile cu răspundere limitată”
35.	Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public (2) În limitele teritoriului autorizat prin licență pentru un operator al sistemului de distribuție, Agenția poate impune unui sau mai multor furnizori obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale consumatorilor finali specificați la alin.(1).	Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public (2) Prin Hotărârea adoptată în acest sens, Agenția poate stabili condiții și cerințe specifice privind îndeplinirea obligației de serviciu public de a furniza gaze naturale consumatorilor finali specificați la alin.(1).	Este necesar de a fi expuse condițiile și cerințele specifice care se planifică a fi stabilite, suplimentar celor expuse în art. 89 alin. (1) din Legea nr. 108/2016 și pct.1 din Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 487/2019 (parametrii de calitate stabiliți, la preturi reglementate, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat)

			După sintagma „condiții și cerințe specifice” de completat cu sintagma „în limita prevederilor legale”. (Agenția în îndeplinirea atribuțiilor sale acționează în limitele prevederilor legale, și nu are atribuții precum CSE de a face derogări.)
36.	<p>Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public</p> <p>(3) Drepturile și obligațiile furnizorului care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public, precum și termenele și condițiile în care urmează să fie furnizate gazele naturale consumatorilor specificați la alin.(1) se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.</p>	<p>Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public</p> <p>(3) Drepturile și obligațiile furnizorului care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public, precum și termenele și condițiile în care urmează să fie furnizate gazele naturale consumatorilor specificați la alin.(1) se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale și în <i>Hotărârea adoptată conform alin. (2).</i></p>	Este necesar de a fi expuse condițiile și cerințele specifice care se planifică a fi stabilite, suplimentar celor expuse în art. 89 alin. (1) din Legea nr. 108/2016 și pct.1 din Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 487/2019 (parametrii de calitate stabiliți, la preturi reglementate, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat)
37.		<p>Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public</p> <p>(3¹) Agenția suspendă prin hotărâre obligația de serviciu public stabilită în conformitate cu prezentul articol, în unul din următoarele cazuri:</p> <p>a) furnizorul respectiv nu îndeplinește obligațiile ce îi incumbă conform obligației de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, pentru motive neimputabile acestuia;</p> <p>b) furnizorului respectiv i-a fost suspendată licența de furnizare a gazelor naturale.</p>	<p>În cazul în care suspendarea presupune întreruperea acțiunii pe o perioadă anumită de timp se propune de reformulat textul alin (3¹) cu următorul text: <i>”Agenția suspendă prin hotărâre obligația de serviciu public stabilită în conformitate cu prezentul articol, în unul din următoarele cazuri, <u>proporțional perioadei de acțiune a acestora după cum urmează:</u>”</i></p> <p>De reglementat posibilitatea de reluare a obligației de serviciu public, după încetarea temeiurilor de suspendare, ori în caz contrar nu este eficientă instituția suspendării și rămâne doar revocarea.</p>
38.		<p>Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public</p> <p>(3²) La adoptarea deciziei de suspendare a obligației de serviciu public stabilită în conformitate cu prezentul articol, Agenția desemnează temporar, pentru o perioadă ce nu depășește 12 luni, un alt furnizor care să preia obligația de serviciu public respectivă și stabilește condițiile de exercitare a acesteia, inclusiv prețul reglementat.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>În conformitate cu art. 90 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 108/2016, consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorului i s-a suspendat licența, furnizorul este în imposibilitate de a</p>

			furniza gaze naturale) au dreptul să fie aprovizionați cu gaze naturale, pentru o anumită perioadă de timp, de către furnizorul/unul dintre furnizori cărui i-a fost impusă obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune
39.		<p>Articolul 89. Furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public (3³) Agenția revocă prin hotărâre obligația de serviciu public stabilită în conformitate cu prezentul articol, în unul din următoarele cazuri:</p> <p>a) furnizorul respectiv refuză să îndeplinească obligațiile ce îi incumbă conform obligației de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali;</p> <p>b) furnizorul respectiv nu îndeplinește obligațiile ce îi incumbă conform obligației de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, cu excepția situației în care neîndeplinirea obligației nu îi este imputabilă;</p> <p>c) furnizorul respectiv nu înlătură în termenul stabilit de Agenție circumstanțele care au dus la suspendarea obligației de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali;</p> <p>d) furnizorul respectiv i-a fost retrasă licența de furnizare a gazelor naturale.</p>	<p>Alin. (3³) b) de expus în următoarea redacție pentru a nu lăsa loc de interpretare, (3¹) b) <i>furnizorul respectiv nu îndeplinește obligațiile ce îi incumbă conform obligației de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, cu excepția situației prevăzută la alin. (3¹) lit. a) al prezentului articol.</i></p>
40.	<p>Articolul 90. Furnizarea de ultimă opțiune (2) Printr-o hotărâre adoptată în temeiul art.11, Agenția poate impune unui sau mai multor furnizori obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune. În eventualitatea survenirii circumstanțelor invocate la alin.(1) din prezentul articol, furnizorul de ultimă opțiune furnizează gaze naturale consumatorilor finali care și-au pierdut furnizorul în condiții reglementate și la prețurile reglementate aprobate de Agenție. Agenția este în drept să impună obligația de furnizare de ultimă opțiune furnizorilor care furnizează gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art.89.</p>	<p>Articolul 90. Furnizarea de ultimă opțiune Alin. (2) se completează, după prima frază, cu următorul enunț: "Prin Hotărârea adoptată în acest sens, Agenția poate stabili condiții și cerințe specifice privind îndeplinirea obligației de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune, inclusiv, dar fără a se limita la disponibilitatea surselor de furnizare a cantităților necesare de gaze naturale pentru a asigura îndeplinirea obligației de serviciu public respective.</p>	<p>Este necesar de a fi expuse condițiile și cerințele specifice care se planifică a fi stabilite, suplimentar celor expuse în art. 90 alin. (2) din Legea nr. 108/2016 și pct. I din Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr.444/2021 (condiții reglementate și la prețurile reglementate aprobate de Agenție)</p>
41.		Articolul 90. Furnizarea de ultimă opțiune	Se acceptă,

		(13 ¹) Agenția suspendă prin hotărâre obligația de serviciu public stabilită în conformitate cu prezentul articol, în unul din următoarele cazuri: a) furnizorul respectiv nu îndeplinește obligațiile ce îi incumbă conform obligației de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune, pentru motive neimputabile acestuia; b) furnizorului respectiv i-a fost suspendată licența de furnizare a gazelor naturale.	În scopul soluționării unor probleme apărute pe parcursul implementării Legii nr. 108/2016 în vigoare prin stabilirea condițiilor de suspendare de către Agenție a obligației serviciului public de furnizare a gazelor naturale
42.		Articolul 90. Furnizarea de ultimă opțiune (13 ²) La adoptarea deciziei de suspendare a obligației de serviciu public stabilită în conformitate cu prezentul articol, Agenția desemnează temporar, pentru o perioadă ce nu depășește 12 luni, un alt furnizor care să preia obligația de serviciu public respectivă și condițiile de exercitare a acesteia, inclusiv prețul reglementat.	Se acceptă, în scopul soluționării unor probleme apărute pe parcursul implementării Legii nr. 108/2016 în vigoare prin stabilirea condițiilor de suspendare de către Agenție a obligației serviciului public de furnizare a gazelor naturale
43.		Articolul 90. Furnizarea de ultimă opțiune (13 ³) Agenția revocă prin hotărâre obligația de serviciu public stabilită în conformitate cu prezentul articol, în unul din următoarele cazuri: a) furnizorul respectiv refuză să îndeplinească obligațiile ce îi incumbă conform obligației de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune; b) furnizorul respectiv nu îndeplinește obligațiile ce îi incumbă conform obligației de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune, cu excepția situației în care neîndeplinirea obligației nu îi este imputabilă; c) furnizorul respectiv nu înlătură în termenul stabilit de Agenție circumstanțele care au dus la suspendarea obligației de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune; d) furnizorului respectiv i-a fost retrasă licența de furnizare a gazelor naturale.	Alin. (13 ³) b) de expus în următoarea redacție pentru a nu lăsa loc de interpretare, (3 ¹) b) <i>furnizorul respectiv nu îndeplinește obligațiile ce îi incumbă conform obligației de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, cu excepția situației prevăzută la alin. (13¹) lit. a) al prezentului articol.</i>
44.	Articolul 93. Deschiderea și reciprocitatea Toți consumatorii finali sunt eligibili și au dreptul la libera alegere a furnizorului și la schimbarea furnizorului, inclusiv din rândul furnizorilor din alte țări părți ale Comunității Energetice, care obțin licență în condițiile stabilite în prezenta lege, de asemenea au dreptul să revină la furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public conform art.89.	Articolul 93. Deschiderea și reciprocitatea Toți consumatorii finali sunt eligibili și au dreptul la libera alegere a furnizorului și la schimbarea furnizorului, inclusiv din rândul furnizorilor din alte țări părți ale Comunității Energetice <i>din statele membre ale Uniunii Europene</i> , care obțin licență în condițiile stabilite în prezenta lege, de asemenea au dreptul să revină la furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public conform art.89.	Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți

45.	Articolul 94. Piața angro a gazelor naturale (1) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a gazelor naturale, inclusiv tranzacțiile de import sau export, tranzacțiile de vânzare-cumpărare a produselor conexe, la care participă producătorii, operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție, operatorii depozitelor de stocare și furnizorii se efectuează pe piața angro a gazelor naturale.	Articolul 94. Piața angro a gazelor naturale (1) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a gazelor naturale, inclusiv tranzacțiile de import sau export, tranzacțiile de vânzare-cumpărare a produselor conexe, la care participă producătorii, operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție, operatorii depozitelor de stocare, și traderii și furnizorii se efectuează pe piața angro a gazelor naturale.	Se acceptă, în conformitate cu noțiunea de „trading de gaze naturale” din art. 2 din Legea nr. 108/2016
46.	Articolul 94. Piața angro a gazelor naturale (5) Participanții la piața angro a gazelor naturale sunt obligați să păstreze timp de cel puțin 5 ani informațiile și documentele cu privire la tranzacțiile efectuate pe această piață.	Articolul 94. Piața angro a gazelor naturale (5) Participanții la piața angro a gazelor naturale, inclusiv operatorii sistemelor de transport în legătură cu alocarea capacităților, sunt obligați să prezinte Agenției informații cu privire la tranzacțiile încheiate în modul și termenele stabilite printr-o hotărâre a Agenției adoptată în acest sens. Participanții la piața angro a gazelor naturale, inclusiv operatorii sistemelor de transport în legătură cu alocarea capacităților sunt obligați să păstreze timp de cel puțin 5 ani informațiile și documentele aferente tranzacțiilor încheiate.	Se acceptă, în scopul obligației participanților la piața angro a gazelor naturale de a prezenta Agenției informații cu privire la tranzacțiile încheiate în modul și termenele stabilite printr-o hotărâre a Agenției adoptată în acest sens
47.	Articolul 97⁷. Cooperarea la nivel național și regional în contextul monitorizării pieței gazelor naturale (1) În legătură cu monitorizarea integrității și a transparenței pieței gazelor naturale, în conformitate cu prezentul articol și cu Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, Agenția colaborează cu autoritățile de reglementare din țările vecine și din țările părți ale Comunității Energetice, cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, cu alte autorități de resort și cu organele de drept din Republica Moldova, inclusiv cu Consiliul Concurenței, prin diverse mijloace, care includ, fără a se limita la acestea, schimbul de informații și încheierea, la necesitate, a memorandumurilor de înțelegere.	Articolul 97⁷. Cooperarea la nivel național și regional în contextul monitorizării pieței gazelor naturale (1) În legătură cu monitorizarea integrității și a transparenței pieței gazelor naturale, în conformitate cu prezentul articol și cu Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, Agenția colaborează cu autoritățile de reglementare din țările vecine și din țările părți ale Comunității Energetice <i>din statele membre ale Uniunii Europene</i> , cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, cu alte autorități de resort și cu organele de drept din Republica Moldova, inclusiv cu Consiliul Concurenței, prin diverse mijloace, care includ, fără a se limita la acestea, schimbul de informații și încheierea, la necesitate, a memorandumurilor de înțelegere.	Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți
48.	Articolul 98. Prețuri și tarife aplicate în sectorul gazelor naturale	Articolul 98. Prețuri și tarife aplicate în sectorul gazelor naturale (2) La categoria de prețuri și tarife reglementate se atribuie:	

<p>(2) La categoria de prețuri și tarife reglementate se atribuie:</p> <p>a) tarife reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, inclusiv tarifele armonizate de intrare/ieșire;</p> <p>b) tarifele reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, inclusiv tarifele diferențiate în funcție de nivelul presiunii în rețelele de distribuție a gazelor naturale;</p> <p>c) tarifele reglementate pentru serviciul de stocare a gazelor naturale;</p> <p>d) prețurile reglementate pentru furnizarea de ultimă opțiune, pentru furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public stabilite la art.89;</p>	<p>a) tarife reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, inclusiv tarifele armonizate de intrare/ieșire;</p> <p>b) tarifele reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, inclusiv tarifele diferențiate în funcție de nivelul presiunii în rețelele de distribuție a gazelor naturale;</p> <p>c) tarifele reglementate pentru serviciul de stocare a gazelor naturale;</p> <p>d) prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public stabilite la art.89;</p> <p>d¹) prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune, care țin cont de un coeficient de impredictibilitate și alte riscuri asociate;”</p>	
<p>49. Articolul 99. Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate</p> <p>(3) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă:</p> <p>a) componența și modul de calculare a:</p> <ul style="list-style-type: none"> – cheltuielilor aferente procurării volumelor de gaze naturale, inclusiv pentru acoperirea nivelului rezonabil și justificat al consumului tehnologic și al pierderilor de gaze naturale din rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale; – cheltuielilor materiale; – cheltuielilor aferente retribuirii muncii; – cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe și a immobilizărilor necorporale, calculate în baza costului de intrare la data dării în exploatare și a costurilor ulterioare capitalizate aprobate de Agenție, asigurându-se că valoarea acestora va fi recuperată prin prețurile, tarifele reglementate doar o singură dată; – cheltuielilor aferente exploatării eficiente și întreținerii obiectelor sistemului de gaze naturale; 	<p>Articolul 99. Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate</p> <p>(3) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă:</p> <p>a) componența și modul de calculare a:</p> <ul style="list-style-type: none"> – cheltuielilor aferente procurării volumelor de gaze naturale, inclusiv pentru acoperirea nivelului rezonabil și justificat al consumului tehnologic și al pierderilor de gaze naturale din rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale; – cheltuielilor materiale; – cheltuielilor aferente retribuirii muncii; – cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe și a immobilizărilor necorporale, calculate în baza costului de intrare la data dării în exploatare și a costurilor ulterioare capitalizate aprobate de Agenție, asigurându-se că valoarea acestora va fi recuperată prin prețurile, tarifele reglementate doar o singură dată; – cheltuielilor aferente exploatării eficiente și întreținerii obiectelor sistemului de gaze naturale; – cheltuielilor de distribuție și administrative; – cheltuielilor aferente realizării de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor stabilite în conformitate cu art.108¹; – altor cheltuieli justificate și necesare pentru desfășurarea activității operaționale; 	<p>De completat primul alineat din art. 99 alin. (3) lit. a) cu textul „și pentru dezechilibrele cauzate de consumatorii noncasnici cu un consum mai mic de 50 MWh/zi;”, în conformitate cu art. 39 alin. (4) din Legea nr. 108/2016 și argumentele ANRE expuse în Sinteza obiectiilor și propunerilor/recomandărilor SA „Moldovagaz” la proiectul Hotărârii ANRE cu privire la modificarea Anexei nr. 2 la Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 113/2019</p>

	<p>– cheltuielilor de distribuție și administrative;</p> <p>– cheltuielilor aferente realizării de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor stabilite în conformitate cu art. 108¹;</p> <p>– altor cheltuieli justificate și necesare pentru desfășurarea activității operaționale;</p> <p>– nivelului rentabilității, determinat prin metoda costului mediu ponderat al capitalului (pentru activitățile reglementate de transport, de distribuție sau de stocare a gazelor naturale);</p> <p>– devierilor tarifare create în perioada anterioară de aplicare a tarifelor și a prețurilor reglementate (componenta de corectare a venitului reglementat);</p>	<p>– nivelului rentabilității, determinat prin metoda costului mediu ponderat al capitalului (pentru activitățile reglementate de transport, de distribuție sau de stocare a gazelor naturale);</p> <p>– devierilor tarifare create în perioada anterioară de aplicare a tarifelor și a prețurilor reglementate (componenta de corectare a venitului reglementat);</p> <p>– <i>componenta de echitate, care reprezintă obligațiuni de plată reciprocă ca urmare a relației contractuale.</i></p>	
50.		<p>Articolul 99¹. Tarifele armonizate de intrare/ieșire pentru serviciul de transport al gazelor naturale</p> <p>(10) Agenția poate aproba o reducere de până la 100% la tarifele pentru serviciul de transport al gazelor naturale bazate pe capacitate în punctele de intrare din instalațiile de stocare și în punctele de ieșire către acestea, cu excepția cazului și în măsura în care aceste instalații, care sunt conectate la mai multe rețele de transport al gazelor naturale, sunt utilizate pentru a concura cu unul sau mai multe puncte de interconectare.</p>	<p>Se acceptă, în scopul promovării concurenței</p>
51.		<p>Articolul 103. Securitatea aprovizionării cu gaze naturale</p> <p>(4) Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, elaborat de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, definește rolurile și funcțiile întreprinderilor de gaze naturale, stabilește standardele privind infrastructura și privind aprovizionarea cu gaze naturale și conține, în special, următoarele:</p> <p>d¹) principiile ce urmează a fi respectate la evaluarea națională a riscurilor care afectează securitatea aprovizionării cu gaze naturale;</p>	<p>Se acceptă, potrivit Regulamentului (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010</p>
52.	<p>Articolul 103. Securitatea aprovizionării cu gaze naturale</p> <p>(7) Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale se revizuieste o dată la 2 ani sau mai devreme, în caz de necesitate, și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.</p>	<p>Articolul 103. Securitatea aprovizionării cu gaze naturale</p> <p>(7) <i>Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se revizuieste la necesitate, sau la solicitarea Secretariatului Comunității Energetice.</i></p>	<p>Lipsă propuneri.</p>

53.	<p>Articolul 104. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor natural</p> <p>(2) Planul de acțiuni:</p> <p>f) descrie mecanismele aplicate la colaborarea cu țările părți ale Comunității Energetice pentru fiecare nivel de criză;</p>	<p>Articolul 104. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor natural</p> <p>(2) Planul de acțiuni:</p> <p>f) descrie mecanismele aplicate la colaborarea cu țările părți ale Comunității Energetice <i>cu statele membre ale Uniunii Europene</i> pentru fiecare nivel de criză;</p>	Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți
54.	<p>Articolul 104. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor natural</p> <p>(3) La elaborarea Planului de acțiuni trebuie să se țină cont de:</p> <p>n) necesitatea optimizării investițiilor în infrastructură pentru creșterea capacității rețelelor de transport al gazelor naturale, înlocuirea rețelelor de transport al gazelor naturale cu durata de exploatare expirată în vederea reducerii consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale, pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale, precum și pentru importul de gaze naturale prin intermediul tuturor surselor posibile, inclusiv prin terminale de regazificare și prin interconexiuni.</p>	<p>Articolul 104. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor natural</p> <p>(3) La elaborarea Planului de acțiuni trebuie să se țină cont de:</p> <p>n) necesitatea optimizării investițiilor în infrastructură pentru creșterea capacității rețelelor de transport al gazelor naturale, înlocuirea rețelelor de transport al gazelor naturale cu durata de exploatare expirată în vederea reducerii consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale, pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale, precum și pentru importul de gaze naturale prin intermediul tuturor surselor posibile, inclusiv prin terminale de regazificare și prin asigurarea capacităților bidirecționale la interconexiuni.</p>	Se acceptă.
55.	<p>Articolul 104. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor natural</p> <p>(4) Planul de acțiuni se revizuieste o dată la 2 ani sau mai devreme, în caz de necesitate, și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.</p>	<p>Articolul 104. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor natural</p> <p><i>(4) Planul de acțiuni se revizuieste o dată la 4 ani sau mai devreme, în caz de necesitate, sau la solicitarea Secretariatului Comunității Energetice. Planul de acțiuni se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.</i></p>	Lipsă propuneri.
56.		<p>Articolul 104. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor natural</p> <p><i>(6) Guvernul poate să delege autorităților publice, operatorilor de sistem și altor entități sarcini specifice prevăzute în Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale. Sarcinile delegate se execută sub supravegherea organului central de specialitate și se precizează în Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.</i></p>	Cuvintele „organului central de specialitate” se substituie cu cuvintele „organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei”, în temeiul art. 4 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 108/2016

57.	<p>Articolul 105. Situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale</p> <p>(1) Existența unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale se constată de operatorul sistemului de transport și se confirmă de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova în modul stabilit în Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale.</p>	<p>Articolul 105. Situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale</p> <p>(1) Existența unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale <i>se semnalează</i> de operatorul sistemului de transport și <i>se constată</i> de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova în modul stabilit în Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale.</p>	Lipsă propuneri.
58.	<p>(2) În cazul în care un operator al sistemului de transport constată existența unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale, acesta este obligat, în comun cu alt operator al sistemului de transport, să întreprindă imediat măsurile stabilite în Planul de acțiuni și să notifice despre acest fapt Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova. În termen de 12 ore de la notificare, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova verifică dacă sînt îndeplinite condițiile privind existența situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale și, după caz, constată apariția situației excepționale în sectorul gazelor naturale.</p>	<p>(2) În cazul în care un operator al sistemului de transport <i>identifică semnalele unei potențiale situații excepționale în sectorul gazelor naturale</i>, acesta este obligat, în comun cu alt operator al sistemului de transport, să întreprindă imediat măsurile stabilite în Planul de acțiuni și să notifice despre acest fapt Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova. În termen de 12 ore de la notificare, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova verifică dacă sînt îndeplinite condițiile privind existența situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale și, după caz, constată apariția situației excepționale în sectorul gazelor naturale.</p>	Lipsă propuneri.
59.	<p>(10) Dacă situațiile de criză nu pot fi gestionate în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei comunică acest fapt președintelui Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării Comunității Energetice, care urmează să convoace o ședință a grupului pentru examinarea situației și, după caz, pentru acordarea asistenței Republicii Moldova și/sau altor țări părți ale Comunității Energetice vizate în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național pentru a face față situației excepționale în sectorul gazelor naturale.</p>	<p>(10) Dacă situațiile de criză nu pot fi gestionate în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei comunică acest fapt președintelui <i>Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice</i>, care urmează să convoace o ședință a grupului pentru examinarea situației și, după caz, pentru acordarea asistenței Republicii Moldova și/sau altor țări părți ale Comunității Energetice vizate în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național pentru a face față situației excepționale în sectorul gazelor naturale.</p>	Lipsă propuneri.

60.	<p>Articolul 108. Colaborarea regională (1) În scopul salvării securității aprovizionării cu gaze naturale, autoritățile competente din Republica Moldova vor colabora cu autoritățile competente din țările părți ale Comunității Energetice, promovând astfel colaborarea bilaterală și cea regională.</p>	<p>Articolul 108. Colaborarea regională (1) În scopul salvării securității aprovizionării cu gaze naturale, autoritățile competente din Republica Moldova vor colabora cu autoritățile competente din țările părți ale Comunității Energetice <i>din statele membre ale Uniunii</i>, promovând astfel colaborarea bilaterală și cea regională.</p>	Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți
61.	<p>Articolul 108. Colaborarea regională (2) Colaborarea prevăzută la alin.(1) se referă la situațiile care cauzează sau care pot cauza perturbări grave în aprovizionarea cu gaze naturale atât a Republicii Moldova, cât și a unei alte țări părți a Comunității Energetice. Colaborarea bilaterală și cea regională vizează în special:</p>	<p>Articolul 108. Colaborarea regională (2) Colaborarea prevăzută la alin.(1) se referă la situațiile care cauzează sau care pot cauza perturbări grave în aprovizionarea cu gaze naturale atât a Republicii Moldova, cât și a unei alte țări părți a Comunității Energetice <i>a unui stat membru al Uniunii Europene</i>. Colaborarea bilaterală și cea regională vizează în special:</p>	Lipsă propuneri. Concretizează cercul de subiecți
62.	<p>Articolul 108¹. Crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale necesare pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale (1) În vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale, Guvernul desemnează o întreprindere de gaze naturale (în continuare – <i>entitate pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate</i>), care este obligată să creeze și să mențină stocuri de gaze naturale și să le pună la dispoziție în condițiile stabilite la alin.(8). Stocurile de gaze naturale pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale (în continuare – <i>stocuri de securitate</i>) se constituie în cantitate egală cu consumul de gaze naturale pe parcursul a cel puțin 10 zile de consum, o zi de consum fiind echivalentă consumului zilnic mediu pentru perioada de iarnă calendaristică precedentă.</p>	<p>Articolul 108¹. Crearea și menținerea stocurilor de securitate cu gaze naturale (1) În vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale, Guvernul desemnează o întreprindere de gaze naturale (în continuare – entitate pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate), care este obligată să creeze și să mențină <i>stocuri de securitate</i> și să le pună la dispoziție în condițiile stabilite la alin.(8). <i>Stocurile de securitate</i> cu gaze naturale (în continuare – stocuri de securitate) se constituie în cantitate egală cu consumul de gaze naturale pe parcursul a cel puțin 10 zile de consum, o zi de consum fiind echivalentă consumului zilnic mediu pentru perioada de iarnă calendaristică precedentă.</p>	Se acceptă, potrivit Regulamentului (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor
63.	<p>(2) Cantitatea exactă de gaze naturale care urmează a fi constituită în calitate de stocuri de securitate în conformitate cu alin.(1) se aprobă anual, până la 31 martie, prin hotărâre de Guvern, în baza propunerii organului central de specialitate al administrației publice în</p>	<p>(2) Cantitatea exactă de gaze naturale care urmează a fi constituită în calitate de stocuri de securitate în conformitate cu alin.(1) se aprobă anual, până la 30 aprilie, prin hotărâre de Guvern, în baza propunerii organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, conform calculelor efectuate de Agenție. În cazul în care la determinarea cantității de gaze naturale care urmează a fi stocată în</p>	Se acceptă.

	<p>domeniul energiei, conform calculelor efectuate de Agenție. În cazul în care la determinarea cantității de gaze naturale care urmează a fi stocată în calitate de stocuri de securitate se constată că cantitatea de gaze naturale rezultată este mai mică decât cantitatea din stocurile de securitate determinată conform datelor pentru perioada de iarnă anterioară perioadei de iarnă precedente, stocurile de securitate urmează a fi menținute la nivelul stabilit anterior.</p>	
<p>64. (5) Agenția stabilește metoda de determinare a mărimii contribuțiilor financiare ce urmează a fi achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale ținând cont de necesitatea acoperii costurilor stocurilor de securitate suportate de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate pe parcursul perioadei de 12 luni anterioare, de asemenea stabilește periodicitatea achitării acestora. Contribuțiile financiare se achită de către furnizori începând cu data de 1 aprilie a fiecărui an, se determină proporțional cotelor deținute de aceștia pe piața cu amănuntul a gazelor naturale și se aprobă prin hotărârea Agenției, care se ajustează la necesitate.</p>	<p>(5) Agenția stabilește metoda de determinare a mărimii contribuțiilor financiare ce urmează a fi achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale ținând cont de necesitatea acoperii costurilor stocurilor de securitate suportate de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate pe parcursul perioadei de 12 luni anterioare, de asemenea stabilește periodicitatea achitării acestora. Contribuțiile financiare se achită de către furnizori începând cu data de 1 aprilie a fiecărui an, se determină proporțional cotelor deținute de aceștia pe piața cu amănuntul a gazelor naturale și se aprobă prin hotărârea Agenției, care se ajustează la necesitate. Hotărârile Agenției cu privire la contribuțiile financiare se aprobă în regim de urgență, în conformitate cu articolul 9 alin.(7).</p>	<p>Cuvintele „1 aprilie” se substituie cu cuvintele „1 mai”, în conformitate cu art. 108¹ alin. (2) din prezentul proiect de modificare a Legii nr. 108/2016</p>
<p>65. (8) Gazele naturale care fac obiectul stocurilor de securitate se utilizează, total sau parțial, doar în baza deciziei Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, adoptată în cazul apariției unei situații excepționale, inclusiv în cazul declarării stării de urgență. Stocurile de securitate se restabilesc până la data de 15 septembrie care urmează după decizia de utilizare a stocurilor de securitate sau până la o altă dată stabilită prin hotărâre de Guvern. Orice operațiuni cu stocurile de securitate care nu implică utilizarea acestora sau punerea lor pe piața gazelor naturale se realizează în conformitate cu hotărârea Agenției.</p>	<p>„ (8) Gazele naturale care fac obiectul stocurilor de securitate se utilizează, total sau parțial, în baza deciziei Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, în cazul constatării situației de alertă sau de urgență în conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, sau declararea stării de urgență de către Parlament în conformitate cu art. 12 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război.”;</p>	<p>Se acceptă.</p>

66.	<p>Se completează cu alineatul (12) cu următorul cuprins:</p> <p>„(12) Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate este obligată să țină evidența separată a tranzacțiilor încheiate în legătură cu crearea și menținerea stocurilor de securitate și să informeze Guvernul și Agenția în legătură cu fiecare tranzacție încheiată, cu prezentarea documentelor aferente la cererea acestora. Informațiile privind tranzacțiile încheiate vor include:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cantitatea gazelor naturale procurate; - prețul de achiziție; - vânzătorul; - acordurile aferente privind stocarea și livrarea gazelor naturale; - alte date relevante.”. 	Se acceptă.
67.	<p>Articolul 108². Obligația de stocare a gazelor naturale</p> <p>(1) În vederea atenuării șocurilor de preț pentru gazele naturale și a asigurării funcționării sigure și fiabile a pieței gazelor naturale, în spiritul solidarității cu țările părți ale Comunității Energetice și statele membre ale Uniunii Europene, Guvernul impune prin hotărâre unui furnizor de gaze naturale sau unui trader, care dispune de experiență în efectuarea tranzacțiilor cu gaze naturale și stocarea acestora (în continuare – titularul obligației de stocare), obligația privind stocare a unei anumite cantități de gaze naturale în instalațiile de stocare din țări părți ale Comunității Energetice și/sau din statele membre ale Uniunii Europene (în continuare – obligația de stocare). Obligația de stocare poate fi impusă inclusiv entității pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, care ține evidență separată a stocurilor respective. Obligația de stocare prevăzută la acest articol reprezintă o obligație impusă în interesul economic general.</p> <p>(2) Cantitatea de gaze naturale care face obiectul obligației de stocare se stabilește anual de către Guvern până la 30 aprilie, în baza propunerii organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, conform calculelor efectuate de Agenție, reieșind din cantitatea totală de gaze naturale ce necesită a fi constituită în calitate de stocuri în instalațiile de stocare în conformitate cu art. 4, alin. (21), din care se deduce cantitatea de gaze naturale stocată în calitate de stocuri de securitate în condițiile stabilite la art. 108¹, precum și ținând cont de principiul stabilit la alin. (3). Titularul obligației de stocare asigură crearea stocurilor de gaze naturale care face obiectul obligației de stocare până la 1 octombrie, cu posibilitatea utilizării începând cu 1 noiembrie.</p>	Se acceptă, potrivit Regulamentului (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor

	<p>(3) În cazul în care capacitatea de transport a interconexiunilor existente sau alte limitări de ordin tehnic nu permit utilizarea integrală, în perioada 1 noiembrie – 31 martie, a stocurilor de gaze naturale ce urmează a fi create în cadrul obligației de stocare, se va asigura doar stocarea cantităților de gaze naturale posibil a fi utilizate din punct de vedere tehnic.</p> <p>La realizarea obligației de stocare, inclusiv la alegerea instalațiilor de stocare care urmează a fi utilizate pentru crearea stocurilor de gaze naturale, titularul obligației de stocare ține cont de limitările de ordin tehnic care pot afecta livrarea gazelor naturale stocate, inclusiv de capacitatea de stocare disponibilă a instalațiilor de stocare, capacitatea tehnică a interconexiunilor cu țara pe teritoriul căreia sunt amplasate instalațiile de stocare respective, precum și de capacitățile de extracție, raportate la consumul zilnic mediu pentru perioada 1 noiembrie – 31 martie din ultimii 5 ani calendaristici.</p> <p>(4) În cazul în care Guvernul decide crearea de stocuri de combustibil alternativ de către anumiți participanți la piața gazelor naturale sau autorități publice, care pot fi utilizate pentru a înlocui consumul de gaze naturale, obligația de stocare poate fi redusă în mod echivalent și se consideră a fi îndeplinită parțial de obligația echivalentă de a stoca alți combustibili decât gazele naturale.</p> <p>Reducerea obligației de stocare se aplică în măsura în care obligația respectivă nu poate fi executată din motive ce țin de existența unor limitări de ordin tehnic sau din motive ce țin de existența unor riscuri majore în ceea ce privește asigurarea continuității livrării gazelor naturale prin interconexiuni în cantitățile necesare sau la parametrii de calitate stabiliți.</p> <p>(5) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei notifică Secretariatul Comunității Energetice despre existența circumstanțelor prevăzute în prezentul alineat și despre intenția de a reduce cantitatea de gaze naturale, care face obiectul obligației de stocare, prin înlocuirea acesteia cu obligația echivalentă de a stoca alți combustibili decât gazele naturale.</p>	
68.	<p>Articolul 108³. Realizarea obligației de stocare a gazelor naturale</p> <p>(1) Titularul obligației de stocare achiziționează gazele naturale destinate executării obligației de stocare prin procedură competitivă de achiziție sau cu respectarea regulilor utilizate pe piețele de gaze naturale, pe platformele de tranzacționare pe care se achiziționează gazele naturale. În mod excepțional, titularul obligației de stocare</p>	<p>Se acceptă, potrivit Regulamentului (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE)</p>

poate achiziționa gaze naturale prin intermediul unor contracte negociate direct, cu condiția demonstrării către Agenție a competitivității prețului de achiziție în baza unor contracte negociate direct față de procedura competitivă de achiziție.

(2) În vederea executării obligației prevăzute de prezentul articol, titularul obligației de stocare întreprinde acțiunile necesare pentru a rezerva capacitatea în instalațiile de stocare și capacitatea de transport la punctele de interconectare transfrontaliere, precum și încheie acordurile relevante cu operatorii instalațiilor de stocare sau cu alți participanți la piața gazelor naturale din țările părți ale Comunității Energetice și/sau din Statele Membre ale Uniunii Europene în care există astfel de instalații de stocare.

(3) Titularul obligației de stocare este obligat să țină evidența separată a tranzacțiilor încheiate în legătură cu executarea obligației de stocare și să informeze Guvernul și Agenția în legătură cu fiecare tranzacție încheiată, cu prezentarea documentelor aferente, la cererea acestora. Informațiile privind tranzacțiile încheiate vor include fără a se limita:

- cantitatea gazelor naturale procurate;
- prețul de achiziție;
- vânzătorul;
- acordurile aferente privind stocarea și livrarea gazelor naturale;
- alte date relevante.

(4) Costurile legate de crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare includ costul gazelor naturale, costul contractării serviciului de stocare, costurile aferente eliberării și transportării stocurilor respective, precum și alte costuri ale titularului obligației de stocare. Pentru realizarea obligației stabilite în prezentul articol, titularul obligației de stocare poate utiliza resurse proprii sau poate beneficia de împrumuturi externe contractate direct de către acesta – surse financiare recreditate din contul împrumuturilor de stat externe contractate de Guvern în numele Republicii Moldova, și/sau de resurse financiare alocate din bugetul de stat, cu recuperarea acestora după punerea în circulație a gazelor naturale în conformitate cu alin. (5) - (12). Pentru realizarea obligației de stocare, titularul obligației de stocare poate beneficia de granturi ori de alte surse nerambursabile, care nu se iau în considerație la stabilirea de către Agenție a prețului reglementat prevăzut la alin. (7).

2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor

(5) Gazele naturale stocate în contextul executării obligației de stocare pot fi puse în circulație pe piața gazelor naturale de către titularul obligației de stocare în perioada 1 noiembrie – 31 martie. Cantitatea exactă de gaze naturale care poate fi vândută lunar în perioada respectivă corespunde cu cantitatea de gaze naturale stocată în contextul executării obligației de stocare disponibilă în prima zi a fiecărei luni, împărțită la numărul de luni rămase până la data de 1 aprilie.

(6) Cel târziu până la 10 octombrie a fiecărui an, titularul obligației de stocare expediază tuturor furnizorilor de pe piața cu amănuntul un contract-cadru elaborat după modelul EFET. Furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligației de serviciu public stabilită la art. 89 semnează contractele-cadru respective până la 20 octombrie. Cantitățile exacte care urmează a fi vândute către fiecare furnizor de pe piața cu amănuntul se comunică ulterior de către titularul obligației de stocare, conform alin. (8).

(7) Agenția aprobă până la 10 octombrie al fiecărui an prețul reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare (în continuare – prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale). În acest scop, titularul obligației de stocare este obligat să prezinte Agenției până la 3 octombrie a fiecărui an, documentele care confirmă costurile justificate legate de crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare. Agenția aprobă până la 10 octombrie cota de piață care revine fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul. Hotărârile Agenției prevăzute de prezentul alineat se aprobă în regim de urgență, în conformitate cu articolul 9 alin. (7).

(8) În termen de 3 zile lucrătoare de la aprobarea de către Agenție a hotărârilor prevăzute la alin. (7), și ulterior până la data de 15 a lunii noiembrie și decembrie, titularul obligației de stocare expediază în adresa fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul oferta în care indică prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale și cantitățile de gaze naturale propuse pentru achiziționare, distribuite după cum urmează: cantități lunare - pentru perioada noiembrie-decembrie și o cantitate trimestrială pentru perioada ianuarie-martie. La determinarea cantităților ce urmează a fi vândute fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul, titularul obligației de stocare ține cont de cota de piață pe care o deține furnizorul respectiv pe piața gazelor naturale, stabilită de Agenție în conformitate cu alin. (7).

(9) În cazul în care decid să achiziționeze gaze naturale de la titularul obligației de stocare, în termen de până la a 20-a zi a lunii octombrie, noiembrie și decembrie, furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale îl notifică pe acesta, cu privire la intenția de a achiziționa gaze naturale în perioada următoare și încheie, după caz, contracte individuale la contractele-cadru semnate conform alin. (6).

(10) În cazul în care un furnizor sau mai mulți furnizori de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale nu expediază în adresa titularului obligației de stocare notificarea menționată la alin. (9) sau dacă indică în notificarea expediată o cantitate de gaze naturale mai mică decât cea propusă în ofertă, în conformitate cu principiul stabilit la alin. (5), titularul obligației de stocare include cantitatea rămasă disponibilă în ofertele expediate furnizorilor de pe piața cu amănuntul pentru perioadele următoare calculată proporțional cotelor de piață și volumelor menționate în notificările expediate conform alin. (9).

(11) În cazul în care, la situația de după 20 decembrie, în urma notificărilor depuse de furnizorii de pe piața cu amănuntul, rămân cantități de gaze naturale disponibile, titularul obligației de stocare poate să le vândă, prioritar pe piața de gaze naturale din Republica Moldova, sau pe alte piețe de gaze naturale la care are acces, în condiții transparente și nediscriminatorii și la un preț nu mai mic decât prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale, aprobat de Agenție conform alin. (7).

(12) Cantitatea de gaze naturale stocată în contextul executării obligației de stocare, rămasă disponibilă la 1 aprilie urmează a fi menținută în contul stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare pentru următoarea perioadă calendaristică. Cantitatea de gaze naturale rămasă disponibilă la expirarea perioadei stabilite la art.114 alin, (18¹) se pune în circulație în condițiile stabilite de Guvern, iar titularul obligației de stocare poate primi compensație financiară conform alin. (15).

(13) Profitul suplimentar celui reglementat, obținut de titularul obligației de stocare din vânzarea gazelor naturale conform alin. (11) se raportează către Agenție și se utilizează pentru crearea stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare în următoarea perioadă calendaristică, pentru reducerea cheltuielilor legate de

	<p>stocare sau pentru reducerea unei eventuale compensații financiare aplicate conform alin. (15).</p> <p>(14) În cazul constatării situației de alertă sau de urgență în conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, sau în cazul declarării de către Parlament a stării de urgență în conformitate cu art. 12 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, conform deciziei Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, titularul obligației de stocare pune în circulație pe piața gazelor naturale pe parcursul anului, parțial sau total, cantitatea disponibilă de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare.</p> <p>(15) Titularul obligației de stocare căruia i-a fost impusă obligația de stocare poate primi stimulente sau compensații financiare pentru deficitul de venituri sau pentru costurile suportate de acesta ca urmare a respectării obligației de stocare, în cazul în care deficitul sau costurile respective nu pot fi acoperite prin veniturile obținute din activitatea desfășurată în legătură cu executarea obligației de stocare. Stimulentele sau compensațiile financiare se stabilesc în conformitate cu mecanismul prevăzut prin Hotărâre de Guvern, în baza calculelor Agenției. În cazul în care stimulentele sau compensația financiară este finanțată printr-o plată inclusă în tariful pentru serviciul de transport sau în facturile emise de operatorii sistemelor de transport pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, plata respectivă nu se aplică punctelor de interconectare transfrontaliere.</p>	
69.	<p>Articolul 108⁴. Mecanismul de partajare a eforturilor pentru îndeplinirea obiectivului de creare a stocurilor</p> <p>(1) La decizia Guvernului, obligația de stocare prevăzută la art. 108² poate fi înlocuită integral sau parțial prin intermediul unui mecanism de partajare a eforturilor cu una sau mai multe țări părți ale Comunității Energetice, state membre ale Uniunii Europene care dispun de instalații de stocare a gazelor naturale (în continuare mecanismul de partajare), stabilit într-un tratat interstatal sau interinstituțional încheiat în acest sens.</p> <p>(2) La elaborarea mecanismului de partajare, Guvernul ține cont de informațiile relevante ale celei mai recente evaluări a riscurilor efectuate în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, precum și de următoarele:</p>	Se acceptă.

		<p>a) costul sprijinului financiar pentru îndeplinirea obiectivului de creare a stocurilor de gaze naturale, stabilit pentru țara parte a Comunității Energetice, statul membru al Uniunii Europene pe teritoriul căreia/căruia sunt amplasate instalațiile de stocare, excluzând alte costuri legate de îndeplinirea oricăror obligații ce țin de crearea stocurilor în scopuri strategice;</p> <p>b) volumele de gaze naturale necesare pentru a satisface cererea consumatorilor protejați, în cazurile stabilite la articolul 103, alin. (4), lit. b);</p> <p>c) limitările de ordin tehnic, inclusiv capacitatea de stocare disponibilă a instalațiilor de stocare, capacitatea tehnică transfrontalieră de transport și capacitățile de extracție.</p> <p>(3) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei notifică Secretariatul Comunității Energetice și Grupul de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice cu privire la mecanismul de partajare ce urmează a fi implementat.</p>	
70.	<p>Articolul 113. Sancțiuni financiare pentru nerespectarea sau încălcarea legislației în domeniul gazelor naturale</p> <p>(1) Agenția aplică, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de cel puțin 1% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe, a titularilor de autorizații pentru încălcarea obligațiilor, manifestată prin:</p> <p>(2) Agenția aplică, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de cel puțin 5% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe, a titularilor de autorizații pentru încălcarea obligațiilor, manifestată prin: b) încălcarea de către titularul de licență a deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, a deciziilor și hotărârilor emise/adoptate de Agenție în situații excepționale în sectorul gazelor naturale;</p> <p>(3) Agenția aplică, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de cel puțin 10% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe pentru:</p> <p>(4) La determinarea mărimii sancțiunilor financiare stabilite în prezentul articol, Agenția</p>		<p><i>De expus în următoarea redacție:</i></p> <p>(1) Agenția <u>este în drept să aplice</u>, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de <u>până la</u> 1% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licență, a titularilor de autorizații pentru încălcarea obligațiilor, manifestată prin:</p> <p>de exclus lit. e)</p> <p>(2) Agenția <u>poate aplica</u>, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de cel puțin 5% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe, a titularilor de autorizații pentru încălcarea obligațiilor, manifestată prin:</p> <p>b) încălcarea de către titularul de licență a deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, a deciziilor și hotărârilor emise/adoptate de Agenție în situații excepționale în sectorul gazelor naturale.</p> <p>(3) Agenția <u>poate aplica</u> prin hotărâre, sancțiuni în mărime de cel puțin</p>

<p>va ține cont de următoarele circumstanțe: a) gravitatea încălcării, inclusiv durata și frecvența; b) existența încălcărilor anterioare.</p>		<p>10% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe pentru:</p> <p>Scopul sancțiuni financiare este să asigure respectarea cerinței expuse în norma juridică. Însă, sancționarea furnizorului de serviciu public nu va asigura respectarea normei juridice, deoarece încheierea oricărui contract, depinde de ambele părți participante la negocieri / tranzacție, iar sancționarea uneia din părți nu constituie un argument pentru a convinge cealaltă parte să urgenceze semnarea contractului.</p> <p>Totodată la alin (4), de prevăzut circumstanțele de care Agenția va ține cont, prin analogie art. 113¹ alin. (2) din Lege.</p>
--	--	---

71.	<p>Articolul 114. Dispoziții finale și tranzitorii (4) Prin derogare de la art.89 alin.(1), consumatorii noncasnici care nu pot să își aleagă furnizorul și să semneze contracte de furnizare a gazelor naturale la preț negociabil sînt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art.89. În termen de 4 luni de la constatarea de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în baza avizului Agenției, a existenței pe piața gazelor naturale a premiselor necesare pentru procurarea de către consumatorii noncasnici a gazelor naturale la prețuri negociate, Guvernul va adopta hotărîrea privind retragerea dreptului consumatorilor noncasnici de a achiziționa gaze naturale, în condiții reglementate, de la furnizorii care furnizează gazele naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art.89.</p>	<p>La alin. (4) după prima frază se completează cu textul „ Prin derogare de la art. 89 alin. (1), art. 85 alin. (7) și art. 90 alin. (8), pentru locurile de consum la care consumatorii finali au decis să procure gaze naturale la prețuri de piață, în bază de contract negociat bilateral, între furnizor și aceștia, și care ulterior și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale) și nu pot să își aleagă un alt furnizor și să semneze contracte de furnizare a gazelor naturale la preț negociabil, <u>sînt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale consumatorilor finali în contextul obligației de serviciu public de ultimă opțiune stabilite la art. 90.</u>”</p>	<p>Textul „sînt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiții reglementate, cu” se substituie cu textul „au dreptul la furnizarea gazelor naturale, în baza hotărârii Agenției, de către”, în conformitate cu art.90 alin.(4) din Legea nr. 108/2016 și întru excluderea echivocului în interpretare a prevederilor art. 80 alin. (4) din prezentul proiect de modificare a Legii nr. 108/2016</p>
72.		<p>2) se completează cu alineatul (16¹) cu următorul cuprins: Articolul 114. Dispoziții finale și tranzitorii (16¹) Propunerile de dezvoltare a capacității bidirecționale, inclusiv propunerile argumentate privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție, precum și cererile de derogare prevăzute la art. 42¹ se prezintă de către operatorii sistemelor de transport cel târziu la 1 februarie 2024 și doar pentru interconexiunile existente la 1 noiembrie 2021, iar pentru interconexiunile noi - după finalizarea studiului de fezabilitate, însă înainte de începerea etapei de proiectare tehnică detaliată a infrastructurii respective.</p>	<p>Se acceptă.</p>
73.		<p>3) se completează cu alineatul (18¹) cu următorul cuprins: Articolul 114. Dispoziții finale și tranzitorii (18¹) Prevederile stabilite la articolul 4 alin.(2¹), articolul 99¹ alin. (10) și articolele 108² și 108³ se aplică până la 1 aprilie 2025.”</p>	<p>Se acceptă.</p>

28. Se completează cu o Anexă cu următorul cuprins:

Anexă

Examinarea cererilor privind capacitățile bidirecționale la interconexiuni

1. Pentru a dezvolta sau pentru a majora capacitatea bidirecțională pe o interconexiune, sau pentru a obține sau a prelunge o derogare de la obligația respectivă, operatorul sistemului de transport prezintă Agenției, care este autoritatea competentă pentru punerea în aplicare a prevederilor prezentei Anexe și art. 42¹, după consultarea tuturor operatorilor de transport potențial vizati:

a) o propunere de dezvoltare a unei capacități fizice permanente pentru transportul gazelor naturale în ambele direcții pe interconexiune, pentru a asigura capacitate bidirecțională permanentă în ceea ce privește direcția inversată a fluxului (în continuare – propunere de dezvoltare a capacității bidirecționale); sau

b) o cerere de derogare de la obligația de a asigura capacitate bidirecțională/o cerere de prelungire a derogării de la obligația de a asigura capacitate bidirecțională (în continuare – cerere de derogare).

2. Operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorul sistemului de transport adiacent în vederea prezentării unei propuneri comune de dezvoltare a capacității bidirecționale sau a unei cereri de derogare comune.

3. Propunerea de dezvoltare a capacității bidirecționale sau cererea de derogare trebuie să includă o analiză cost-beneficiu, efectuată în conformitate cu metodologiile relevante stabilite în cadrul Comunității Energetice și se bazează pe următoarele elemente:

- a) o evaluare a cererii pe piața gazelor naturale;
- b) previziunile privind cererea și oferta;
- c) impactul economic posibil asupra infrastructurii existente;
- d) un studiu de fezabilitate;
- e) costurile capacității bidirecționale, incluzând consolidarea necesară a sistemului de transport;
- f) beneficiile pentru siguranța furnizării de gaze naturale, luând în considerare posibila contribuție a capacității bidirecționale la îndeplinirea standardului privind infrastructura prevăzut la art. 103 alin. (4).

Pct. 15 de completat și de expus în următoarea redacție: "Agenția, operatorul sistemului de transport, Secretariatul Comunității Energetice și Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice sunt obligați să păstreze confidențialitatea informațiilor care constituie secret comercial, fiind încheiat în acest sens un Acord de Confidențialitate multilateral."

4. La prezentarea propunerii de dezvoltare a capacității bidirecționale, operatorii sistemelor de transport pot depune o propunere argumentată privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție.

5. La recepționarea propunerii de dezvoltare a capacității bidirecționale sau a cererii de derogare, Agenția, în coordonare cu autoritatea de reglementare implicată consultă, fără întârziere, cu privire la propunerea sau cererea respectivă autoritățile competente responsabile pentru punerea în aplicare a prevederilor ce țin de asigurarea capacităților bidirecționale la interconexiuni din țările părți ale Comunității Energetice, din Statele Membre ale Uniunii Europene care, în conformitate cu rezultatele evaluării naționale a riscurilor realizată conform Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, ar putea beneficia de pe urma capacității bidirecționale, precum și Secretariatul Comunității Energetice și Comitetul de reglementare al Comunității Energetice. Părțile consultate sunt în drept să emită o opinie cu privire la propunerea de dezvoltare a capacității bidirecționale sau cererea de derogare în cauză în termen de cel mult 4 luni de la primirea solicitării Agenției.

6. La primirea propunerii de dezvoltare a capacității bidirecționale, care este însoțită de propunerea privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție, Agenția cooperează cu autoritatea de reglementare implicată și, după consultarea dezvoltatorilor proiectului ce vizează dezvoltarea capacității bidirecționale în cauză, adoptă în termen de cel mult 6 luni decizii coordonate cu privire la alocarea transfrontalieră a costurilor de investiții, care vor fi suportate de către fiecare operator al sistemului de transport implicat în proiectul de dezvoltare a capacității bidirecționale, cu respectarea prevederilor alin. (2) - (5) din articolul 421. În cazul în care Agenția și autoritatea de reglementare implicată nu ajung la un consens în termenul respectiv, Agenția informează, fără întârziere, despre acest fapt organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, Secretariatul Comunității Energetice și Comitetul de reglementare al Comunității Energetice.

7. Agenția cooperează cu autoritatea competentă responsabilă pentru punerea în aplicare a prevederilor ce țin de asigurarea capacităților bidirecționale la interconexiuni din cealaltă parte

implicată (în continuare – autoritatea competentă implicată) și adoptă o decizie coordonată în ceea ce privește propunerea de dezvoltare a capacității bidirecționale sau cererea de derogare, în baza rezultatelor evaluării naționale a riscurilor efectuată conform Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, a informațiilor specificate la punctul 3 din prezenta Anexă și a opiniilor prezentate conform punctului 5 din prezenta Anexă, precum și ținând cont de securitatea aprovizionării cu gaze naturale și de contribuția acesteia la funcționarea pieței gazelor naturale. Decizia coordonată se adoptă în termen de 2 luni de la expirarea termenului stabilit la punctul 5 din prezentul articol, cu excepția cazului în care opiniile părților consultate conform prevederii respective au fost recepționate până la termenul respectiv sau după expirarea termenului de 6 luni pentru adoptarea unei decizii coordonate de către autoritățile de reglementare implicate, stabilit la punctul 6 din prezenta Anexă.

8. Prin decizia coordonată prevăzută la punctul 7 din prezenta Anexă, Agenția și autoritatea competentă implicată:

a) acceptă propunerea de dezvoltare a capacității bidirecționale. Decizia respectivă trebuie să includă o analiză cost-beneficiu, un calendar de implementare, precum și modalitățile privind utilizarea ulterioară a capacității respective și trebuie să fie însoțită de decizia coordonată cu privire la alocarea transfrontalieră a costurilor, adoptată de autoritățile de reglementare în conformitate cu punctul 6 din prezenta Anexă;

b) acordă o derogare sau prelungește derogarea temporară pentru o perioadă de maximum patru ani, dacă analiza cost-beneficiu inclusă în decizie demonstrează că, capacitatea pe direcția inversată a fluxului nu ar duce la îmbunătățirea securității aprovizionării cu gaze naturale nici a unei din părțile implicate sau dacă respectivele costuri de investiție ar depăși cu mult potențialele beneficii pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale; sau

c) solicită operatorilor sistemelor de transport să modifice și să prezinte repetat, în termen de cel mult patru luni, propunerea de dezvoltare a capacității bidirecționale sau cererea de derogare.

9. După consultarea autorității competente implicate, Agenția informează despre decizia coordonată prevăzută la punctul 7 din prezenta Anexă, precum și opiniile primite în urma consultărilor efectuate conform punctul 5 din prezenta Anexă, autorității de

reglementare implicate, autorităților competente responsabile pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale și autorităților de reglementare care au prezentat o opinie în conformitate cu prevederile punctul 5 din prezenta Anexă, precum și Secretariatului Comunității Energetice și Comitetului de reglementare al Comunității Energetice.

10. Autoritățile competente responsabile pentru punerea în aplicare a prevederilor ce țin de asigurarea capacităților bidirecționale la interconexiuni conform punctului 9 din prezenta Anexă sunt în drept să prezinte obiecții la decizia coordonată respectivă în termen de cel mult două luni de la primirea notificării. Obiecțiile în cauză se transmit autorităților care au adoptat decizia coordonată conform punctului 7 din prezenta Anexă, Secretariatului Comunității Energetice și Comitetului de reglementare al Comunității Energetice. Obiecțiile prezentate se limitează la fapte și la rezultatele evaluării efectuate în legătură cu decizia respectivă, în special în ceea ce privește alocarea transfrontalieră a costurilor care nu a fost obiectul consultării efectuate în conformitate cu punctul 5 din prezenta Anexă.

11. Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice și Secretariatul Comunității Energetice emit opinii cu privire la decizia coordonată, pe care le expediază inclusiv în adresa Agenției, în termenele și conform cerințelor stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice. În termen de cel mult 4 săptămâni de la recepționarea opiniei Secretariatului Comunității Energetice, Agenția, în coordonare cu autoritatea competentă implicată modifică decizia coordonată, luând în considerație, în cea mai mare măsură, avizul Secretariatului Comunității Energetice.

12. În cazul în care Agenția și autoritatea competentă implicată nu au fost în măsură să adopte o decizie coordonată în termenul stabilit la punctul 7 din prezenta Anexă, sau în cazul în care autoritățile de reglementare implicate nu au putut ajunge la un acord privind alocarea costurilor de investiție în termenul stabilit la punctul 6 din prezenta Anexă, Agenția informează despre acest fapt Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice și Secretariatul Comunității Energetice cel târziu în ziua expirării termenului respectiv.

13. Secretariatul Comunității Energetice emite o opinie, în termenele și condițiile stabilite în cadrul Tratatului Comunității

	<p>Energetice, care cuprinde toate elementele unei decizii coordonate prevăzute la punctul 7 din prezenta Anexă, cu excepția principiilor privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție, și remite opinia respectivă în adresa Agenției.</p> <p>14. În cazul în care conform opiniei Secretariatului Comunității Energetice prevăzută la punctul 13 din prezenta Anexă, se constată necesitatea dezvoltării capacității bidirecționale, Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice adoptă o decizie care vizează alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție în conformitate cu cerințele stabilite la alin. (3) – (5) din articolul 421 și în termenele stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice. Până la emiterea unei decizii privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție, Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice consultă autoritățile de reglementare implicate și operatorii sistemelor de transport implicați.</p> <p>15. Agenția, operatorul sistemului de transport, Secretariatul Comunității Energetice și Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice sunt obligați să păstreze confidențialitatea informațiilor care constituie secret comercial.”</p>	
75.	<p>Articolul II - (1) Pentru asigurarea creării conform prevederilor art. 1082 și 1083 a stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare pentru perioada noiembrie 2023 – martie 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Guvernul, în termen de 10 zile lucrătoare de la intrare în vigoare a prezentei legi de modificare, aprobă hotărârea privind impunerea obligației de stocare a unei anumite cantități de gaze naturale și aprobarea cantităților de gaze naturale ce trebuie stocate; - Agenția, în termen de 20 zile lucrătoare de la intrarea în vigoare a prezentei legi de modificare, aprobă hotărârea privind prețul reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare și privind stabilirea cotelor de piață a furnizorilor; - Titularul obligației de stocare, în termen de 3 zile lucrătoare de la aprobare și intrarea în vigoare a hotărârii Agenției, expediază furnizorilor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale contractul-cadru prevăzute la art. 108³, alin. (6) și oferta prevăzută la art. 108³, alin. (8). <p>(2) În legătură cu crearea stocurilor de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare pentru perioada noiembrie 2023 – martie 2024, în cazul în care titularul obligației de stocare deține</p>	

		<p>stocuri de gaze naturale, achiziționate anterior datei de intrare în vigoare a prezentei legi de modificare, stocurile respective pot fi luate în considerare în contul realizării obligației de stocare în perioada în cauză, cu condiția că sunt întrunite cerințele prevăzute la art. 108³ alin. (2) – (3). La stabilirea prețului la care urmează să fie vândute stocurile respective de gaze naturale de către titularul obligației de stocare către fiecare furnizor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale, Agenția ține cont de cele mai mici costuri justificate suportate pe parcursul anului 2023 de către titularul obligației de stocare conform art. 108³ alin. (4).</p>	
76.		<p>Articolul III – Prezenta Lege intră în vigoare la publicarea în Monitorul Oficial.</p>	

MOLDOVATRANGAZ

SRL „Moldovatrangaz”
Adresa juridică: 5200 R. Moldova,
or. Drochia, c/p 24
tel: (+373) 252 65244; fax: 65248
BC „Moldindconbank” SA, sucursala „Sinbil”
IBAN: MD50ML000000022515002332
BC „Victoriabank” SA, filiala nr.31 Drochia
IBAN: MD95V1022513100000003MDL
TVA 5200032 / IDNO: 1003607010109
Sediul: mun. Chişinău, str. Vadul lui Vodă 155
e-mail: office@moldovatrangaz.md
www.moldovatrangaz.md

ООО «Молдоватрансгаз»
Юридический адрес: 5200 Р. Молдова,
г. Дрокия, д/я 24
тел: (+373) 252 65244; факс: 65248
КБ «Молдиндконбанк» АО, филиал «Стабил»
IBAN: MD50ML000000022515002332
КБ «Викториябанк» АО, филиал 31 Дрокия
IBAN: MD95V1022513100000003MDL
НДС 5200032 / ф/к: 1003607010109
Ц.О.: мун. Кишинэу, ул. Вадул-луй-Водэ 155
e-mail: office@moldovatrangaz.md
www.moldovatrangaz.md

Nr. 14-1221 din 25.08. 2023
La nr. 09-1120 din 14.08.2023

Ministerul Energiei
(MD-2012, mun. Chişinău,
str. Piaţa Marii Adunări Naţionale, nr. 1
e-mail: secretariat@energie.gov.md
copie: doina.dinga@energie.gov.md)

Prin prezenta, în contextul interpelării Ministerului Energiei nr. 09-1120 din 14.08.2023, SRL „Moldovatrangaz” comunică că a examinat în limita competenţei proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 „Cu privire la gazele naturale” cu numărul unic 674/MEn/2023.

Totodată, ţinem să menţionăm că, propunerile de modificare şi/sau completare a LP nr. 108/2016 „Cu privire la gazele naturale” au fost expediate spre examinare în adresa Ministerului Energiei prin scrisoarea nr. 27-1121 din 04.08.2023 (se anexează).

Avînd în vedere cele menţionate anterior, SRL „Moldovatrangaz” comunică susţinerea proiectului pentru modificarea actului normativ vizat.

/ Director

Iurie DOLGHIER

Ex.: Levandovschi Doina
Tel.: 022 (300) 516

MOLDOVATRANSGAZ

SRL „Moldovatransgaz”
Adresa juridică: 5200 R. Moldova,
or. Drochia, c/p 24
tel: (+373) 252 65244; fax: 65248
IBAN: MD50ML000000022515002332
BC „Moldindcombank” SA, sucursala „Stabil”
TVA 5200032 / IDNO: 1003607010109
Sediul: mun. Chișinău, str. Vadul lui Vodă 155
e-mail: office@moldovatransgaz.md
www.moldovatransgaz.md

„Moldovatransgaz” LLC
Legal address: Postal Code 5200
R. of Moldova, Drochia, P.O. BOX 24
tel: (+373) 252 65244; fax: 65248
IBAN: MD50ML000000022515002332
BC „Moldindcombank” SA, „Smbil” branch
TVA 5200032 / IDNO: 1003607010109
Main office: 155 Vadul lui Vodă str., mun. Chișinău,
e-mail: office@moldovatransgaz.md
www.moldovatransgaz.md

Nr. 27-11d1 din 04.08.2023
la nr. 07/1-956 din 25.07.2023

Ministerul Energiei
(MD-2012, mun. Chișinău,
str. Piața Marii Adunări Naționale, nr. 1)
e-mail: secretariat@energie.gov.md
copie: doina.dinga@energie.gov.md

Prin prezenta, având în vedere Scrisoarea Nr. 07/1-956 din 25 iulie 2023, „Moldovatransgaz” SRL a examinat Analiza Impactului de Reglementare asupra Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, supuse procedurii de consultare publică, „Moldovatransgaz” SRL susține propunerile înaintate și solicită respectuos includerea următoarelor propuneri pe marginea proiectului de modificări la Legea cu privire la gazele naturale nr. 108/2016.

Astfel, reieșind din experiența țărilor europene, în Cap. V, comp. 42¹ (1) din Legea nr. 108/2016, propunem înlocuirea sintagmei „Capacitate fizică permanentă” cu „capacitate fizică și/sau virtuală (backhaul) fermă sau întreruptibilă” luând în considerare faptul că, capacitatea și ca urmare transportarea gazelor naturale poate fi nu doar fizică, dar și virtuală (backhaul). Mai mult decât atât, precizăm că este necesară specificarea concretă a tipului de capacitate - *fermă sau întreruptibilă*.

De asemenea, în Cap. XVII, Art. 114, al. 16¹, 18² și 18³ din Legea nr. 108/2016, solicităm înlocuirea perioadei concretizate a anilor privind termenii de prezentare, crearea stocurilor, obligația de stocare etc., cu perioada specifică anuală. Ca exemplu, în al. 16¹ – „1 Februarie 2024” a fi înlocuit cu „1 februarie a fiecărui an” sau al. 18² și 18³ – „noiembrie 2023 – martie 2024” a fi înlocuit cu „noiembrie – martie a fiecărui an”.

Totodată, urmare Hotărârii ANRE nr. 434/2023 de desemnare provizorie a „Vestmoldtransgaz” SRL în calitate de Operator al sistemului de transport (OST) și având în vedere că:

- infrastructura de transport gaze naturale gestionată de „Moldovatransgaz” SRL are o vechime medie de cca 30 de ani, iar lucrările de mentenanță a acesteia în stare funcțională/fiabilă constituie un factor determinant, care necesită personal calificat;
- piața forței de muncă duce o lipsă semnificativă de personal calificat în domeniul energetic și în special al gazelor naturale;
- necesitatea asigurării securității energetice a Republicii Moldova prin stocarea gazelor naturale, dezvoltarea și modernizarea infrastructurii existente în scopul asigurării securității energetice a Statului admite lucrările de mentenanță, serviciile și/sau lucrările care vor asigura buna funcționare a sistemului;
- posibilitatea de externalizare a serviciilor în perioada de locațiune a rețelelor propusă prin lege (contractele de locațiune trebuie încheiate pe un termen de cel puțin 5

ani conform Legii cu privire la gazele naturale nr. 108/2016, Art. VI, al.3), permite pierderea personalului și dizolvarea structurii organizatorice a „Moldovatransgaz” SRL;

Astfel, „Moldovatransgaz” SRL propune completarea art. VI din Legea nr. 249/2022 „Cu privire la modificarea unor acte normative” cu alin. (3⁴) în următoarea redacție:

„Serviciile de mentenanță, serviciile și/sau lucrările pe care este în drept de a le solicita noul OST desemnat, vor fi prestate de către titularul de licență precedent în temeiul unui contract, termenul de valabilitate al căruia va coincide cu termenul de valabilitate a contractului de locațiune a rețelelor de transport al gazelor naturale. Încetarea valabilității contractului de locațiune (indiferent de motive), va atrage ca efect încetarea valabilității contractului de mentenanță”.

Includerea prevederilor respective în lege ar permite aplicarea unor tratamente egale și echitabile între OST-ul nou desemnat și titularul de licență precedent (proprietarul rețelelor), va acorda ultimului posibilitatea și garanția de a avea o sursă de venit stabilă pentru acoperirea cheltuielilor și păstrarea personalului calificat (unicii în republică) pe toată perioada aflării rețelelor sale în posesia și folosința OST-ului licențiat.

Modificările propuse urmăresc scopul de a asigura întreținerea și deservirea la un nivel adecvat a rețelelor de transport a gazelor naturale, vor contribui la aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale în condiții de siguranță, de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, calitate și vor garanta siguranța securității transportării, aprovizionării și stocării gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova în perioada de valabilitate a contractului de locațiune cu noul operator desemnat.

Cu respect,

Director

Iurie DOLGHIER

"ORHEI-GAZ" SRL

3505, Republica Moldova, or.Orhei
strada V Mahu, nr.121
tel.: (235) 2-25-07, fax.: (235) 2-29-70
IBAN: MD96Y1022240700000133MDL
în BC Victoriabank SA,fil.7 Orhei,
c/b: VICBMD2X836
IDNO: 1003606015705

3505, Республика Молдова город Орхей
улица В.Маху, № 121
тел.: (235) 2-25-07, факс.: № (235) 2-29-70
IBAN: MD96Y1022240700000133MDL
в КБ Victoriabank АО филиал 7 Орхей,
код банка: VICBMD2X836
IDNO: 1003606015705

e-mail:office.orhei@moldovagaz.md, www.orhei-gaz.md

No 285 din 18 08 2023
La No 09-1120 din 14 august 2023

Dlui Constantin BOROSAN
Secretar de Stat al
Ministerului Energiei al
Republicii Moldova

SRL "Orhei-gaz" a examinat Hotărârea Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023). În rezultat, Vă prezentăm următoarele propuneri de modificare și completare a acestuia, după cum urmează:

Prevederea proiectului	Modificările propuse	Argumentele
Cap. XI, articolul 83 aliniatul 5 " În cazul în care se constată documentar faptul că un consumator final a consumat gaze naturale prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicațiilor acestuia sau prin alte modalități de consum neînregistrat de echipamentul de măsurare, consumatorul final achită contravaloarea gazelor naturale consumate, care se determină prin aplicarea sistemului paușal.	De adăugat "..... <i>consumatorul final achită contravaloarea gazelor naturale consumate, operatorului sistemului de distribuție, care o determină prin aplicarea sistemului paușal "</i>	Menținerea în competența furnizorului a funcției de aplicare a sistemului paușal, poate atrage mai multe riscuri, inclusiv: - furnizorul nu cunoaște modalitățile tehnice de consum neînregistrat a gazelor naturale, (câmp obligatoriu ce urmează a fi completat în actul de constatare) întrucât documentarea acestor cazuri ține exclusiv de competența OSD, iar recuperarea prejudiciului cauzat prin consum fraudulos a gazelor naturale depinde de decizia furnizorului; - nu este exclusă aplicarea abuzivă a dreptului de

Decizie din partea furnizorului la examinarea cazului și adoptarea deciziei cu aplicarea sistemului paușal, ca urmare fiind imposibilitatea recuperării de către OSD a prejudiciului cauzat prin consum ilicit de gaze naturale. Sporirea riscului dat este condiționată și de liberalizarea pieții de gaze. În astfel de situații, în cazul semnării de către OSD a mai multor contracte de prestări servicii pentru distribuția gazelor naturale, va fi imposibilă determinarea furnizorului cărui a fost cauzat prejudiciul prin consumul neînregistrat de gaze naturale.

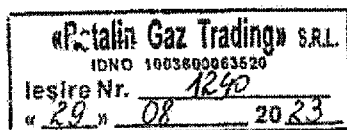
Cu respect,

Director interimar SRL „Orhei-gaz”

Gh. Munteanu

ex. Octavian BALMUȘ
tel. 0-235-2-25-36

Ministerul Energiei al RM**DI Victor PARLICOV**
Ministru*Stimate Doamnă Ministru,*

Cu referire la scrisoarea cu nr.09-1120 din 14 august 2023 transmitem textul propunerilor și obiecțiilor asupra proiectului cu nr.674/MEn/2023.

Vom fi bucuroși dacă Ministerul Energiei va organiza ședințe publice unde vom avea posibilitatea în mod desfășurat să expunem opinia și să dezbatem argumentele noastre.

Dorim să începem cu cel mai îngrijător aspect în opinia noastră care privește direct evoluția și dezvoltarea pieței interne a gazelor naturale.

Cu referire la p. 14 de modificare a Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, prin completarea art. 80 cu alin. (3¹), expunerea alin. (4) în redacția nouă și completarea alin (7):

Considerăm că redacția nouă a art. 80, propusă spre aprobare, transpune prevederile p. 1-3 din Dispoziția CSE nr. 72 din 31.05.2023. Însă, este necesar de menționat că dispoziția dată a fost aprobată ca o măsură excepțională și provizorie, emisă prin derogare de la prevederile art. 80 din Legea RM nr. 108/2016, pe perioada acțiunii stării de urgență, declarate pe întreg teritoriul teritoriul țării, în temeiul Hotărârii Parlamentului RM nr. 41/2022. Adoptarea normelor respective a fost motivată de necesitatea implementării unor acțiuni rapide de asigurare cu gazele naturale, inclusiv prin derogare de la prevederile legale. Astfel, se presupune că în cazul încetării stării de urgență, inclusiv în sectorul energetic, normele respective își pierd relevanța sa juridică și practică.

Totodată, în cazul aprobării normelor legale, în redacția propusă, considerăm că va fi încălcat principiul fundamental al pieței libere de gaze naturale și dreptul de bază al consumatorului final la liberă alegere a furnizorului. Mai mult ca atât, modificările propuse spre aprobare sunt în contradicție cu scopul principal al Legii nr. 108/2016, reflectat în alin. (1) art. 1 din legea respectivă, care prevede următoarele: *(1) Scopul prezentei legi este instituirea unui cadru juridic general pentru organizarea, reglementarea, asigurarea funcționării eficiente și monitorizarea sectorului gazelor naturale menit să aprovizioneze consumatorii cu gaze naturale în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, calitate și transparență; asigurarea accesului liber la piața gazelor naturale; asigurarea echilibrului adecvat între ofertă și cerere...*

La fel, modificările propuse spre aprobare sunt în contradicție cu principiile generale ale pieței gazelor naturale, inclusiv cu cel stipulat în alin. (2) art. 92 din Legea nr. 108/2016, care stabilește dreptul tuturor producătorilor, operatorilor sistemelor de transport, operatorilor sistemelor de distribuție, operatorilor depozitelor de stocare, traderilor, furnizorilor și consumatorilor, pentru participare liberă la piața gazelor naturale.

Din punctul nostru de vedere, impunerea față de consumator a obligației de plată a componentei de echitate, prevăzută de redacția alin. (3¹) art. 80 din Legea nr. 108/2016, ca urmare rezoluției contractului de furnizare gaze încheiat cu un furnizor cu obligația de serviciu public, este una controversată. În cazul aprobării modificărilor date, pot apărea situații în care consumatorii conștiincioși pot deveni ostatici economico-financiar al furnizorului, inclusiv a celui

lipsit de scrupule, care nu a avut posibilitate de a oferi un preț competitiv pentru gazele naturale din cauza unui management defectuos, dubios, dar în unele cazuri chiar și fraudulos.

Modificările propuse prin expunerea în redacția nouă a alin. (4) la art. 80 pun la îndoială principiul deschiderii și reciprocității pieței gazelor naturale, prevăzut de art. 93 din Legea nr. 108/2016, care prevede că: *toți consumatorii finali sunt eligibili și au dreptul la libera alegere a furnizorului și la schimbarea furnizorului, inclusiv din rândul furnizorilor din alte țări părți ale Comunității Energetice, care obțin licență în condițiile stabilite în prezenta lege, de asemenea au dreptul să revină la furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public conform art. 89.* În contextul redacției propuse spre aprobate, nu este de înțeles motivația și principiul de impunere a obligației consumatorului de respectare a termenului de 12 luni pentru revenirea către furnizor care furnizează gazele naturale în cadrul îndeplinirii obligației de serviciu public.

Din punctul nostru de vedere, redacția propusă a alin. (7) art. 80 din Legea nr. 108/2016, este una discriminatorie față de alți furnizori de gaze naturale care nu au obligația impusă de serviciu public, și respectiv nu contribuie la dezvoltarea pieței libere de gaze naturale. Aprobarea acestei prevederi legale, nu va permite consumatorului să profite de piața liberă și de mecanismele oferite de aceasta, cu dreptul la alegerea liberă a furnizorilor în funcție de prețurile oferite pentru gazele naturale, termenele și condițiile flexibile de plată, ca și alte condiții favorabile de furnizare a gazelor naturale.

Având în vedere cele expuse supra, considerăm că modificările prevăzute de p. 14 din proiectul Legii pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale nu aduc la atingere a scopului principal de aprobare a acestei legi, pentru liberalizarea pieței gazelor naturale, inclusiv din cauza limitării drepturilor consumatorilor la liberă alegere a furnizorului de gaze, la cel mai atractiv preț, și solicităm excluderea acestuia din proiectul propus spre aprobare.

Cu referire la pct.3 al Proiectului privind modificarea art.2 al Legii 108, este necesar de completat cu definiția mai detaliată a serviciului public ori lipsa acestei definiții deschide calea spre folosirea abuzivă și extensivă a atribuției respective de către autoritățile competente în detrimentul pieței și fără scopul bine determinat, și o evaluare a riscurilor aferente și mecanismelor de compensare pentru întreprinderile care asigură furnizarea fiabilă a gazelor naturale. Prin urmare, impunerea serviciului public ca obligație unui subiect de drept privat în detrimentul concurenței, dezvoltării pieței libere de servicii și produse contravine angajamentelor asumate de Guvernul Republicii Moldova la adoptarea Pachetului energetic nr.3 și nu corespunde cu conceptul dreptului privat căruia nu este caracteristic prestarea serviciilor publice.

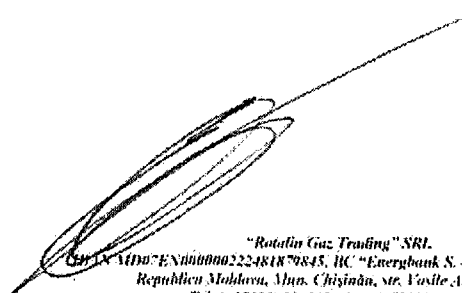
Cu referire la pct.16 se propune textul să fie suplinit cu prevedere că nici sub o condiție refuzul sau imposibilitatea furnizorului de a îndeplini obligațiile ce îi incumbă conform obligației de serviciu public nu constituie temei pentru retragerea sau suspendarea licenței de furnizare de Agenție.

În paradigma actuală a pieței când achiziționarea gazelor se face de pe piețe libere europene la preț de piață liber, impunerea obligației serviciului public devine o măsură contraproductivă care va încetini și împiedica liberalizarea pieței interne și nu va facilita la respectarea dreptului consumatorului de a-și selecta furnizorul de alternativă.

Cu respect,

Director

Ihor MANKOVSKIY

Nr. 116 din 28 august 2023

Dlul Victor PARLICOV
Ministrul Energiei

Stimate domnule ministru!

La 14.08.2023 pe site-ul <https://particip.gov.md> Ministerul Energiei a anunţat despre iniţierea procesului de consultare publică/avizare/expertizare a proiectului Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (în continuare - Proiect).

Scopul principal al Proiectului constă în creşterea securităţii aprovizionării cu gaze naturale a ţării prin transpunerea în legislaţia naţională a legislaţiei UE.

În acelaşi timp, Proiectul conţine o serie de propuneri care contrazic direct standardelor europene.

În acest sens, Vă prezentăm propuneri şi comentarii la Proiect (se anexează).

Este important de menţionat că textul Notei informative conţine în mod expres intenţia autorilor Proiectului de a restrânge concurenţa, şi anume este indicat: *“Stabilirea condiţiilor în care consumatorii finali pot beneficia în continuare de preţurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în contextul obligaţiei de serviciu public stabilite la art.89 în cazul în care decid să-şi schimbe furnizorul respectiv, în scopul reducerii migrării sezoniere a consumatorilor între piaţa liberă şi cea reglementată în funcţie de sezonul rece sau cald şi variaţia preţurilor la gaze naturale pe pieţele internaţionale”*.

Aceste obiective şi modificările propuse sunt în contradicţie cu normele europene care vizează liberalizarea pieţei şi au drept scop doar protejarea intereselor unui furnizor de serviciu public, în detrimentul intereselor consumatorilor şi furnizorilor care vând gazele naturale pe o piaţă concurenţială.

Ca urmare a prevederii menţionate, mulţi antreprenori şi consumatorii finali vor suferi pierderi mari.

Regulile similare au fost introduse temporar de către Comisia pentru Situaţii Excepţionale prin Dispoziţia nr. 72 din 31.05.2023. Aceasta Dispoziţia a fost contestată ca ilegală şi abuzivă la nivel naţional şi internaţional, inclusiv la Comunitatea Energetică.

Trebuie de menţionat, că Comunitatea Energetică susţine poziţia noastră şi examinează posibilitate iniţierii a procedurii de soluţionare a litigiilor.

Reieșind din cele expuse, Vă rugăm să acceptați toate propunerile noastre la Proiect și să organizați audieri publice cu participarea noastră pentru a discuta Proiectul în conformitate cu art. 11 alin. (1), alin. (2) lit.c) și alin. (2¹).

Anexă: 1. Propunerile pe 16 file.

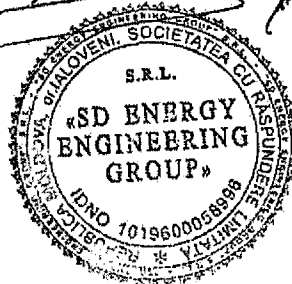
Cu respect,

Administrator

SRL "SD Energy Engineering Group"

Ruslan GORUN

Propunerile la proiectul Legii pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale

N/o	Redacția actuală	Modificările propuse de către Ministerul Energiei	Propunerile	Mențiuni
1		<p>Articolul 80</p> <p>După alin. (3) se completează cu alin. (3¹) cu următorul cuprins:</p> <p>„ (3¹) Consumatorii finali care au încheiat contract cu furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89, are dreptul la alegerea liberă și la schimbarea furnizorului cu condiția că și-a onorat obligațiile de plată a gazelor naturale consumate față de furnizorul respectiv și a fost aplicată componenta de echitate prevăzută la art. 99 alin. (3), de asemenea are dreptul de a dispune de toate datele relevante cu privire la consumul de gaze naturale. Componenta de echitate prevăzută la art. 99 alin. (3) se aplică și în cazul rezoluțiunii contractului de furnizare gaze încheiat cu un furnizor ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89.”</p>	De exclus.	<p>Norma propusă nu corespunde principiilor stabilite prin Directiva 2009/73/CE privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale (în continuare – Directiva 2009/73/CE), inclusiv în partea creării condițiilor de concurență pe piața gazelor naturale, liberalizarea acesteia, garantarea drepturilor consumatorilor eligibili de a schimba furnizorul de gaze naturale la liberă alegere sau de a încheia contracte de furnizare cu doi furnizori concomitent. Conform art. 3 alin. (3) din Directiva 2009/73/CE, statele membre se asigură că un client eligibil își poate schimba efectiv și cu ușurință furnizorul.</p> <p>Conform art. 3 alin. (5) din Directiva 2009/73/CE, statele membre garantează tuturor clienților racordați la rețeaua de gaze naturale dreptul de a-și procura gazele de la orice furnizor, cu condiția ca acesta din urmă să fie de acord, indiferent de statul membru în care este înregistrat furnizorul, atât timp cât furnizorul respectă normele aplicabile de comercializare și de echilibrare și în funcție de cerințele de siguranță a alimentării. În acest sens, statele</p>

			<p>membre iau toate măsurile necesare pentru a garanta că procedurile administrative nu constituie o barieră pentru alimentarea întreprinderilor înregistrate deja în alt stat membru.</p> <p>Astfel, condiționarea schimbării furnizorului prin plata componentei de echitate în interesele înguste ale unui furnizor de serviciu public este o barieră pentru cumpărători și pentru accesul altor furnizori pe piața Republicii Moldova.</p> <p>Regula similară a fost introdusă temporar de către Comisia pentru Situații Excepționale prin Dispoziția nr. 72 din 31.05.2023. Aceasta Dispoziția a fost contestată ca ilegală și abuzivă la nivel național și internațional, inclusiv la Comunitatea Energetică. Adresarea la Comunitatea Energetică cu argumentele temeinice <u>se anexează</u>.</p> <p>Trebuie de menționat, că Comunitatea Energetică susține poziția noastră și examinează posibilitate inițierii a procedurii de soluționare a litigiilor conform Consolidated Rules Of Procedure For Dispute Settlement Under The Treaty (https://www.energy-community.org/legal/cases/dispute.html).</p> <p>Proiectul de lege a fost marcat cu „UE”, ceea ce înseamnă că a fost elaborat în vederea armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene,</p>
--	--	--	--

			<p>totuși, în tabelele de conformitate nu există nicio examinare a modificărilor propuse pentru conformitatea cu legislația Uniunii Europene.</p> <p>În conformitate cu Notă Informativă la proiectul menționat, finalitățile urmărite sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>armonizarea legislației naționale cu prevederile aquis-ului Comunității Energetice.</i> După cum este menționat mai sus, modificările propuse la Lege încalcă direct cerințele Directivei 73/2009/EU. - <i>micșorarea impactului eventualelor situații excepționale în sectorul gazelor naturale asupra economiei naționale și asigurării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali.</i> - <i>atingerea unui nivel admisibil de securitate energetică, asigurând în același timp aprovizionarea consumatorilor finali cu gaze naturale, la prețuri accesibile.</i> <p>Modificările propuse vor afecta negativ liberalizarea pieței gazelor naturale și, în consecință, nu vor contribui la apariția unor surse alternative de aprovizionare cu gaze naturale. Ca urmare, prețul gazelor naturale va continua să fie reglementat și o să fie la un nivel ridicat. Totodată, situația de pe piața gazelor naturale din Republica Moldova a arătat că furnizorii de gaze,</p>
--	--	--	--

		<p>care operează pe o piață concurențială, au putut oferi și oferă în prezent consumatorilor un preț semnificativ mai mic decât prețul stabilit de ANRE.</p> <p>Astfel, modificările propuse contrazic direct scopurilor anunțate în Nota informativă.</p> <p>În acest sens, este important de menționat că în textul Notei informative conține în mod expres intenția autorilor proiectului de lege de a restrânge concurența, și anume este indicat: <u>“Stabilirea condițiilor în care consumatorii finali pot beneficia în continuare de prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în contextul obligației de serviciu public stabilite la art.89 în cazul în care decid să-și schimbe furnizorul respectiv, în scopul reducerii migrării sezoniere a consumatorilor între piața liberă și cea reglementată în funcție de sezonul rece sau cald și variația prețurilor la gaze naturale pe pietele internaționale”.</u></p> <p>Aceste obiective și modificările propuse sunt în contradicție directă cu normele europene care vizează liberalizarea pieței.</p> <p>În conformitate cu art. 3 alin. (3) din Legea Nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, <i>actul normativ trebuie să corespundă prevederilor Constituției Republicii Moldova,</i></p>
--	--	--

			<p><u>tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, precum și legislației Uniunii Europene.</u></p> <p>Ca urmare a prevederii menționate, mulți antreprenori și consumatorii finali vor suferi pierderi mari.</p> <p>Poziția noastră referitor la componenta de echitate prevăzută la art. 99 alin. (3) este expusă în punctul 6 al acestui Tabel.</p>
2	<p>Articolul 80</p> <p>(4) Consumatorii casnici și societățile comerciale mici beneficiază de dreptul la furnizarea gazelor naturale în contextul obligației de serviciu public în conformitate cu cerințele stabilite la art. 89.</p>	<p>Articolul 80</p> <p>Alin. (4) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(4) Consumatorii casnici și societățile comerciale mici beneficiază de dreptul la furnizarea gazelor naturale în contextul obligației de serviciu public în conformitate cu cerințele stabilite la art.89. Pentru locurile de consum la care consumatorii finali fac uz de dreptul de a schimba furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89 și încheie un contract de furnizare a gazelor naturale, la preț negociat sau consumatorii finali rezoluționează contractul de furnizare gaze încheiat cu un furnizor ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89, acesta este în drept să revină la furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu</p>	<p>De exclus.</p> <p>Norma propusă nu corespunde principiilor stabilite prin Directiva 2009/73/CE.</p> <p>Potrivit reglementărilor Directivei 2009/73/CE, obiectivul creării pieței interne constă în oferirea tuturor consumatorilor, indiferent dacă sunt persoane fizice sau juridice, a posibilității reale de alegere, precum și noi oportunități de afaceri, pentru a asigura obținerea de progrese în materie de eficiență, prețuri competitive și îmbunătățirea calității serviciilor, precum și pentru a contribui la siguranța alimentării și la dezvoltarea durabilă.</p> <p>Trebuie reiterat că Republica Moldova, potrivit art. 3 alin. (6) din Directiva 2009/73/CE și-a asumat obligația să asigure că</p>

public stabilite la art. 89, la expirarea termenului de 12 luni de la data desfacerii contractului de furnizare a gazelor naturale la preț reglementat.”

(a) în situația în care un consumator dorește să schimbe furnizorul, cu respectarea condițiilor contractuale, modificarea este realizată de către operatorul/operatorii în cauză în termen de două săptămâni; și

(b) consumatorii au dreptul de a primi toate datele relevante privind consumul.

Statele membre garantează că drepturile menționate la literale (a) și (b) sunt acordate tuturor consumatorilor într-un mod nediscriminatoriu în privința costurilor, efortului sau a timpului.

Astfel, dreptul consumatorilor de a schimba furnizorul va fi încălcat, deoarece se introduce o barieră administrativă pentru schimbarea furnizorului în termen de 12 luni.

Pe lângă faptul că aceasta prevedere constituie o încălcare a obligațiilor internaționale asumate de Republica Moldova și o încălcare a drepturilor consumatorilor eligibili și a furnizorilor la prețuri negociate, acest lucru pe termen lung va limita interesul consumatorilor eligibili de a-și exercita dreptul legal și vor fi obligați să continue să consume pe piața reglementată.

			<p>Proiectul de lege a fost marcat cu „UE”, ceea ce înseamnă că a fost elaborat în vederea armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, totuși, în tabelele de conformitate nu există nicio examinare a modificărilor propuse pentru conformitatea cu legislația Uniunii Europene.</p> <p>În conformitate cu art. 3 alin. (3) din Legea Nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, <i>actul normativ trebuie să corespundă prevederilor Constituției Republicii Moldova, tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, precum și legislației Uniunii Europene.</i></p> <p>Norma propusă, are drept scop doar protejarea intereselor unui furnizor care prestează un serviciu public, în detrimentul intereselor consumatorilor.</p>
3	<p>Articolul 80</p> <p>(7) Consumatorii noncasnici au dreptul de a încheia contracte de furnizare a gazelor naturale cu mai mulți furnizori în același timp. În acest caz, unul dintre furnizori trebuie să-și asume responsabilitatea de echilibrare pentru consumatorul respectiv. Condițiile în care consumatorii noncasnici pot să exercite acest drept se stabilesc de către Agenție în</p>	<p>Articolul 80</p> <p>La sfârșit, alin. (7) se completează cu următoarea frază:</p> <p>„Nu se permite încheierea de către consumatorii noncasnici a două sau mai multe contracte de furnizare a gazelor naturale pentru același loc de consum, în cazul în care unul din contractele de furnizare a gazelor naturale ale consumatorului respectiv este încheiat cu un</p>	<p>De exclus.</p> <p>Pentru a dezvolta concurența pe piața internă a gazelor naturale, clienții mari noncasnici ar trebui să fie în măsură să-și aleagă furnizorii, precum și să încheie contracte cu mai mulți furnizori pentru a-și asigura satisfacerea nevoilor de gaz natural. Această categorie de clienți ar trebui să fie protejată împotriva clauzelor de exclusivitate din contracte, care au ca</p>

	Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.	furnizor ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89.”		<p>efect excluderea ofertelor concurente și/sau complementar (pct. 17 din Preambul Directivei 2009/73/CE).</p> <p>Respectiv, norma propusă nu corespunde principiilor stabilite prin Directiva 2009/73/CE, deoarece Directiva stabilește dreptul consumatorului de a încheia contracte cu mai mulți furnizori, fără a prevedea obstacolele propuse în proiectul de lege.</p> <p>Proiectul de lege a fost marcat cu „UE”, ceea ce înseamnă că a fost elaborat în vederea armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, totuși, în tabelele de conformitate nu există nicio examinare a modificărilor propuse pentru conformitatea cu legislația Uniunii Europene.</p> <p>Norma propusă, are drept scop doar protejarea intereselor unui furnizor care prestează un serviciu public, în detrimentul intereselor consumatorilor.</p>
4		<p>Articolul 85 se completează cu alineatele (9¹) cu următorul cuprins:</p> <p>„(9¹) Achizițiile de gaze naturale a furnizorilor ce își desfășoară activitatea în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 se consideră achiziție curentă și se efectuează de către conducerea executivă a furnizorilor respectivi fără a fi necesare</p>	De exclus	<p>Această regulă este o altă încercare de a crea condiții favorabile pentru un anumit furnizor, în detrimentul dezvoltării pieței gazelor naturale.</p> <p>Sensul acestei norme este de a elimina necesitatea coordonării tranzacțiilor de cumpărare și vânzare de gaze pe piața angro cu acționarii companiei.</p>

aprobările pentru tranzacții de proporții prevăzute de Legea nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni.”

Astfel, această regulă limitează dreptul acționarilor de a administra compania și, de asemenea, le încalcă direct dreptul de proprietate.

Conform art. 46 alin. (1) din Constituția, dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

În conformitate cu art. 54 din Constituția:

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

			<p>Conform normei propuse, derogări se fac numai de la legea cu privire la societățile pe acțiuni fără argumente.</p> <p>În acest sens, trebuie de menționat că din 25 de furnizori înregistrați în Republica Moldova, doar 3 furnizori au formă organizatorică-juridică - societate pe acțiuni: SA "Moldovagaz", SA "Energocon" și consumatorul SA "Lafarge Ciment (Moldova)".</p> <p>Doar 2 dintre aceste societăți pe acțiuni au fost obligate să presteze servicii publice - SA „Moldovagaz” și SA „Energocon” și ambele au o cotă de stat.</p> <p>Astfel, regula propusă se aplică numai acestor furnizori și vizează simplificarea procedurii de cumpărare a gazelor în detrimentul asigurării controlului statului asupra tranzacțiilor organelor executive. Acest lucru este contrar principiilor indicate în Legea Nr. 121 din 04.05.2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice.</p> <p>Norma propusă, ca toate propunerile de modificare a art. 80, are drept scop doar protejarea intereselor unui furnizor care prestează un serviciu public cu cota de participare a statului, în detrimentul furnizorilor care furnizează gaze pe o piață concurențială.</p> <p>Proiectul de lege a fost marcat cu „UE”, ceea ce înseamnă că a fost elaborat în vederea armonizării legislației</p>
--	--	--	---

				naționale cu legislația Uniunii Europene, totuși, în tabelele de conformitate nu există nicio examinare a modificărilor propuse pentru conformitatea cu legislația Uniunii Europene.
5	<p>Articolul 98.</p> <p>(2) La categoria de prețuri și tarife reglementate se atribuie:</p> <p>a) tarife reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, inclusiv tarifele armonizate de intrare/ieșire;</p> <p>b) tarifele reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, inclusiv tarifele diferențiate în funcție de nivelul presiunii în rețelele de distribuție a gazelor naturale;</p> <p>c) tarifele reglementate pentru serviciul de stocare a gazelor naturale;</p> <p>d) prețurile reglementate pentru furnizarea de ultimă opțiune, pentru furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public stabilite la art. 89;</p> <p>e) tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de operatorul sistemului de transport și de operatorul sistemului de distribuție, inclusiv tarifele de racordare și tarifele de reconectare.</p>	<p>Articolul 98</p> <p>la alin. (2), se completează cu lit. (d¹) cu următorul cuprins:</p> <p>„ d¹) prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune, care țin cont de un coeficient de impredictibilitate și alte riscuri asociate;”</p>	De exclus	<p>În conformitate cu art. 90 alin. (8) din Legea 108/2016, furnizorul de ultimă opțiune furnizează gazele naturale consumatorilor finali pentru o perioadă de cel mult 4 luni. Până la expirarea acestei perioade, consumatorii finali ai furnizorului de ultimă opțiune sînt obligați să încheie un contract de furnizare a gazelor naturale la prețuri negociate sau un contract de furnizare a gazelor naturale în condițiile stabilite la art. 89.</p> <p>Reieșind din această norma, nu este necesar reglementare prețurilor pentru furnizarea gazelor naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune.</p> <p>Mai mult ca așft, sintagma „care țin cont de un coeficient de impredictibilitate și alte riscuri asociate” nu corespunde cerințelor tehnicii legislative.</p> <p>Conform art. 54 din Legea Nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative</p>

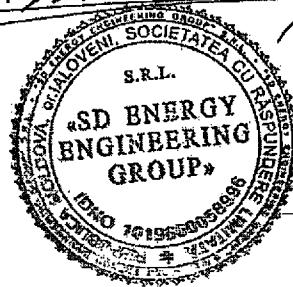
				<p>«(1) Textul proiectului actului normativ se elaborează în limba română, cu respectarea următoarelor reguli:</p> <p>a) conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație;</p> <p>c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi;</p> <p>d) noțiunea se redă prin termenul respectiv, evitându-se definiția acesteia sau utilizarea frazeologică, aceleași noțiuni se exprimă prin aceiași termeni.»</p>
6	<p>Articolul 99</p> <p>(3) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă:</p> <p>a) componența și modul de calculare a:</p> <p>– cheltuielilor aferente procurării volumelor de gaze naturale, inclusiv pentru acoperirea nivelului rezonabil și justificat al consumului tehnologic și al pierderilor de gaze naturale din rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale;</p>	<p>Articolul 99 alin. (3) lit. (a) se completează la sfârșit cu o liniuță nouă, cu următorul cuprins:</p> <p>„ - componenta de echitate, care reprezintă obligațiuni de plată reciprocă ca urmare a relației contractuale.”</p>	De exclus	<p>Norma propusă nu corespunde principiilor stabilite prin Directiva 2009/73/CE.</p> <p>Proiectul Legii prevede un nou termen “componenta de echitate”, sensul căruia nu este clar definit.</p> <p>Conform art. 54 din Legea Nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative</p> <p>«(1) Textul proiectului actului normativ se elaborează în limba română, cu respectarea următoarelor reguli:</p>

<ul style="list-style-type: none"> – cheltuielilor materiale; – cheltuielilor aferente retribuirii muncii; – cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale, calculate în baza costului de intrare la data dării în exploatare și a costurilor ulterioare capitalizate aprobate de Agenție, asigurându-se că valoarea acestora va fi recuperată prin prețurile, tarifele reglementate doar o singură dată; – cheltuielilor aferente exploatării eficiente și întreținerii obiectelor sistemului de gaze naturale; – cheltuielilor de distribuție și administrative; – cheltuielilor aferente realizării de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor stabilite în conformitate cu art. 108¹; – altor cheltuieli justificate și necesare pentru desfășurarea activității operaționale; – nivelului rentabilității, determinat prin metoda costului mediu ponderat al capitalului (pentru activitățile reglementate de transport, de distribuție sau de stocare a gazelor naturale); – devierilor tarifare create în perioada anterioară de aplicare a tarifelor și a prețurilor reglementate (componenta de corectare a venitului reglementat); 		<p>a) conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație;</p> <p>c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi;</p> <p>d) noțiunea se redă prin termenul respectiv, evitându-se definiția acesteia sau utilizarea frazeologică, aceleași noțiuni se exprimă prin aceiași termeni.»</p> <p>Astfel, sensul termenului “componenta de echitate” nu este clar. Totodată, acest termen nu se utilizează în legislația UE.</p> <p>Mai mult ca atât, furnizorul de serviciul public va calcula cuantumul componentei de echitate pentru un anumit consumator, ceea ce implică riscul de abuz din partea furnizorului.</p> <p>În același timp achitarea “componentei de echitate” reprezintă o condiție pentru schimbarea furnizorului, ce contravine prevederilor Directivei 2009/73/CE.</p>
--	--	---

				<p>Vezi argumentarea la art. 80 alin. (3^b).</p> <p>Totodată, trebuie de menționat că procedura de compensare a devierilor tarifare create în perioada anterioară de aplicare a tarifelor și a prețurilor reglementate (componenta de corectare a venitului reglementat) deja este reglementată de Legea 108/2016 și Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale, aprobată prin Hotărâre ANRE nr. 355 din 13.08.2021.</p> <p>În acest context, nu este clar sensul introducerii în legislația termenului nou "componenței de echitate", care are același scop ca și „componenta de corectare a venitului reglementat”.</p>
7	<p>Articolul 114:</p> <p>(4) Prin derogare de la art. 89 alin. (1), consumatorii noncasnici care nu pot să își aleagă furnizorul și să semneze contracte de furnizare a gazelor naturale la preț negociabil sînt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89. În termen de 4 luni de la constatarea de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în baza avizului Agenției, a existenței pe piața gazelor</p>	<p>Articolul 114:</p> <p>La alin. (4) după prima frază se completează cu textul „Prin derogare de la art. 89 alin. (1), art. 85 alin. (7) și art. 90 alin. (8), pentru locurile de consum la care consumatorii finali au decis să procure gaze naturale la prețuri de piață, în bază de contract negociat bilateral, între furnizor și aceștia, și care ulterior și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale) și nu pot să își aleagă un alt furnizor și să semneze contracte de furnizare a gazelor</p>	De exclus	<p>În primul rând, nu este clar după ce frază se completează alin. (4). Poate că se completează după prima propoziție? Dar, în acest caz, prima propoziția a alin. (4) și norma propusă se exclud reciproc.</p> <p>Intenția regulii propuse este ca consumatorii care au ales o piață concurențială să nu se poată întoarce la un furnizor de serviciu public în aceleași condiții.</p> <p>Norma propusă, ca toate propunerile de modificare a art. 80, are drept scop doar protejarea intereselor unui furnizor care prestează un serviciu</p>

<p>naturale a premiselor necesare pentru procurarea de către consumatorii noncasnici a gazelor naturale la prețuri negociate, Guvernul va adopta hotărîrea privind retragerea dreptului consumatorilor noncasnici de a achiziționa gaze naturale, în condiții reglementate, de la furnizorii care furnizează gazele naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89.</p>	<p>naturale la preț negociabil, sînt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale consumatorilor finali în contextul obligației de serviciu public de ultimă opțiune stabilite la art. 90.”</p>		<p>public, în detrimentul intereselor consumatorilor și -furnizorilor care furnizează gaze pe o piață concurențială.</p> <p>Redacția actuală a Legii 108/2016 prevede deja un mecanism de protecție a consumatorilor care și-au pierdut furnizorul (Art. 89 și Art. 90). În acest sens, nu este necesar să se introducă derogări temporare și neargumentate de la lege în favoarea unui anumit furnizor, încălcând în același timp principiile de bază ale Directivei 73/2009/UE de liberalizare a pieței.</p> <p>Norma propusă nu corespunde principiilor stabilite prin Directiva 2009/73/CE.</p> <p>Această normă creează în mod nerezonabil obstacole consumatorilor, în primul rând consumatorilor casnici și societăților comerciale mici, de a reveni la furnizorul care prestează serviciul public.</p> <p>Proiectul de lege a fost marcat cu „UE”, ceea ce înseamnă că a fost elaborat în vederea armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, totuși, în tabelele de conformitate nu există nicio examinare a modificărilor propuse pentru conformitatea cu legislația Uniunii Europene.</p>
--	---	--	---

8	<p>Articolul 2</p> <p><i>societate comercială mică</i> – întreprindere care are un număr de angajați de până la 50 de persoane și o cifră anuală de afaceri sau un bilanț ce nu depășește echivalentul în lei a 10 milioane de euro;</p>		<p>De expus termenul „<i>societate comercială mică</i>” în conformitate cu Legea Nr. 179 din 21.07.2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii.</p>	<p>Conform art. 5 alin. (1) lit. b) din Legea Nr. 179 din 21.07.2016, în funcție de numărul mediu anual de salariați, de cifra anuală de afaceri sau de totalul activelor pe care le dețin, întreprinderile mici și mijlocii se clasifică în următoarele rii:</p> <p>b) întreprinderi mici – întreprinderi care au cel mult 49 de salariați, realizează o cifră anuală de afaceri de până la 50 de milioane de lei sau dețin active totale de până la 50 de milioane de lei.</p>
---	---	--	---	---

Energy Community Secretariat
Am Hof 4, Level 5, 1010 Vienna, Austria

Phone	+43 (0)1 535 2222
Email	contact@energy-community.org
Web	www.energy-community.org

Vienna, 23 August 2023
MD-MC/O/dbu/04/23-08-2023

Gas and Electricity Market Legislation and Regulation in Moldova

Excellency,

By the present letter we would like to address a number of issues related to recent amendments or draft amendments to the gas and electricity market legislation and regulation in Moldova.

1. Natural gas market regulation and legislation

Let me first thank you for your letter No 09-1048 dated 3 August 2023, in which you share the reasons that prompted the Committee for Emergency Situations to institute several measures on the Moldovan gas retail market.

Decision 72/2023 of the Committee for Emergency Situations

Out of these measures, it is the market intervention imposed by Decision 72/2023 of the Committee for Emergency Situations that gives cause to concerns. Decision 72/2023 imposes a single payment for all final consumers terminating or changing the supply contract with suppliers under public service obligation. According to the Commission for Emergency Situations, the purpose of this fee is to ensure a fair mechanism for recovering so-called financial deviations, i.e. costs accumulated by public suppliers during the winter 2022-2023 and not fully covered by the regulated price, from final consumers. The vast majority of gas consumption in Moldova is subject to public supply. As gas prices have been declining since the beginning of the year, a number of consumers are ready to switch supplier, which offers a chance for the liberalization of the gas market in Moldova, and the reduction of prices in particular for those industry and commercial customers who are ready to avail themselves of their right to change supplier.

In this respect, I would like to recall that Directive 2009/73/EC concerning common rules for the internal market in natural gas imposes an obligation on the state to ensure that all consumers are free to choose their suppliers, and all suppliers are free to deliver to their customers. This rule constitutes one of the fundamental principles of the European energy market governance. Without open retail markets, other elements of that governance such as unbundling or third party access become redundant in practice. The free choice of supplier, albeit stipulated by legislation, is unlikely to be exercised if final consumers face dissuasive fees for engaging a supplier of their choice.

**ATTN. H.E. MR. VICTOR PARLICOV
MINISTER OF ENERGY, REPUBLIC OF MOLDOVA**

Bank	Raiffeisenlandesbank
IBAN	AT953200000015102825
BIC	RLNWATWW

Energy Community Secretariat
Am Hof 4, Level 5, 1010 Vienna, Austria

Phone	+43 (0)1 535 2222
Email	contact@energy-community.org
Web	www.energy-community.org

We considered carefully the reasons behind Decision 72/2023 mentioned in your letter. We still conclude that whatever the reasons were for the so-called financial deviations to occur in the first place, be they due to public interventions or the designated companies' trading practices, should not result in further market interventions amounting the right of consumers to change their supplier unduly burdensome. The "exit fee" imposed by Decision 72/2023 constitutes such a burden, which is not even linked to the payment of gas the consumers in question have actually received but rather to a service they will no longer receive (i.e. secure supply of gas until the end of the year). As even the existence of actual debts towards a previous supplier would not justify restrictions of the right to switch supplier, this applies even more so in the case of linking such a fee to future payments under a contract the consumers may legitimately wish to terminate.

By consequence, the exit fee subject to Decision 72/2023 is prohibited by Annex I (1) (e) of Directive 2009/73. Article 3(3) of that Directive also requires that Contracting Parties ensure that eligible customers are able to easily switch to a new supplier.

That said, we believe there may be more suitable and more proportionate ways to address the issues which motivated Decision 72/2023, at least for the future. For example, a reconciliation fee applied on top of the transmission tariff may be less discriminatory, as it will be paid by all consumers, regardless of their supplier. Such a fee should be justified, proportionate and designed in a non-discriminatory way. The Secretariat is ready to work with your services further on this.

On a more general level, solutions for suppliers wishing to retain consumers may include consumer loyalty programs, preparing for strong price reactions, simplification of consumer experience, and consideration of lost volumes in the sales / procurement portfolio etc. In an open, competitive and transparent market, consumers should be incentivized to stay with their suppliers by better services and products, not by deterring switching fees like the one introduced by Decision 72/2023.

Moreover, and in contrast to an exit fee imposed by public measures such as Decision 72/2023, suppliers may under certain conditions also impose early termination fees, as fees due when a consumer ends their contract before the agreed end-date, by contract¹ According to CEER, such early termination fees are possible for fixed term and fixed price contracts, provided the consumer is fully and clearly informed about the existence of the early termination fee before entering into the contract and that the rest of the contract terms are balanced and do not lock in the consumer. Contractual early termination fees for these types of contracts should be limited and clearly associated to certain additional cost borne by the supplier specific to the consumer in question; this is typically the case when certain benefits are given to the consumer in addition to energy supply, such as energy audits, energy efficiency appliances, insurance etc. The responsibility would be on suppliers to robustly demonstrate that these additional costs justify early termination fees. In any case, early termination fees must not cover the inadequate business decisions of traders and suppliers.

¹ CEER Report on commercial barriers to supplier switching in EU retail energy markets Ref: C15-CEM-80-04 07-06-2016, pp.33-34 and CEER Position Paper on early termination fees, May 2016, Ref: C16-CEM-90-06.

Energy Community Secretariat
Am Hof 4, Level 5, 1010 Vienna, Austria

Phone	+43 (0)1 535 2222
Email	contact@energy-community.org
Web	www.energy-community.org

Amendments to the Natural Gas Law

We also note that an identical switching fee packaged as an "equity contribution" is included in the draft amendments to Law 108/2016 on natural gas. This makes any argument as to the "exceptional situation on the gas market" calling for a "temporary restriction" redundant. For the reasons mentioned above, and in order to avoid infringement procedures by the Secretariat upon complaints from market participants, we urge you to reconsider this amendment as soon as possible, and stand ready to support you in developing a mechanism that could address similar situations while being compliant with the *acquis*.

We have analyzed the draft amendments in more details and made preliminary comments for your convenience in the attachment to this letter.

2. Electricity market legislation

The Secretariat also reviewed the draft amendments to the Electricity Law No 07/2-972 submitted by the Ministry on 26 July 2023 for compliance with the Energy Community law. Below are the main findings of the assessment.

REMIT

We welcome the proposal to transpose the REMIT Regulation for the electricity market. The only provisions of the REMIT Regulation, as adapted and adopted in the Energy Community, missing in the draft amendments relate to the obligation to use the manuals developed by the Agency for Cooperation of Energy Regulators (ACER) as required by Article 7 of the REMIT Regulation, and the format of the registration and the register of market participants to follow those developed by ACER as stipulated in Article 9 of the REMIT Regulation. They should be introduced by secondary legislation, which may require a legal basis to be introduced in the draft.

NEMO set up and designation

The Secretariat strongly advises all Contracting Parties, including Moldova, to transpose a competitive model for Nominated Electricity Market Operator (NEMO).

With the inclusion of the Moldovan electricity market in the market coupling, any cross-border capacities will only be allowed to be allocated via an implicit allocation of the single day-ahead and intraday coupling mechanisms, i.e. by the designated NEMO(s). In accordance with the new Electricity Integration Package incorporated in the Energy Community in December 2022, the target model of the CACM Regulation envisages a competitive NEMO model. That means that more than one entity can offer NEMO services in a given market.

At the entry into force of the CACM Regulation in the EU, in some Member States monopolistic market operators of organized electricity markets were already established. The CACM Regulation took that status quo into account and allowed for a monopoly set-up to be maintained as an

Bank	Raiffeisenlandesbank
IBAN	AT953200000015102825
BIC	RLNWATWW

Energy Community Secretariat
Am Hof 4, Level 5, 1010 Vienna, Austria

Phone	+43 (0)1 535 2222
Email	contact@energy-community.org
Web	www.energy-community.org

exemption in those Member States where it was already implemented at the entry into force. This was important to avoid delays in implementation. In the case of Moldova, there was no Market Operator operating a day-ahead and/or intraday market as such markets do not exist to date.

The choice for the default set-up based on potential competition between NEMOs aims at increased competition for the provision of such trading services. According to an assessment of the European Commission in 2018², competition between power exchanges fosters innovation and trading opportunities in terms of platforms, innovative products. Moreover, close to real time trading to allow further integration of renewable sources appears to be more limited in case of monopolies. The competitive set-up enhances more efficient and effective performance of the entities in question and thus leads to improved service offering, transparency and lower prices. As the trading costs on wholesale markets ultimately trickle down to end consumers, a competitive set-up will also reduce costs for electricity in general.

In the European Union, even in countries with smaller-size electricity markets such as Slovenia, which introduced competition, only one entity has applied to and was licensed to discharge with the function of the NEMO. This shows that a competitive model allows for but does not necessarily establish competition in the actual provision of NEMO services. This depends on economic considerations, with the business case for power exchanges normally depending on the volumes at stake.

Unlike in the European Union, the CACM Regulation needs to be transposed by the Contracting Parties in national legislation. Under these circumstances, the Secretariat advises Contracting Parties to opt for a competitive NEMO set-up when transposing the Regulation.

The CACM Regulation further requires that any NEMO is designated based on a separate procedure and criteria defined in Article 6 of the CACM. Therefore, a legal basis should be included for ANRE to adopt secondary legislation with the criteria and defining the procedure for the NEMO's designation. The criteria included in the draft amendments to the Electricity Law are not compliant with the CACM provisions (e.g. requirement for 10 years of experience). The NEMO designation process must follow the requirements of the CACM by first adopting the relevant criteria and procedure, followed by an application for designation, assessment by the competent authority and finally, designation provided that the criteria are fulfilled by the applicant.

Besides the designation process, it is necessary to transpose all provisions related to NEMOs to clarify the tasks, the cost regulation/recovery principles necessary to be transparently accessible for any potential applicant for NEMO designation to assess its business model. In this respect, it is very important to strictly distinguish between NEMO designation criteria (Article 6 of the CACM Regulation) compliance with which needs to be checked before the actual designation, and NEMO tasks (Article 7 of the CACM Regulation) which are to be performed by the designated NEMO(s) continuously.

² eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018SC0376

Bank	Raiffeisenlandesbank
IBAN	AT95320000015102825
BIC	RLNWATWW

Energy Community Secretariat
Am Hof 4, Level 5, 1010 Vienna, Austria

Phone	+43 (0)1 535 2222
Email	contact@energy-community.org
Web	www.energy-community.org

The draft amendments also fail to transpose the mandate of ANRE to monitor compliance and revoke the designation in case of no compliance with the criteria for designation as required by Article 4 of the CACM Regulation.

Moreover, any designation of a NEMO must be issued for an initial term of four years (Article 4(2) of the CACM Regulation), so the proposed designation by law directly for 10 years is also not compliant.

In case of a monopoly set-up, and regardless of the recommendation that in the absence of any prior entity established to operate short term markets in Moldova, the Secretariat recommends that the NEMO is appointed by a public tender, based on the most cost-efficient service. Moreover, the CACM Regulation requires the determination of the NEMO's fees sufficiently in advance, or the specification of methodologies to calculate them. NEMO fees shall be paid by the market participants trading on the organized markets. The references in the Law to 'the degree of maturity' of the markets is unclear. Moreover, the provisions introduced in the draft amendments related to payment of the NEMO's costs through the transmission tariffs until the markets are mature and afterwards by a regulated NEMO fee fail to comply with the CACM Regulation. While Article 76 of the CACM Regulation allows for partial recovery of NEMO costs from the TSOs, that relates to common costs benefiting the society as a whole (resulting from market coupling and subject to proposal from all TSOs and NEMOs), and not to full NEMOs cost recovery from transmission tariffs. The proposed provision that the NEMO shall be a monopoly until the "maturity of the organized market is reached" without even specifying a timeline and criteria for such "maturity" or a procedure and institution responsible for assessing, is also not in line with the objective of the CACM Regulation.

Price regulation, including for balancing and system services

The main objective of Regulation (EU) 2019/943 is establishing and maintaining competitive and liberalized markets and their price signals providing incentives to commercial companies to invest into generation capacities where they are needed. Any state-owned generation capacity, or other capacity that is planned to be regulated (through a PSO or regulated prices) is considered a capacity mechanism which must be in line with the Electricity Regulation. Such a mechanism would be only allowed in case all defined steps and preventive measures have been fulfilled and it could be proven necessary as a temporary measure of last resort (cf. Chapter IV of the Regulation (EU) 2019/943). In any event, their usage has to be temporary and limited to very specific cases. The provisions of the draft amendments to the Electricity Law are not compliant with these requirements.

Similarly, the draft amendments envisage price regulation for new capacities for the provision of balancing services. Those also fail to comply with the Regulation (EU) 2019/943 in particular Article 3 (principles of wholesale markets) and Article 6 (balancing markets) which requires that balancing services "are procured in a transparent, market-based manner."

Finally, the possibility for introducing regulated prices on the competitive market by "establishing maximum and minimum prices" should be carefully reviewed to avoid a situation where the Moldovan market model deviates from the European one and hence would create obstacles in market coupling.

Bank	Raiffeisenlandesbank
IBAN	AT95320000015102825
BIC	RLNWATWW

Energy Community Secretariat
Am Hof 4, Level 5, 1010 Vienna, Austria

Phone	+43 (0)1 535 2222
Email	contact@energy-community.org
Web	www.energy-community.org

Equity contribution and other restrictions on the retail market

As in the case of the draft amendments to the Gas Law, the proposed equity contribution to be applied if a consumer is switching supplier is non-compliant with the Energy Community acquis imposing an obligation on the Contracting Parties to ensure that consumers can switch suppliers easily and that no charges are imposed. Article 12(2) of the Directive (EU) 2019/944 explicitly stipulates that the Contracting Parties, including Moldova, shall ensure that at least household customers and small enterprises are not charged any switching-related fees. By way of derogation, Article 12(3) of the Directive (EU) 2019/944, provides that the Contracting Parties may only permit “suppliers or market participants engaged in aggregation to charge customers contract termination fees.” However, strict conditions are envisaged for such fees to be introduced, and in any case, charging of switching-related fee is not allowed for switching supplier to customers not engaged in aggregation.

The draft amendments also contain a provision prohibiting non-household customers to conclude more than one supply contract. This is not compliant with Article 4 of Directive (EU) 2019/944 which explicitly imposes an obligation on the Contracting Parties to ensure that this is possible.

Finally, the draft amendments do not include large (industrial) customers among the market participants that could participate on the wholesale market, meaning that should they need to purchase electricity on the wholesale market they would need a license for generation or supply. This provision should also be amended so that large customers can participate on the wholesale market provided that they assume balancing responsibility.

Exceptional situations and malfunctioning of the electricity markets

The draft amendments introduce a possibility for ANRE to adopt decisions in case of exceptional situations and malfunctioning of the electricity markets. In this respect, respecting transparency and publications of regulatory decisions and public consultation before their adoption should be ensured. Moreover, the definition of malfunctioning is not entirely clear. Namely, the draft amendments do not provide for criteria or which institution would be in charge to develop criteria for what is considered “unjustified price increases on the competitive market.” Furthermore, among the measures that ANRE can adopt is the “limiting or complete ban on electricity exports”, which needs to be brought in line with Article 41 of the Energy Community Treaty. Similarly, imposing centralized purchase of electricity by the universal service supplier and the supplier of last resort, as well as obligation for providing balancing and system services at regulated quantities and prices also runs counter to the objectives and the provisions of the electricity acquis.

Recommendation

On the basis of this assessment, the Secretariat recommends to proceed with the amendments at this point only with regard to the transposition of the REMIT Regulation. For the remaining and currently largely non-compliant draft amendments, the transposition of the Electricity Integration Package adopted by the Ministerial Council in 2021 and 2022, including Directive (EU) 2019/922,

Bank	Raiffeisenlandesbank
IBAN	AT95320000015102825
BIC	RLNWATWW

Energy Community Secretariat
Am Hof 4, Level 5, 1010 Vienna, Austria

Phone	+43 (0)1 535 2222
Email	contact@energy-community.org
Web	www.energy-community.org

Regulation (EU) 2019/943, Regulation (EU) 2019/942 as well as the network codes and guidelines, including but not limited to the CACM Regulation by the end of 2023 provides the opportunity to draft a comprehensive, coherent and compliant set of rules governing the future electricity market in Moldova and allowing for its integration with the rest of Europe. The Secretariat has already provided a first draft for this purpose earlier this year and remains committed to support your services further in this endeavour.

Please accept the expressions of my highest considerations.

Yours sincerely,

A handwritten signature in black ink, appearing to be "DB", written in a cursive style.

Dirk Buschle
Deputy Director/ Legal Counsel

Bank	Raiffeisenlandesbank
IBAN	AT95320000015102825
BIC	RLNWATWW

Republica Moldova

Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
ANRE

str. Alexandr Pușkin, nr. 52/A, MD-2005 Chișinău, Tel: 022 823 955, anre@anre.md, <http://www.anre.md>

Nr. 06-01/ 3701 din 08 .09.2023

Ministerul Energiei
secretariat@energie.gov.md
nolina.pomparau@energie.gov.md

Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

Cu referire la proiectul de Hotărâre de Guvern privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEEn/2023) Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (Agenția/ANRE), în completarea Avizului nr. 06-01/3607 din 30.08.2023, intervine cu următoarele propuneri suplimentare:

1. La articolul 7, alin. (1):

1.1. litera e) la final se completează cu sintagma: „solicită informații și rapoarte inclusiv de la proprietarul rețelelor”.

Argumentare: În contextul prevederilor art. 7, alin. (1), litera f) din Legea nr. 108/2016 și a prevederilor art. III, alin. (3²) din Legea nr. 201/2023 Agenția monitorizează, în cazul desemnării operatorului de sistem independent, relațiile dintre proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale și operatorul de sistem independent, aprobă contractele încheiate între proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale și operatorul de sistem independent și soluționează eventualele neînțelegeri dintre aceștia. În acest context se propune includerea în textul normei legale a unor completări care ar permite Agenției să solicite unele informații și rapoarte de la proprietarii rețelelor de transport pentru monitorizarea costurilor necesare și justificate suportate de operatorul de sistem independent.

2.2. după litera f) urmează a se completa cu o nouă literă f¹ cu următorul conținut: „f¹) desemnează în cazurile specifice entitatea responsabilă de gestiunea unor porțiuni ale rețelei de transport al gazelor naturale din posesia agențiilor economice care nu au relații cu bugetul public național, în scopul asigurării fiabilității și continuității transportului de gaze naturale pe întreg teritoriul țării”.

Argumentare: Propunerea respectivă transpune în lege obiectivele Dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 80 din 04.09.2023, prin care a fost prevăzut un mecanism special de gestionare a porțiunii de rețea din partea stângă a Nistrului. În aceeași ordine de idei, soluția propusă de către Agenție, este ca autoritatea de reglementare să dispună de posibilitatea legală de a identifica și desemna entitatea responsabilă de gestiunea infrastructurii de transport din stânga Nistrului, în scopul asigurării gestionării integrale a sistemului de transport al gazelor naturale, inclusiv după finalizarea situației de urgență.

2. La art. 26 alin. (2) lit. d) a doua propoziție urmează a se expune în redacție nouă cu următorul conținut: „În acest sens, operatorul candidat trebuie să prezinte contractele de locațiune sau de predare-primire la deservire tehnică a rețelelor de gaze naturale, încheiate și/sau preluate de drept”.

Argumentare. Modificarea propusă este necesară pentru asigurarea posibilității certificării operatorului de transport al gazelor naturale conform modelului operatorului de sistem independent, în condițiile realității Republicii Moldova în care nu toți proprietarii vor încheia contracte cu operatorul candidat (în special autoritățile administrației publice locale și cele centrale). Modificarea face posibilă certificarea în temeiul contractelor de locațiune încheiate nemijlocit între OST și proprietar, dar și a celor preluate prin succesiune de la fostul titular de licență.

3. La art. 99, alin. (6) se propune de completat la final cu o propoziție nouă: *„Tarifele pentru serviciile de transport vor reflecta și costurile serviciilor prestate de entitatea responsabilă de gestiunea unor porțiuni ale rețelei de transport al gazelor naturale”*.

Argumentare: Problema costurilor pentru operarea întregului sistem de gaze naturale al Republicii Moldova, inclusiv situat în Unitate administrativ-teritoriale din stânga Nistrului, urmează a fi soluționată la nivel legislativ. Actualmente există 3 puncte de interconectare (PI) la intrarea în Republica Moldova (cu fluxul gazelor naturale Ucraina-Republica Moldova) prin care gazele naturale pot traversa teritoriul unităților administrativ-teritoriale din stânga Nistrului, și anume PI Ananiev, PI Grebeniki și PI Limanskoe. Cel mai utilizat din aceste puncte este PI Grebeniki prin care gazele naturale intră pe teritoriul Republicii Moldova, traversând Unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului, după aceasta prin punctele de delimitare gazele naturale intră în rețelele de transport pentru consumatorii din Sudul Republicii Moldova și pentru fluxul transfrontalier de gaze naturale. La fel, în cazul fluxului de gaze naturale Republica Moldova – Ucraina spre aceleași PI gazele naturale traversează Unitate administrativ-teritoriale din stânga Nistrului folosind rețelele de transport între punctele de delimitare menționate și cele de interconectare.

În scopul asigurării continuității transportului de gaze naturale prin punctele de interconectare și reflectării cheltuielilor suportate de SRL „Moldovatrangaz” pentru folosirea comună a rețelelor de transport al gazelor naturale între punctele de interconectare și cele de delimitare menționate se propune completarea respectivă.

În contextul desemnării prin Dispoziția nr. 80 din 04.09.2023 de către Comisia Situații Excepționale a SRL „Moldovatrangaz” responsabilă de utilizarea rețelelor de transport al gazelor naturale gestionate tehnic și întreținute de către întreprinderea SRL „Tiraspoltrangaz”, urmare a desemnării începând cu 19 septembrie a întreprinderii SRL „Vestmoldtrangaz” drept unic operator al sistemului de transport al gazelor naturale, și în contextul imposibilității semnării unui acord comercial direct între SRL „Vestmoldtrangaz” și SRL „Tiraspoltrangaz”, este imperativă necesitatea completării cadrului legal cu prevederi referitoare la costurile suportate de OST în relațiile cu entitatea responsabilă de gestiunea unor porțiuni ale rețelei de transport al gazelor naturale.

Suplimentar propunerilor formulate în prezentul Aviz, considerăm important să semnalăm despre existența unor potențiale bariere legate de ulterioara desfășurare a procesului de certificare a SRL „Vestmoldtrangaz”, abordate inclusiv în dialogul cu reprezentanții Secretariatului Comunității Energetice.

Reieșind din condițiile de certificare stabilite la art. 25 alin. (2) lit. a) și b), art. 26 alin. (2) din Legea nr. 108/2016, este inadmisibilă exercitarea controlului concomitent asupra rețelei de transport al gazelor naturale și asupra unei activități de furnizare a gazelor naturale. În prezent însă, SA „Moldovagaz” este proprietar al unor porțiuni de rețele transmise în locațiune către operatorul candidat pentru certificare și concomitent deține calitatea de titular al licenței pentru furnizarea gazelor naturale, fapt ce poate compromite procesul de certificare a SRL „Vestmoldtrangaz”.

În conformitate cu prevederile specifice prevăzute de art. 28 al Legii nr. 108/2016, după desemnarea unui operator de sistem independent, proprietarul rețelelor de transport al gazelor naturale care este parte a unei întreprinderi de gaze naturale integrate pe verticală trebuie să fie independent,

cel puțin din punct de vedere funcțional, decizional și al formei juridice de organizare, față de alte activități care nu sînt legate de transportul, distribuția sau stocarea gazelor naturale, iar persoanele cu funcții de conducere ale proprietarului rețelelor de transport al gazelor naturale să nu participe în structurile întreprinderii de gaze naturale integrate care este responsabilă, direct sau indirect, de îndeplinirea zilnică a activității de producere, de trading sau de **furnizare a gazelor naturale**.

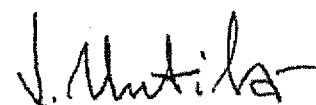
Totodată, articolul 17 alin. (2) lit. j) din Legea nr. 108/2016 prevede posibilitatea retragerii licenței pentru nerespectarea cerințelor legale privind separarea, independența și/sau certificarea operatorului sistemului de transport, mecanism care poate fi aplicat în cazul SA „Moldovagaz”, însă considerăm că un astfel de scenariu urmează a fi analizat la nivel guvernamental prin prisma unor riscuri în asigurarea continuității și securității aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor și utilizatorilor de sistem din Republica Moldova. În acest context, urmează a se ține cont de următoarele particularități:

1) SA „Moldovagaz” execută obligațiile de serviciu public în raport cu circa 790 de mii de consumatori, dintre care circa 774 de mii reprezintă consumatori casnici. Prezența în teritoriu a furnizorului este asigurată prin intermediul a 12 oficii amplasate în cele mai mari unități administrative ale țării;

2) Obligațiile stabilite în Contractul nr. 19 din 29.10.2021 încheiat între SAP „Gazprom” și SA „Moldovagaz”, care are un termen de valabilitate până la 30.09.2026;

3) Particularitățile specifice aprovizionării cu gaze naturale a teritoriului din stînga Nistrului.

În final, Agenția propune Ministerului Energiei organizarea unei platforme de consultare cu toate autoritățile naționale/internaționale implicate direct sau indirect în subiectul abordat, astfel încât la etapa de certificare a SRL „Vestmoldtransgaz” în calitate de operator de sistem independent, să existe atât o predictibilitate asupra acțiunilor necesare de întreprins, cât și o finalitate clară a proceselor demarate în baza prevederilor Legii nr. 249/2022.

Veaceslav UNTILA
Director general

SOCIETATEA CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ
ОБЩЕСТВО С ОГРАНИЧЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ
"Taraclia-GAZ"

OHSAS 18001:2008; ISO 14001: 2005;

7401, Republica Moldova, oraşul Taraclia, strada Lenin № 110 a,
tel.: (294) nr. tel. 2-22-50, fax.: 2-24-04

cod IBAN MD63ML00000000225134739
în BC «Moldindconbank» SA, filiala Taraclia, MOLDM2X347
IDNO: 1004610000037

7401, Республика Молдова, город Тараклия, улица Ленина № 110 а,
тел.: (294) № 2-22-50, факс.: № 2-24-04

IBAN MD63ML00000000225134739
în КБ "Moldindconbank" АО, филиал Тараклия, MOLDM2X347
IDNO: 1004610000037

E-mail: office.taraclia@moldovagaz.md , www.taraclia-gaz.md

№ 319 от 18.08. 2023
на № 09-1180 от 14.08. 2023

Ministerul Energiei
al Republicii Moldova
D-lui Constantin Borosan

На Ваш запрос, исх. № 091120 от 14.08.2023 г., относительно утверждения проекта закона о внесении изменений в Закон о природном газе №108/2016 г (nr. 674/Мен/2023) автором которого является Министерство Энергетики сообщаем, что ООО «Тараклия-газ» изучило вышеназванный проект, возражений и дополнений не имеется.

И.о. Директора
ООО «Тараклия-газ»

А. Г. Танов

Guvernul Republicii Moldova
Agenția Proprietății Publice
„TERMoeLECTRICA” S.A.
MD-2024, mun. Chișinău, str. Tudor Vladimirescu, 6
Tel: +373-22-43-64-59, fax: +373-22-49-50-97
E-mail: anticamera@termoelectrica.md
Cod fiscal: 1003600026295, Cod TVA: 0400008
Cod IBAN: MD63MLO00000002251328842
B.C. „Moldindconbank” S.A., sucursala „Burebista”
Capitalul social: 554051660 lei

Правительство Республики Молдова
Агентство Публичной Собственности
„TERMoeLECTRICA” А.О.
MD-2024, mun. Кишинэу, ул. Тудор Владимиреску, 6
Тел.: +373-22-43-64-59, fax: +373-22-49-50-97
E-mail: anticamera@termoelectrica.md
Фискальный код: 1003600026295, НДС: 0400008
Код IBAN: MD63MLO00000002251328842
В.С. „Moldindconbank” А.О., отделение „Burebista”
Уставный капитал: 554051660 лей

Nr. 49/1520 din 13.08.2023
La nr. 09-1120 din 14.08.2023

Ministerul Energiei

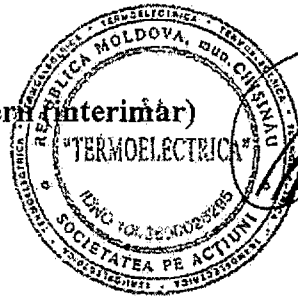
e-mail: secretariat@energie.gov.md;
nolina.pomparau@energie.gov.md;
doina.dinga@energie.gov.md

Copie: **Agenția Proprietății Publice**
e-mail: corespondenta@app.gov.md

Prin prezenta, „Termoelectrica” S.A. Vă informează că a examinat proiectul de lege pentru modificarea Legii 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023) și comunică că, în partea ce ține de competența sa, nu are obiecții vizavi de proiectul menționat.

Cu respect,

Director General al întreprinderii (interimar)

Iurie RAZLOVAN

Gherșun Natalia
022 436 472

Nr. 336 din 25 august 2023
La nr. 09-1120 din 14 august 2023

Ministerul Energiei al Republicii Moldova
adresa: MD-2012, mun. Chișinău,
str. Piața Marii Adunări Naționale, 1
secretariat@energie.gov.md

Prin prezenta, cu referire la scrisoarea nr. 09-1120 din 14 august 2023 "Transautogaz" SRL intervine cu următoarele recomandări și propuneri la proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale remis spre avizare.

În scopul transparentizării prevederilor ce completează art.80 cu alin.3¹, impune organului împuternicit elaborarea unei metodologii sau regulament ce ar permite furnizorilor de gaze naturale și consumatorilor cunoașterea mecanismului de funcționare și aplicarea corectă a componentei de echitate.

Privind completările prescrise pentru completarea art.80 cu alin.4 Vă informăm asupra următoarelor.

Perioada de 12 luni propusă este prea mare în condițiile de imprevizibilitate înaltă a prețurilor pe piață și vulnerabilitate a consumatorilor, din aceste considerente ar fi binevenit ca termenul sa fie de 6 luni, împărțind anul gazier în două perioade. Această perioadă de 12 luni, poate crea probleme financiare și de solvabilitate consumatorilor finali de gaze naturale, ce la rândul său se va reflecta asupra activității furnizorului.

În speranța că veți da curs inițiativei noastre.

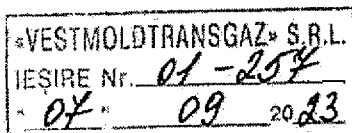
Cu respect,

Director

Digitally signed by Chiseev Alexandr
Date: 2023.08.25 14:48:36 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Alexandr CHISEEV

VESTMOLDTRANSGAZ S.R.L.
IDNO 1014600024244
MD-2088, Republica Moldova mun. Chișinău
Șoseaua Balcani, nr.7/E
IBAN: MD42AG000000022512333387
IBAN: MD07RN000000000225140151
TVA: 0508288 din 01.11.2018
tel: +373 22 66 72 91, fax: +373 22 29 10 40
e-mail: office@vmtg.md
web: www.vmtg.md

Către: **MINISTERUL ENERGIEI AL REPUBLICII MOLDOVA**

În atenția: **Domnului Constantin BOROSAN, Secretar de Stat**

Stimate Domnule Secretar de Stat,

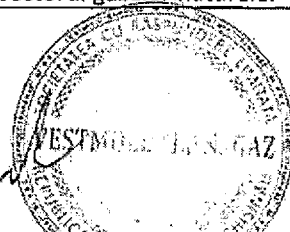
Urmare a examinării demersului Ministerului Energiei al Republicii Moldova nr. 09-1120 din 14.08.2023, prin care se solicită consultarea și avizarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023), autor – Ministerul Energiei, în limitele competențelor și atribuțiilor noastre, vă aducem la cunoștința dumneavoastră următoarele:

Nr.	Conținutul din proiectul prezentat spre avizare	Conținutul propunerilor/obiecțiilor VMTG
1	Art. 2, alin. (4): „instalație de stocare subterană – instalație de stocare care este deținută și/sau exploatată de o întreprindere de gaze naturale și care este utilizată pentru stocarea gazelor naturale, inclusiv a stocurilor de echilibrare și care este conectată la o rețea de transport sau de distribuție, cu excepția rezervoarelor sferice supraterane sau a stocării în conductă”	Se propune următoarea redacție: <i>instalație de stocare subterană – instalație care este deținută și/sau exploatată de o întreprindere de gaze naturale și care este utilizată pentru stocarea gazelor naturale, inclusiv a stocurilor de echilibrare și care este conectată la o rețea de transport sau de distribuție, cu excepția rezervoarelor sferice supraterane sau a stocării în conductă.</i>
2	Art. 94, alin. (5): Participantii la piața angro a gazelor naturale, inclusiv operatorii sistemelor de transport în legătură cu alocarea capacităților, sunt obligați să prezinte Agenției informații cu privire la tranzacțiile încheiate în modul și termenele stabilite printr-o hotărâre a Agenției adoptată în acest sens. Participantii la piața angro a gazelor naturale, inclusiv operatorii sistemelor de transport în legătură cu alocarea capacităților sunt obligați să păstreze timp de cel puțin 5 ani informațiile și documentele aferente tranzacțiilor încheiate.”	Se propune următoarea redacție: Participantii la piața angro a gazelor naturale, inclusiv operatorii sistemelor de transport în legătură cu alocarea capacităților, sunt obligați să prezinte Agenției informații cu privire la tranzacțiile încheiate. Modul de raportare și periodicitatea raportării se va stabili printr-o hotărâre a Agenției adoptată în acest sens. Participantii la piața angro a gazelor naturale, inclusiv operatorii sistemelor de transport în legătură cu alocarea capacităților sunt obligați să păstreze informațiile și documentele aferente tranzacțiilor încheiate, timp de cel puțin 5 ani.
3	Art. 104, alin. (6): Guvernul poate să delege autorităților publice, operatorilor de sistem și altor entități sarcini specifice prevăzute în Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale. Sarcinile delegate se execută sub supravegherea organului central de specialitate și se precizează în Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.”	Se propune următoarea redacție: Guvernul poate să delege autorităților publice, operatorilor de sistem și altor entități sarcini specifice prevăzute în Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale. Sarcinile delegate vor ține cont de limitările de ordin tehnic și comercial care pot afecta funcționalitatea sistemului de transport și de vor executa sub supravegherea organului central de specialitate. Sarcinile delegate se precizează în Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

Alte propuneri de modificare nu sunt.

Cu stimă,

Administrator,
Liviu Valentin DUMINICĂ

**Către: Victor PARLICOV,
Ministrul Energiei**

Nr. 94 din 21.09.2023

Ref.: Avizare proiect Hotărâre de Guvern privind aprobarea proiectului de lege cu privire la modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale

Stimate domnule PARLICOV,

Vă salutăm din numele Camerei Americane de Comerț din Moldova (în continuare „AmCham Moldova”).

AmCham Moldova apreciază inițiativa și efortul comun al autorităților publice în liberalizarea pieței gazelor, care vine să o consolideze și să o facă competitivă, sigură și durabilă atât în beneficiul consumatorilor și furnizorilor, cât și în reducerea vulnerabilității Republicii Moldova la întreruperea furnizării de gaze naturale.

Proiectul de modificare a Legii nr. 108/2016 conține un set de prevederi care urmăresc creșterea rezilienței sistemului energetic din Republica Moldova, dezvoltarea și modernizarea infrastructurii existente în scopul asigurării securității energetice, diminuarea prețului la gaze naturale pentru consumatorii finali, dar și excluderea necesității declarării/constatării situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale.

Indubitabil, unele din acestea într-un final vor avantaja atât furnizorii, cât și consumatorii, altele, însă, trezesc îngrijorări, astfel că intervenim cu următoarele comentarii.

Potrivit Directivei 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE, siguranța alimentării cu energie electrică reprezintă un element esențial pentru siguranța publică și este, prin urmare, indisolubil legată de funcționarea eficientă a pieței interne a gazelor naturale și de integrare a piețelor izolate ale gazelor naturale din statele membre. Interesele consumatorilor ar trebui să se afle în centrul prezentei directive, iar calitatea serviciilor ar trebui să reprezinte una dintre principalele responsabilități ale întreprinderilor din sectorul gazelor naturale. Această regulă constituie unul din principiile fundamentale ale unei bune guvernări pe piața gazelor.

Luând în considerare scăderea prețurilor la gaze naturale, precum și faptul că majoritatea consumatorilor sunt aprovizionați cu gaze de la un furnizor de gaze naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public, mulți consumatori iau în calcul schimbarea furnizorului, fapt care ar contribui la accelerarea liberalizării pieței gazelor naturale.

Directiva 2009/73/CE pune în sarcina statelor să se asigure că toți consumatorii beneficiază de dreptul la alegerea furnizorului, iar cei din urmă sunt liberi să livreze clienților lor.

În contextul descris mai sus, instituirea componentei de echitate, în varianta propusă, ar putea condiționa o distorsionare a prețurilor pe piața gazelor și încălca principiului egalității între consumatori, or, cei care preferă să facă uz de dreptul lor de a-și schimba furnizorul sunt descurajați să o facă, fiind ținute să achite o plată

suplimentară pe lângă achitarea tarifului pentru gazul consumat, fapt care nu este compatibil cu principiul liberalizării pieței.

Pe de altă parte, prin achitarea respectivei taxe, consumatorii sunt obligați să achite pentru un serviciu de care nu au beneficiat.

Cu certitudine, problema acumulării devierilor tarifare este una ce necesită a fi soluționată. Actualmente, efectuarea calculelor are la bază devieri curente, care au caracter estimativ, însă costurile reale a gazelor naturale pentru anul în curs nu sunt cunoscute la zi. Necesitatea instituirii componentei de echitate va decădea, și în consecință vor fi evitate acumulările unor devieri tarifare, atunci când intervențiile de ajustare a tarifelor și prețurilor reglementate vor fi mai frecvente. Din acest considerent, propunem identificarea altei modalități de soluționare a problemei acumulării devierilor.

Subsidiar, în lipsa unei argumentări, din conținutul setului de documente supus consultării publice nu este clar scopul instituirii limitării de a reveni la furnizorul care furnizează gaze naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public într-o perioadă mai mică de 12 luni de la desfacerea contractului, în condițiile în care, consumatorul trebuie să suporte componenta de echitate. Cumularea obligației de achitare a componentei de echitate de către consumatori cu limitarea de a reveni într-o perioadă mai mică de 12 luni constituie o dublă împovărare a acestora, care și așa este vulnerabil la fluctuațiile prețurilor în condițiile geopolitice actuale.

În sensul celor evocate, solicităm revizuirea instrumentului de componentă de echitate, prin excluderea acesteia, iar în condițiile în care legislatorul insistă asupra necesității unui asemenea instrument se impune eliminarea limitării de revenire într-o perioadă mai mică de 12 luni de la data desfacerii contractului, or, aplicarea cumulativă vine în contradicție cu scopul urmărit de Republica Moldova privind alinierea legislației sale la legislația UE, prin liberalizarea pieței gazelor.

Totodată, comunicăm deschiderea pentru organizarea unei ședințe între reprezentanții Ministerului Energiei și membrii AmCham Moldova, dar și alți subiecți interesați, pentru a pune în discuție aspectele invocate supra și a identifica soluții viabile care ar contribui la îmbunătățirea cadrului normativ în domeniu.

Vă rog să îl considerați pe Vasile Stepanuc, Policy Manager (vasilestepanuc@amcham.md) în calitate de persoană de contact din partea AmCham Moldova pentru ulterioara interacțiune în acest subiect.

Cu respect,

Mila Malairău,

Director Executiv

Camera de Comerț Americană din Moldova

Republica Moldova

Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
ANRE

str. Alexandr Pușkin, nr. 52/A, MD-2005 Chișinău, Tel: 022 823 955, anre@anre.md, <http://www.anre.md>

Nr. 06-01/ 3864 din 25.09.2023

La nr. 09-1403 din 15.09.2023

Suplimentar la nr. 07-1420 din 17.09.2023

Ministerul Energiei

secretariat@energie.gov.md

doina.dinga@energie.gov.md

nolina.pomparau@energie.gov.md

Cu referire la proiectul de Hotărâre de Guvern privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEEn/2023) și la proiectul de Hotărâre de Guvern privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (număr unic 615/MEEn/2023) prezentat repetat spre avizare, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică intervine cu următoarele propuneri adiționale.

I. La proiectul de modificare a Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale:

1. La pct. 3 (Articolul 2)

- de exclus noțiunea de „componentă de echitate”.

Argumentare: Agenția nu susține introducerea noțiunii de „componentă de echitate”, or acest concept vine în contradicție cu prevederile Directivei UE 72/2023 privind normele comune pe piața internă a gazelor naturale și duce la încălcarea dreptului comunitar, fapt semnalat în avizul Secretariatului Comunității Energetice.

- la noțiunea de „operator al sistemului de transport” urmează a fi păstrat textul „dispune de rețele de transport al gazelor naturale”.

Argumentare: Autorul proiectului urmează să precizeze și să explice care este raționamentul excluderii textului: „dispune de rețele de transport al gazelor naturale”, dar totodată păstrarea acestei cerințe în definiția noțiunii de „operator al sistemului de distribuție”.

Totodată, art. 14 alin. (2) lit. c) din Lega nr. 108/2016 de asemenea prevede că „pentru a obține licență pentru transportul, distribuția gazelor naturale, persoanele prevăzute la alin. (1) trebuie: să fie dotate tehnic pentru desfășurarea activității, să dețină rețele de transport sau de distribuție a gazelor naturale, după caz, și să prezinte documente care confirmă dotarea tehnică și că rețelele de gaze naturale sunt conforme cu cerințele tehnice stabilite prin lege”.

- la noțiunea „tarif de racordare” propunem de exclus cuvântul „proiectării”.

Argumentare: ANRE consideră necesar și oportun de a exclude din noțiunea de „tarif de racordare” activitatea de proiectare, care presupune includerea și a costurilor de proiectare în tariful de racordare.

Instituirea oricărui monopol la proiectare, realizarea instalațiilor de racordare și de utilizare duce la majorarea costurilor și cheltuielilor reglementate ale operatorilor sistemelor de distribuție a gazelor naturale și nemulțumiri din partea potențialilor consumatori finali. Or, ANRE nu reglementează activitatea de proiectare și nu pot fi stabilite cheltuieli de proiectare pentru fiecare caz concret de proiect.

2. La pct. 15 (Articolul 52¹) și pe tot parcursul proiectului, de utilizat consecvent fie noțiunea de „instalație de stocare” sau „instalație de stocare subterană”.

3. La pct. 16 (Articolul 53 alin. (6)) de indicat lista exhaustivă a măsurilor compensatorii adecvate care pot fi stabilite de ANRE pentru a asigura continuitatea operării instalației de stocare. Totodată în proiect urmează de indicat semnificația noțiunii de „măsuri compensatorii”.

4. La pct. 17 (Articolul 90 alin. (8)) este necesară și oportună excluderea din propoziția a doua a sintagmei: „sau un contract de furnizare a gazelor naturale în condițiile stabilite la art. 89”.

5. La pct. 20 (Articolul 80):

- la alin. (3¹) fraza „și a fost aplicată componenta de echitate prevăzută la art. 99 alin. (3)”, propunem să fie exclusă.

Argumentare: În conformitate cu prevederile art. 80 alin. (3) și art. 81 din Legea cu privire la gazele naturale nr. 108/2016, consumatorul final dispune de dreptul de a schimba furnizorul în cazul în care și-a onorat obligațiile de plată pentru gazele naturale consumate față de furnizorul actual, fără a fi supus achitării unei taxe, precum și dreptul acestuia de a primi, în termen de cel mult două săptămâni după schimbarea furnizorului, o factură finală de plată pentru **gazele naturale consumate**.

La fel, prevederile Directivei 2009/73/CE a Parlamentului European și al Consiliului privind normele comune pe piața internă a gazelor naturale nu prevăd achitarea devierilor tarifare calculate pentru perioadele precedente momentului schimbării furnizorului.

De notat, că furnizorii de pe piața gazelor naturale contestă la instituțiile/instanțele naționale și internaționale Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 72 /2023 prin care s-a dispus perceperea unei taxe la schimbarea furnizorului de serviciu public în scopul recuperării devierilor financiare ale acestuia, invocând încălcarea drepturilor consumatorilor la libera alegere a furnizorilor de gaze naturale.

- alin. (3²), de substituit cuvântul „reziliază” cu cuvântul „rezoluționează”.

- alin. (4) de substituit cuvântul „finali” cu cuvântul „respectivi”.

6. La articolul 93 al Legii, urmează a fi exclus textul: „de asemenea au dreptul să revină la furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public conform art. 89”.

Argumentare: Propunerea de a exclude sintagma respectivă vine în corespundere cu modificările operate prin prezentul proiect la art. 80, alin. (3¹). În caz contrar va exista un echivoc legislativ la aplicarea normelor legale. De notat că, în cazul pierderii furnizorului de pe piața liberă consumatorul va putea apela la furnizorul de ultimă opțiune sau la un alt furnizor de pe piața nereglementată. În acest mod va fi evitată migrarea sezonieră a consumatorilor pe piața liberă și revenirea la obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, speculând astfel de nivelarea prețului de achiziție a gazelor naturale.

7. La pct. 28 (Articolul 99, alin. 3)) de exclus expresia „componenta de echitate”, care reprezintă obligațiunii de plată reciproce ca urmare a raporturilor contractuale.”

Argumentare: Nu este judicios de inclus modalitatea de determinare a componentei de echitate în *Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale*. Or, aceasta reprezintă o „plată” care nu face parte din structura cheltuielilor și venitului reglementat ale Furnizorului în baza căruia se calculează prețul reglementat pentru furnizarea gazelor naturale de către Furnizorul de serviciu public.

8. La pct. 34 (Articolul 108³)

- alin. (5) este stabilit că „gazele naturale stocate în contextul executării obligației de stocare pot fi puse în circulație pe piața gazelor naturale de către titularul obligației de stocare în perioada 1 noiembrie – 31 martie”. Autorul proiectului urmează să precizeze de ce gazele naturale stocate în contextul executării obligației de stocare pot fi puse în circulație pe piață doar în această perioadă, precum și să indice cauza care nu permite punerea în circulație a gazelor naturale respective și în alte perioade.

- alin. (7) se propune a fi expus în următoarea redacție:

„(7) Titularul obligației de stocare este obligat să prezinte Agenției până la data de 1 septembrie a fiecărui an, spre aprobare, cererea privind aprobarea prețului reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare (în continuare prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale) și calculul motivat și documentat al costurilor sale anuale aferente, inclusiv pentru anul calendaristic precedent. Agenția aprobă prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale și cota de piață care revine fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul în termen de până la 20 octombrie. Hotărârile Agenției prevăzute de prezentul alineat se aprobă în regim de urgență, în conformitate cu articolul 9 alin. (7)”.

Argumentare: Prezentarea cererii până la data de 1 septembrie este un termen rezonabil, dat fiind faptul aprobării prețului reglementat al stocurilor de gaze naturale pentru achizițiile curente, inclusiv pentru perioadele precedente.

Totodată, nu considerăm oportun indicarea în lege prevederea privind aprobarea în regim de urgență a prețului reglementat al stocurilor. Situația de urgență nu va exista mereu, iar legea urmează să prevadă mecanisme sănătoase înafara situației de urgență.

9. La pct. 35, Articolul 113 al Legii urmează a fi completat la alin. (2) cu lit. g) cu următorul cuprins:

„g) neexecutarea de către titularul de licență a obligațiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prevederile art. 11, art. 89 și art. 90 sau refuzul de a-și onora obligațiile de serviciu public”.

Argumentare: Propunerea respectivă este imperioasă în condițiile în care pct. 22 din Proiect la Art. 89 alin. (3¹) din Lege, se instituie posibilitatea revocării obligației de serviciu public în cazul refuzului titularului de licență de a-și onora obligația de serviciu public sau acesta nu îndeplinește obligațiile ce îi incumbă conform obligației de serviciu public. Or, proiectul nu prevede careva pârghii de răspundere pentru întreprinderile, care vor refuza arbitrar executarea obligațiilor respective. De notat că, potrivit art. 11 al Legii nr. 108/2016, obligațiile de serviciu public se impun în interesul economic general, în legătură cu securitatea, inclusiv securitatea aprovizionării cu gaze naturale, continuitatea, calitatea și prețurile furnizărilor, precum și în legătură cu protecția mediului. Respectiv, neexecutarea obligațiilor de serviciu public sau refuzul de a le executa este o încălcare gravă a cadrului legal și reprezintă o faptă care pune în pericol atât securitatea aprovizionării cu gaze naturale, continuitatea, calitatea și protecția mediului, cât și rezonabilitatea și transparența prețurilor de care au dreptul să beneficieze unele categorii de consumatori. Prin urmare, considerăm absolut necesar ca o asemenea faptă culpabilă, să atragă după sine și o răspundere corespunzătoare sub forma unei sancțiuni financiare aplicabile titularului de licență.

10. Art. II, alin. (1), liniuța 2, propunem să fie expusă în următoarea redacție:

„- Titularul obligației de stocare în termen de 5 zile lucrătoare de la intrarea în vigoare a prezentei legi va prezenta către Agenție, cererea privind aprobarea prețului reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare (în continuare prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale) și calculul motivat și documentat al costurilor sale anuale aferente, pentru anul calendaristic precedent.

Agenția, în termen de 20 zile lucrătoare de la prezentarea cererii/calculelor de către Titularul obligației de stocare, aprobă hotărârea privind prețul reglementat la care urmează a fi vândute gazele naturale care fac obiectul obligației de stocare și privind stabilirea cotelor de piață a furnizorilor”.

Argumentare: Proiectul prevede doar termenul în care Agenția aprobă prețul reglementat al stocurilor, însă nu e indicat termenul de prezentare a cererii de către titularul obligației de stocare.

Dacă va fi păstrată redacția inițială propusă de autor, există probabilitatea ca titularul obligației de stocare să prezinte cererea/calculele în termenul de până la 20 zile lucrătoare, iar Agenția nu va avea timp suficient pentru examinarea și verificarea calculelor prezentate de către titularul obligației de stocare.

II. Totodată, pentru a promova o abordare uniformă în sectoarele gazelor naturale și a energiei electrice, Agenția intervine cu propuneri suplimentare Avizului cu nr. 07-1420 din 17.09.2023 la proiectul de modificare a Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, după cum urmează:

11. La pct. 2 (Articolul 2) și pe tot parcursul textului Proiectului,
- de exclus noțiunea și conceptul „componentei de echitate”.

Argumentare: Poziția Agenției în sensul excluderii din textul proiectului de lege a mecanismului de impunere a componentei de echitate consumatorilor în procesul schimbării furnizorului, derivă inclusiv din rezultatele consultărilor adiționale cu reprezentanții Secretariatului Comunității Energetice, care dezaprobă o asemenea abordare.

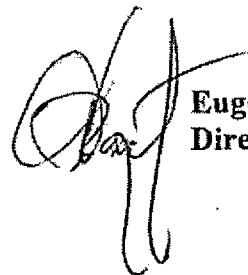
Această poziție a Agenției rămâne a fi una fermă, bazată pe argumentele expuse la pct. 1 al prezentului Aviz, și în special că o eventuală impunere a „componentei de echitate” contravine prevederilor acquis-ului European, Directivei UE 73/2023 privind normele comune pe piața internă a energiei electrice, care nu admite impunerea de taxe utilizatorilor în procesul de schimbare a furnizorului. Conform legislației comunitare, consumatorul final dispune de dreptul de a schimba furnizorul în cazul în care și-a onorat obligațiile de plată pentru gazele naturale consumate, față de furnizorul actual, fără a fi supus achitării unor taxe suplimentare.

12. Articolul 95 al Legii nr. 107/2016 urmează a fi completat cu un alineat nou (2¹) cu următorul cuprins:

„(2) Agenția aplică, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de cel puțin 5% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe, pentru neexecutarea obligațiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prevederile art. 11, art. 89 și art. 90 sau refuzul de a-și onora obligațiile de serviciu public”.

Argumentare este similară celei expuse la pct. 9 din prezentul Aviz, care se referă la completarea cu o prevedere similară a Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale. Reiterăm, că neexecutarea obligațiilor de serviciu public sau refuzul de a le executa reprezintă o încălcare gravă a cadrului legal care pune în pericol atât securitatea aprovizionării cu gaze naturale, continuitatea, calitatea și protecția mediului, cât și rezonabilitatea și transparența prețurilor de care au dreptul să beneficieze unele categorii de consumatori. Prin urmare, considerăm absolut necesar ca o asemenea faptă culpabilă, să atragă după sine și o răspundere corespunzătoare sub forma unei sancțiuni financiare aplicabile titularului de licență.

Astfel, Agenția pledează pentru o abordare sistemică a cadrului legislativ de reglementare a sectoarelor energiei electrice și a gazelor naturale.

Eugen CARPOV
Director

Guvernul Republicii Moldova

Agencia Proprietății Publice

MD-2012, Chișinău, Vasile Alecsandri 78
Tel: (00373 22) 234-350
e-mail: office@app.gov.md

Nr.05-04-6198 din 22.09.2023

Ministerul Energiei

secretariat@energie.gov.md

nolina.pomparau@energie.gov.md

doina.dinga@energie.gov.md

Urmare demersului Ministerului Energiei nr. 09-1403 din 15 septembrie 2023, Agenția Proprietății Publice a examinat repetat proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023) și, în limita competențelor funcționale, comunică lipsa obiecțiilor și propunerilor.

Totodată, reieșind din faptul că, unele obiecții și propuneri expuse de către societățile pe acțiuni din domeniul energetic în care statul deține cotă-parte din capitalul social, au fost neacceptate sau acceptate parțial, solicităm să se ajungă la un consens în privința acestora.

Director general
Roman COJUHARI

Digitally signed by Cojuhari Roman
Date: 2023.09.22 18:30:13 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ex. Secția acte normative,
Direcția contencios și control al legalității
tel. 022-222-350

Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova

Agencia Rezerve Materiale

MD-2012, str. Columna 118/1, mun. Chişinău, tel. (022) 24-33-66, fax: (022) 24-33-17,
site: www.rezerve.gov.md, e-mail: arm@rezerve.gov.md, c/I 1006601000288

nr. 47/03-664 din 20 09 2023

Ministerul Energiei al Republicii Moldova

Agencia Rezerve Materiale, în limitele competenţelor funcţionale, a examinat demersul Ministerului Energiei cu nr.09-1403 din 15 septembrie 2023, privind avizarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale (**număr unic 674/MEn/2023**), şi comunică despre lipsa obiecţiilor sau propunerilor în acest sens.

Director

Marin LISI

NOI ȘTIM A DĂRUI CĂLDURĂ

**SOCIETATEA CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ
"BĂLȚI-GAZ"**

3121, Republica Moldova, mun. Bălți,
str. Sf. Nicolae, 43, tel.: + 373 (231) 5-21-01,
fax.: + 373 (231) 6-33-55
c/f 1002602005994 în BC „Victoriabank” SA
filiala nr. 1 Bălți, BIC: VICBMD2X740,
IBAN: MD06VI000002224901348MDL

3121, Республика Молдова мун. Бэлць,
ул. Св. Николая, 43, тел.: + 373 (231) 5-21-01
факс.: + 373 (231) 6-33-55
р/с 1002602005994 în BC „Victoriabank” SA
филиал № 1 Бэлць, BIC: VICBMD2X740,
IBAN: MD06VI000002224901348MDL

IDNO: 1002602005994, e-mail: office@balti-gaz.md

№ 01-03/846 din 22.09. 2023

La № _____ din _____ 20____

**Ministerul Energiei
al Republicii Moldova**

Prin prezenta, ca răspuns la solicitarea nr. 09-1403 din 15.09.2023, Vă comunicăm că, SRL „Bălți-Gaz” a luat act de cunoștință cu proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale și nu deține propuneri sau recomandări la proiectul dat.

Director

Ruslan ANTONIUC

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA
str. Columna 106 A, Chișinău, Republica Moldova (secretariat)
tel: 22-35-09, Fax: 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md, www.calm.md

Nr.288 din 25 septembrie 2023

Ministerul Energiei
secretariat@energie.gov.md
nolina.pomparau@energie.gov.md
doina.dinga@energie.gov.md
Copie:
Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

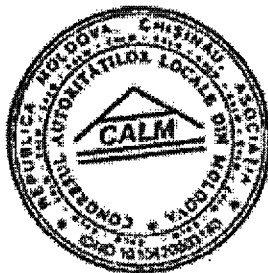
AVIZ

*repetat asupra proiectului de hotărâre a Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru
modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale
(număr unic 674/MEn/2023)*

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat adresarea Ministerului Energiei al Republicii Moldova nr. 09-1403 din 19.09.2023, privind avizarea repetată a proiectului de hotărâre a Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023), și comunică lipsa obiecțiilor și propunerilor la proiectul în cauză.

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

Ex.: Igor Cristal, expert CALM

Societatea pe Acțiuni „CET-Nord”

Republica Moldova, 3100, mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare 168
tel. (+373-231) 53-359, 88-359
E-mail: office@cet-nord.md, www.cet-nord.md
IDNO 1002602003945, Capitalul social: 117 796 320 lei
IBAN: MD39VI022510100000013MDL
BC „Victoriabank” SA filiala 1 Bălți,
BIC VICBMD2X740

Nr. 310-08/1626 din 02.10.2023

Ministerul Energiei

secretariat@energie.gov.md
nolina.pomparau@energie.gov.md
doina.dinga@energie.gov.md

Referitor la: avizare repetată proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023)

Urmare a examinării proiectului remis spre examinare și sinteza obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la proiect, reiterăm propunerea ca Articolul 7 alineatul (2) să se completeze cu lit. k) cu următorul conținut: „k) aprobă prin hotărâre separată componenta de corectare a venitului reglementat la prețurile și tarifele reglementate și mecanismul de recuperare/restituire a acesteia.”.

Menționăm că, anterior, propunerea formulată nu a fost acceptată, fără a fi prezentat un argument justificativ, iar problema abordată rămâne a fi una actuală, or, însăși autorul proiectului de lege corect a specificat la compartimentul „**Sinteza obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la proiect**” faptul că „conform prevederilor Metodologiilor tarifare aprobate de către ANRE, componenta de corectare a venitului reglementat constituie valoarea rezultată din diferența dintre venitul reglementat actualizat pentru anul precedent și cel efectiv înregistrat în aceeași perioadă (excedent sau deficit tarifar), acesta este calculat și considerat de ANRE la aprobarea tarifelor reglementate (ca componentă tarifară), fără însă a reține că această componentă tarifară nu este aprobată de către ANRE separat.

Astfel, propunerea privind obligarea ANRE de aprobare separată a componentei de corectare a venitului reglementat, are la bază următoarele raționamente justificative:

a) Componenta de echitate este determinată reieșind din valoarea totală a devierilor tarifare acceptate de către ANRE în scopuri tarifare. Respectiv, fără a cunoaște valoarea totală care urmează a fi recuperată/restituită prin prețurile reglementate nu poate fi determinată componenta de echitate;

b) Fără aprobarea componentei de corectare a venitului reglementat pentru anul precedent, nu va fi nici o transparență în determinarea componentei de echitate și modalității de repartizare a acesteia între consumatori;

c) Componenta de corectare a venitului reglementat pentru anul precedent, din lipsa transparenței în acest sens, este unica componentă tarifară care nu poate fi anticipată de către consumatori, mai ales în condițiile în care consumatorul intenționează să-și schimbe furnizorul. Or, componenta de corectare a venitului reglementat pentru anul precedent, nu poate fi modificată după determinarea acesteia reieșind din parametrii efectivi. În caz contrar, consumatorii care vor manifesta intenția de schimbare a furnizorului în diferite perioade ale anului, pot fi discriminați și prejudiciați prin aplicarea valorii totale a devierilor tarifare distincte/modificate de la o perioadă la alta.

d) Prin Hotărârile de aprobare a prețurilor/tarifelor reglementate, ANRE nu aprobă valoarea totală a componentei de corectare a venitului reglementat, ci doar o parte din aceste devieri tarifare, valoarea totală fiind necunoscută pentru consumatori. Or, în rezultatul analizei tuturor Hotărârilor ANRE cu privire la aprobarea prețurilor/tarifelor reglementate, nici un utilizator nu poate identifica

în prezent care este valoarea totală a devierilor tarifare aprobate de către Agenție. Din aceste considerente, este imperativă aprobarea și publicarea în Monitorul Oficial a valorii componente de corectare a venitului reglementat (deficitului/excedentului tarifar) determinată de către ANRE pentru perioada precedentă de reglementare, precum și a mecanismului de recuperare/restituire a acesteia. Or, prin asigurarea transparenței în sensul mărimii componente de corectare a venitului reglementat și mecanismului de includere a acesteia în prețurile reglementate, va fi asigurată previzibilitate și certitudine nu doar pentru furnizor, dar și pentru consumator, ceea ce va facilita prognozarea acțiunilor consumatorilor (în special marilor consumatori) referitor la oportunitatea schimbării furnizorilor și optimizarea costurilor de producere.

Considerăm că prin operarea modificării propuse se va înlătura o lacună existentă în legile sectoriale.

**Director General interimar
al întreprinderii**

Digitally signed by Brînza Marian
Date: 2023.10.02 14:48:02 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Marian BRÎNZA

*Executor: T. Moraru,
Șefă în domeniul financiar, SE*

Nr. 2057 din 25.09 2023
La nr. 09-1403 din 15.09.2023

Domnului Victor PARLICOV
Ministerul Energiei

mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale nr. 1

email: secretariat@energie.gov.md
nolina.pomparau@energie.gov.md

Stimate domnule Ministru,

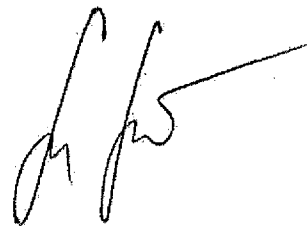
S.R.L. "Chișinău-gaz" în calitate de operator al sistemului de distribuție al gazelor naturale, în teritoriul autorizat conform licenței deținute, a examinat Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și Vă comunică următoarele.

În rezultatul studierii sintezei prenotate **cu regret** s-a constatat că, recomandările expediate la 28.08.2023 de către S.R.L. „Chișinău-gaz” nu au fost luate în considerație, deși în viziunea noastră acestea sunt relevante activității în domeniul gazelor naturale care este reglementat prin Legea nr. 108/2016.

Totodată, Vă asigurăm despre disponibilitatea S.R.L. „Chișinău-gaz” de a participa plenar și în continuare la procesul de modernizare a sectorului energetic în vederea asigurării securității energetice a Republicii Moldova.

Cu respect,

Director

Ruslan SACA

Ex: A. Demian
Tel: 022 578-693

PLENUL CONSILIULUI CONCURENȚEI

Republica Moldova, MD- 2068, Chișinău, srt. Alecu Russo, 1
E-mail: office@competition.md; www.competition.md

Nr. DJ-06/538-1414 din 06 octombrie 2023

Nr. 09-1403 din 15.09.2023

Ministerul Energiei
e-mail: secretariat@energie.gov.md

Plenul Consiliului Concurenței, în cadrul ședinței din 05 octombrie 2023, a examinat, repetat, în temeiul prevederilor art. 39 lit. c) și art. 41 alin. (1) lit. d) ale Legii concurenței nr.183/2012, *proiectul hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023)* și, în acest context își reiterează poziția expusă pe seama acestuia în avizul Plenului Consiliului Concurenței Nr.DJ-06/464-1294 din 05.09.2023 (1 filă), copia căruia se anexează.

Primordial, ținem să menționăm că, entitatea care va realiza activitatea de stocare a gazelor naturale va dispune de drepturi exclusive și se prezumă că va deține poziție dominantă pe piața relevantă la care se referă aceste drepturi. Respectiv, redacția proiectului definitivat a alin. (4) art.108³ Legea cu privire la gazele naturale nr.108/2016, oferă posibilitatea întreprinderii care va fi instituită cu aceste drepturi exclusive de a include orice în costurile de creare și menținerea stocurilor de gaze naturale.

Astfel, pentru a asigura claritate și previzibilitate la stabilirea costurilor de stocare a gazelor naturale este necesar de prevăzut expres la alin.(4) art.108³ Legea cu privire la gazele naturale nr.108/2016, categoria de costuri ce pot fi considerate eligibile și justificate de către ANRE pentru întreprinderea instituită cu drepturi exclusive.

Anexă: Avizul Plenului Consiliului Concurenței Nr. DJ-06/464-1294 din 05.09.2023 (1filă)

Alexei Gherțescu
Președinte

Ex. Dina Florea
Tel. 0(22)271389/ 076060186

Digitally signed by Gherțescu Alexei
Date: 2023.10.06 15:44:16 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

nr. 11/23-3314 din 21.09.2023

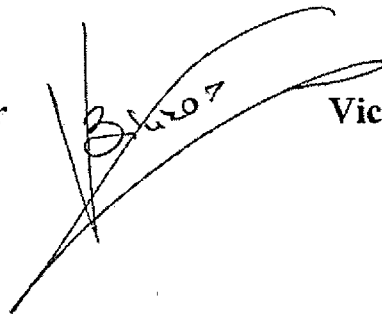
la nr. 09-1403 din 15.09.2023

Ministerul Energiei al Republicii Moldova

Cu referire la scrisoarea nr. 09-1403 din 15 septembrie 2023, privind avizarea repetată a proiectului de hotărâre privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, SA Energocom, comunică susținerea proiectului de lege.

Cu respect,

Director General interimar

Victor BÎNZARI

Ex: Igor Condrea
igor.condrea@energocom.md
Tel. 373 68 001 912
373 79 921 631

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE ȘI INTEGRĂRII EUROPENE
AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND EUROPEAN INTEGRATION
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Str. 31 August 1989 80, MD-2012 Chișinău • Tel: (373 22) 578205 • Fax: (373 22) 232302 • <http://www.mfa.gov.md>

Nr. DI/3/041.1-11139 din 26 septembrie 2023
La nr. 09-1403 din 15 septembrie 2023

Ministerul Energiei

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a reexaminat *proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023)* și, în urma analizei versiunii actuale a proiectului s-a constatat că, la definitivarea acestuia s-a ținut cont de recomandările formulate anterior. În context, MAEIE comunică lipsa de propuneri sau obiecții suplimentare.

Digitally signed by Mîțu Mihail
Date: 2023.09.28 16:01:04 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Mihai MÎȚU
Secretar General

Red.: Badia Lidia
tel.: (022) 578 258

MD-2004 Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 162.
Tel. 20 45 12; Fax 22 07 48, cancelaria@maia.gov.md; www.maia.gov.md

Nr. 21-03/2975 din 26.09.2023

La nr. 09-1403 din 15.09.2023

Ministerul Energiei
Copie: Căcancelaria de Stat

Examinând în limita competențelor funcționale, proiectul de hotărâre pentru aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEEn/2023), Vă comunicăm lipsa propunerilor și obiecțiilor.

Secretar General al Ministerului

Sergiu GHERCIU

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Sergiu Gherciu', written over a horizontal line.

Ministerul Dezvoltării
Economice și Digitalizării
al Republicii Moldova

Nr. 08/2-2912

din 21.09.2023

Ministerul Energiei
secretariat@energie.gov.md

Urmare examinării repetate a proiectului de hotărâre de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023), comunicăm lipsa obiecțiilor și propunerilor.

Secretar de Stat

Vadim GUMENE

Digitally signed by Gumene Vadim
Date: 2023.09.21 17:05:48 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ex.: Cezar Iliș,
Tel. (022) 250-635
e-mail: cez.ar.ilias@mded.gov.md

Ministerul Infrastructurii
și Dezvoltării Regionale
al Republicii Moldova

Nr. 21-4900 din 20.09.2023

Ministerul Energiei

e-mail: secretariat@energie.gov.md

e-mail: nolina.pomparau@energie.gov.md

e-mail: doina.dinga@energie.gov.md

Urmare examinării repetate a proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, **număr unic 674/ME n/2023**, în limita competențelor funcționale, comunicăm lipsă de obiecții și propuneri.

Secretar general

Digitally signed by Țurcanu Angela
Date: 2023.09.20 12:10:39 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Angela ȚURCANU

**MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

28.09.2023 nr. 07/5-09/12205

La nr.09-1403 din 15.09.2023

*Referitor la modificarea
Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale*

Ministerul Energiei
e-mail: secretariat@energie.gov.md

La demersul Ministerului Energiei nr. 09-1403 din 15.09.2023 , Ministerul Finanțelor a examinat repetat proiectul hotărârii cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale (*număr unic 674/MEn/2023*), și în limita domeniilor de competență, comunică lipsa obiecțiilor.

Secretar general al ministerului

Digitally signed by Roșca Dina
Date: 2023.09.29 19:06:13 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Dina ROȘCA

✉ Eugeniu Verlan
☎ (022) 262-681
e-mail: eugeniu.verlan@mf.gov.md

MD 2004, mun. Chișinău, bd Ștefan cel Mare și Sfânt, 162, tel. 022 20 45 87, e-mail: cancelaria@mediu.gov.md

22.09.2023 Nr. 05-05/2159

La nr. _____ din _____

Ministerul Energiei

Copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Mediului a examinat conform competențelor proiectul de hotărâre a Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale (*număr unic 674/MEn/2023*) și comunică lipsa de obiecții.

Secretar de Stat

Aliona RUSNAC

SOCIETATEA PE ACȚIUNI MOLDO-RUSĂ
МОЛДАВСКО-РОССИЙСКОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО

SA "MOLDOVAGAZ"

MD-2005, str. Alexandr Pușkin, 64, mun. Chișinău, RM
tel. (+373 22) 578-002, 578-004,
IBAN MD73ML00000002251109248 BC "Moldindconbank"
SA, Filiala Centru mun. Chișinău, cod bancar: MOLDM2X309,
IDNO: 1003600005148, Capitalul Social: 1 332 908 000 lei
E-mail: office@moldovagaz.md, www.moldovagaz.md

МД-2005, ул. Александр Пушкин, 64, мун. Кишинэу, РМ
тел. (+373 22) 578-002, 578-004,
IBAN MD73ML00000002251109248 КБ «Moldindconbank» АО,
Филиал Центру, мун. Кишинэу, код банка: MOLDM2X309,
IDNO: 1003600005148, Уставный Капитал: 1 332 908 000 лей

Nr. 04-3111 din 25.09. 2023
La nr. 09-1403 din 15.09.2023

Ministerul Energiei

Cu referire la avizarea repetată a proiectului de hotărâre a Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (**număr unic 674/MEn/2023**), SA „Moldovagaz” comunică următoarele.

Suplimentar la propunerile pe marginea proiectului vizat, prezentate Ministerului prin scrisoarea nr. 04-2870 din 28.08.2023, venim cu următoarea propunere:

- art. 99 alin. (3) lit. a) primul alineat de completat cu textul „, *precum și pentru acoperirea totală sau parțială a costurilor aferente serviciului de echilibrare*”, similar art. 87 alin. (3) lit. a) primul alineat din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, în conformitate cu art. 39 alin. (4), art. 67 alin. (1), art. 96 alin. (3) lit. i) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și art. 13 alin. (3) din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE, transpusă în Legea nr. 108/2016.

Președintele
Consiliului de Administrație

Vadim CEBAN

MOLDOVATRANGAZ

SRL „Moldovatrangaz”
Adresa juridică: 5200 R. Moldova,
or. Drochia, c/p 24
tel: (+373) 252 65244; fax: 65248
BC „Moldindconbank” SA, sucursala „Stabil”
IBAN: MD50ML000000022515002332
BC „Victoriabank” SA, filiala nr.31 Drochia
IBAN: MD95VI022513100000003MDL
TVA 5200032 / IDNO: 1003607010109
Sediul: mun. Chişinău, str. Vadul lui Vodă 155
e-mail: office@moldovatrangaz.md
www.moldovatrangaz.md

ООО «Молдоватрангаз»
Юридический адрес: 5200 Р. Молдова,
г. Дрокия, в/а 24
тел: (+373) 252 65244; факс: 65248
КБ «Молдиндконбанк» АО, филиал «Стабил»
IBAN: MD50ML000000022515002332
КБ «Викториябанк» АО, филиал 31 Дрокия
IBAN: MD95VI022513100000003MDL
НДС 5200032 / ф/х: 1003607010109
Ц.О.: мун. Кишинэу, ул. Вадул-луй-Водэ 155
e-mail: office@moldovatrangaz.md
www.moldovatrangaz.md

Nr. 14-1417 din 15.09. 2023
La nr. 09-1403 din 15.09.2023

Ministerul Energiei
(MD-2012, mun. Chişinău,
str. Piaţa Marii Adunări Naţionale, nr. 1
e-mail: secretariat@energie.gov.md
doina.dinga@energie.gov.md
nolina.pomparau@energie.gov.md

Prin prezenta, în contextul interpelării Ministerului Energiei nr. 09-1403 din 15.09.2023, SRL „Moldovatrangaz” comunică că a examinat în limita competenţei proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 „Cu privire la gazele naturale” cu numărul unic 674/MEn/2023.

Urmare a examinării, SRL „Moldovatrangaz” comunică susţinerea proiectului pentru modificarea actului normativ vizat.

Director

Iurie DOLGHIER

Ex.: Levandovschi Doina
Tel.: 022 (300) 516

SOCIETATEA CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ
ОБЩЕСТВО С ОГРАНИЧЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ

"ORHEI-GAZ" SRL

3505, Republica Moldova, or.Orhei
strada V.Mahu, nr.121
tel.: (235) 2-26-07, fax.: (235) 2-29-70
IBAN: MD96VI022240700000133MDL
în BC Victoriabank SA, fil.7 Orhei,
c/b: VICBMD2X836
IDNO:1003606015705

3505, Республика Молдова город Орхей
улица В.Маху, № 121
тел.: (235) 2-26-07, факс.: № (235) 2-29-70
IBAN: MD96VI022240700000133MDL
в КБ Victoriabank АО филиал 7 Орхей,
код банка: VICBMD2X836
IDNO:1003606015705

e-mail:office.orhei@moldovagaz.md, www.orhei-gaz.md

nr. 327 din «26» 09 2023

la nr. 09-1403 din „15” septembrie 2023

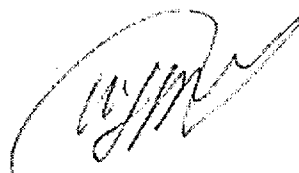
D-lui Victor PARLICOV
Ministru al Energiei al Republicii Moldova

Stimate Domnule Ministru,

Prin prezenta, cu privire la scisoarea nr. 09-1403 din 15.09.2023, la proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, SRL „Orhei-gaz” obiecții nu are.

Cu respect,

Director interimar

Gheorghe MUNTEANU

Nr. 123 din 25 septembrie 2023

Dlui Victor PARLICOV
Ministrul Energiei

Stimate domnule ministru!

La 19.09.2023 Ministerul Energiei, prin scrisoarea nr. 09-1403 din 15.09.2023 a remis spre avizare repetată proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege, pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (în continuare - Proiect).

Termenul limită de prezentare a avizelor a fost stabilit – 25.09.2023, astfel au fost acordate doar 4 zile lucrătoare.

Reieşind din faptul că documentele prezentate sunt voluminoase şi conţin schimbări esenţiale, în conformitate cu art. 12 alin. (2) din Legea nr. 239 din 13.11.2008 privind transparenţa în procesul decizional, la data de 19.09.2023 am solicitat prelungirea cu 10 zile lucrătoare a termenului de prezentare a recomandărilor asupra Proiectului.

Cu regret, solicitarea noastră a fost lăsată fără examinare şi răspuns, ceea ce contravine legislaţiei privind transparenţa în procesul decizional.

În acest sens, trebuie de menţionat că anterior, pe data de 28.08.2023 am solicitat organizarea audierilor publice cu participarea noastră pentru a discuta Proiectul, în conformitate cu art. 11 alin. (1), alin. (2) lit. c) şi alin. (21) din Legea nr. 239 din 13.11.2008 privind transparenţa în procesul decizional. Această solicitare, de asemenea a fost lăsată fără examinare.

În aceste circumstanţe, suntem nevoiţi să vă prezentăm propunerile noastre la Proiect (se anexează) care au fost pregătite în termeni restrânşi, fără posibilitatea examinării detaliate a Proiectului şi formulării minuţioase a propunerilor.

În procesul de examinarea a Proiectului, reieşind din sinteza obiecţiilor şi propunerilor, am constatat că propunerile noastre coincid cu propunerile Secretariatul Comunităţii Energetice, furnizorii de gaze naturale de pe piaţa concurenţială şi consumatorii finali, însă ele nu au fost luate în consideraţie de către autorii Proiectului, fără careva argumentare juridică.

Atragem atenţia asupra faptului că propunerile de modificare a legii în scopul evitării migrării sezoniere a consumatorilor pe piaţa liberă şi revenirea acestora la furnizorul cărui i-a fost impusă obligaţia de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, contravine principiilor fundamentale prevăzute de Directiva CE 73/2009. Aceste modificări duc la limitarea liberalizării pieţei de gaze naturale, ceea ce contravine obligaţiilor asumate de Republica Moldova faţă de UE.

Aceste modificări deja afectează negativ furnizorii de gaze naturale și consumatorii finali deoarece clauze identice sunt prevăzute de Dispoziția CSE nr. 72 din 31.05.2023 și nu permit consumatorilor să beneficieze de gaze naturale la prețuri de piață.

Considerăm că întrebarea privind recuperarea devierilor financiare urmează a fi soluționată nemijlocit de către ANRE, prin aprobarea la timp a prețurilor reglementate, dar nu ca o plată unică, ascunsă sub denumirea de componentă de echitate. O astfel de practică nu există nici într-o țară din UE. Or, consumatorul trebuie mereu să cunoască care este prețul real care urmează să-l achite pentru gazele naturale consumate, în momentul furnizării volumelor concrete, dar nu în momentul rezoluțiunii contractului.

Reieșind din cele expuse, solicităm să acceptați propunerile noastre la Proiect.

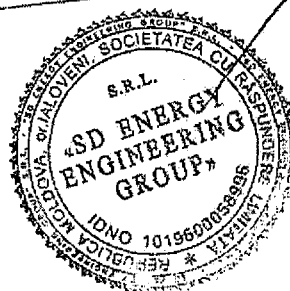
Anexă: 1. Propunerile la Proiect pe 12 file.

Cu respect,

Administratorul

„SD Energy Engineering Group„ S.R.L.

GORUN Ruslan

**Propunerile la proiectul legii pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale
(din 19.09.2023)**

N/o	Redacția actuală	Modificările propuse de către Ministerul Energiei	Propuneri	Mențiuni
1		<p>Articolul 2: 2) după noțiunea „congestie fizică” se introduce o noțiune nouă cu următorul cuprins: „componentă de echitate – obligațiune de plată unică reciprocă ca urmare a relațiilor contractuale, determinată conform Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale aprobate de ANRE, și percepută de la consumatori sau de la furnizor ce are impusă obligația de serviciu public stabilită la art. 89 în cazul schimbării furnizorului sau a rezoluțiunii contractului de furnizare a gazelor naturale și în cazul în care devierile financiare ale furnizorului depășesc valoarea procentuală a venitului reglementat stabilită în Metodologie pentru a putea fi inițiată de către furnizor sau de către Agenție procedura de ajustare a prețurilor în vigoare.”</p>	De exclus	<p>Anterior, am propus excluderea din proiectul de lege a obligației de plată a „componentei de echitate” și am prezentat argumentele juridice referitor la poziția noastră. Cu toate acestea, propunerile noastre nu au fost luate în considerare.</p> <p>Plata „componentei de echitate” este contrară art. 3 din Directiva 73/2009/CE, deoarece:</p> <p>1) Încalcă dreptul consumatorului de a schimba furnizorul</p> <p>2) Această plată nu a fost convenită cu consumatorul la încheierea contractului și, în consecință, nu este prevăzută în contractul de furnizare a gazelor.</p> <p>3) Această plată trebuie inclusă în prețul reglementat pentru furnizarea gazelor naturale, dar nu ca plată separată, astfel după cum se proceda până la adoptarea Dispoziției nr. 72 din 31.05.2023.</p> <p>4) Această plată nu va permite consumatorilor să profite de gazele naturale mai ieftine oferite de piață,</p>

			<p>deoarece introduce o barieră administrativă – necesitatea plății devierilor tarifare.</p> <p>5) Această plată încalcă principiile liberalizării pieței și dezvoltării concurenței. Prețul reglementat nu reflectă prețu real pe care consumatorul acceptă sa-l achite prin semnarea contractului pentru furnizarea gazelor naturale, în situația posibilității de a încasa de la el suplimentar așa numita „componentă de echitate”, astfel, consumatorii nu vor cunoaște costul real al furnizării gazelor de către un furnizor care prestează un serviciu public. Consumatorii, în consecință, nu vor putea compara prețurile oferite de piață cu prețurile reglementate de ANRE.</p> <p>Această poziție este susținută și de Secretariatul Comunității Energetice, ANRE, furnizorii de gaze naturale și consumatorii de gaze naturale, după cum reiese din Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de lege privind modificarea Legii nr. 108/2016.</p> <p>Argumentele date de Ministerul Energiei nu au temei legal.</p> <p>Lăsarea în vigoare a acestor propuneri va atrage inițiereadisperse împotriva Republicii Moldova la nivelul Comunității Energiei, precum și a litigiilor investiționale.</p>
--	--	--	--

				Astfel, ar trebui excluse toate modificările propuse la Legea cu privire la gazele naturale legate de plata „componentei de echitate”.
2		Articolul 9 alineatul (7) după textul „fără respectarea prezentului articol” se completează cu textul „și a Codului administrativ”.	De exclus art. 9 alin. (7)	<p>Orice act administrativ trebuie adoptat în conformitate cu Codul Administrativ. În acest caz, autorii au avut în vedere cel mai probabil o derogare de la principiul transparenței în procesul decizional.</p> <p>În acest sens, alineatul (7) art trebuie expus astfel, după textul „fără respectarea prezentului articol” se completează cu textul „și a cerințelor de transparență în procesul decizional, prevăzute de Codul administrativ”.</p> <p>Totodată, trebuie menționat că numai Comisia pentru Situații Excepționale are competențe speciale în situații de urgență. ANRE, ca și alte autorități publice, nu are și nu poate avea competențe speciale în situații de urgență fără indicațiile directe (sub formă de Dispoziție) ale Comisiei pentru Situații Excepționale.</p> <p>În legătură cu acestea, se propune excluderea alin. (7) a art. 9.</p>
3		Articolul 14 alineatul (3), se completează cu litera (d) cu următorul cuprins: „d) să dețină capital social/fonduri suficiente echivalent a cel puțin 25% din rulajul anual al întreprinderii sau a rulajului declarat pe		Această prevedere creează nejustificat un obstacol în calca obținerii unei licențe de furnizare a gazelor naturale, ceea ce va afecta negativ liberalizarea pieței gazelor naturale în Republica Moldova.

		proprie răspundere în cazul întreprinderii nou create.”		De asemenea, nu este indicat dacă restricții similare există în țările UE și dacă această normă respectă legislația UE.
4		<p>Articolul 15, se completează cu alin. (1¹) cu următorul cuprins:</p> <p>„(1¹) Titularul de licență pentru furnizarea gazelor naturale, titularul de licență pentru transportul gazelor naturale, titularul de licență pentru distribuția gazelor naturale este obligat să ofere Agenției, în termenele și în condițiile stabilite de aceasta, accesul la baza de date în format electronic, a consumatorilor finali, a utilizatorilor de sistem deserviți.”</p>		<p>Cuvintele „să ofere Agenției, în termenele și în condițiile stabilite de aceasta...” atribuie caracter ambiguu normei, deci nu îndeplinesc condiția previzibilității normei juridice. Legea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modurile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (Sissanis c. României, 25 ianuarie 2007, § 66). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității (Hotărârea Curții Constituționale nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61). La elaborarea unui act normativ, legislatorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor calității, i.e. accesibilitatea și previzibilitatea (Hotărârea Curții Constituționale nr. 6 din 19 martie 2019, § 39) (observație valabilă inclusiv pentru pct. 16).</p>
5		<p>Articolul 80:</p> <p>Se completează cu alin. (3¹-3³) cu următorul cuprins:</p>	De exclus.	A se vedea explicațiile din p.1

„(3¹) Consumatorii finali care au încheiat contract cu furnizorul care are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89, au dreptul la alegerea liberă și la schimbarea furnizorului cu condiția că și-au onorat obligațiile de plată a gazelor naturale consumate față de furnizorul respectiv și a fost aplicată după caz, componenta de echitate prevăzută la art. 99 alin. (3), precum și au dreptul de a dispune de toate datele relevante cu privire la consumul de gaze naturale. Componenta de echitate prevăzută la art. 99 alin. (3) se aplică după caz, și în cazul rezoluțiunii contractului de furnizare gaze încheiat cu un furnizor care are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89.

(3²) Furnizorii cărora le-a fost impusă obligația de serviciu public stabilite la art. 89, percep sau achită, în cazul înregistrării unor devieri financiare negative sau respectiv pozitive care depășesc valoarea procentuală a venitului reglementat stabilită în Metodologie, de la/către consumatorii finali care își schimbă furnizorul de gaze naturale sau reziliază contractul de furnizare a gazelor naturale o plată unică determinată conform formulei de calcul stabilite în Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale aprobate de Agenție și în clauzele obligatorii ale contractului de furnizare a gazelor naturale încheiat de către furnizorul de serviciu public

		<p>cu consumatorii casnici sau cu consumatorii noncasnici prevăzute în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale. La calculul componentei de corectare a venitului reglementat se ține cont de componenta de echitate.</p> <p>(3³) Consumatorul final care solicită schimbarea furnizorului de gaze naturale sau rezoluționarea contractului de furnizare a gazelor naturale, și furnizorul de gaze naturale, care are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89, constată întrunirea condițiilor pentru perceperea sau achitarea componentei de echitate, are dreptul de a se adresa către Agenție pentru verificarea și informarea despre valoarea devierilor financiare înregistrate de furnizorul respectiv.”</p>		
6	<p>Articolul 80</p> <p>(4) Consumatorii casnici și societățile comerciale mici beneficiază de dreptul la furnizarea gazelor naturale în contextul obligației de serviciu public în conformitate cu cerințele stabilite la art. 89.</p>	<p>Articolul 80</p> <p>„(4) Consumatorii casnici și societățile comerciale mici beneficiază de dreptul la furnizarea gazelor naturale în contextul obligației de serviciu public în conformitate cu cerințele stabilite la art.89. Pentru locurile de consum la care consumatorii finali fac uz de dreptul de a schimba furnizorul ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89 și încheie un contract de furnizare a gazelor naturale, la preț negociat sau consumatorii finali rezoluționează contractul de furnizare gaze încheiat cu un furnizor ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89, acesta este în drept să revină la furnizorul</p>	De exclus.	<p>Scopul declarat de Ministerul Energiei „evitarea migrării sezoniere a consumatorilor pe piața liberă și revenirea la obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali, speculând astfel de nivelarea prețului de achiziție a gazelor naturale” constituie o încălcare gravă a Directivei 73/2009/EC.</p> <p>Potrivit reglementărilor Directivei 2009/73/CE, obiectivul creării pieței interne constă în oferirea tuturor consumatorilor, indiferent dacă sunt persoane fizice sau juridice, a <u>posibilității reale de alegere, precum și noi oportunități de afaceri</u>, pentru a</p>

care furnizează gaze naturale în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public stabilite la art. 89, la expirarea termenului de 12 luni de la data rezoluțiunii contractului de furnizare a gazelor naturale la preț reglementat.”

asigura obținerea de progrese în materie de eficiență, prețuri competitive și îmbunătățirea calității serviciilor, precum și pentru a contribui la siguranța alimentării și la dezvoltarea durabilă.

Trebuie reiterat că Republica Moldova, potrivit art. 3 alin. (6) din Directiva 2009/73/CE și-a asumat obligația să asigure că

(a) în situația în care un consumator dorește să schimbe furnizorul, cu respectarea condițiilor contractuale, modificarea este realizată de către operatorul/operatorii în cauză în termen de două săptămâni; și

(b) consumatorii au dreptul de a primi toate datele relevante privind consumul.

Statele membre garantează că drepturile menționate la literele (a) și (b) sunt acordate tuturor consumatorilor într-un mod nediscriminatoriu în privința costurilor, efortului sau a timpului.

Astfel, dreptul consumatorilor de a schimba furnizorul va fi încălcat, deoarece se introduce o barieră administrativă pentru schimbarea furnizorului în termen de 12 luni.

Pe lângă faptul că această prevedere constituie o încălcare a obligațiilor internaționale asumate de Republica Moldova și o încălcare a

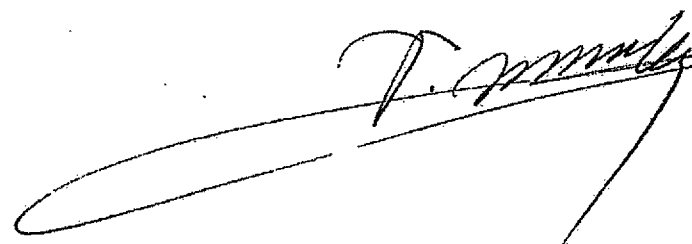
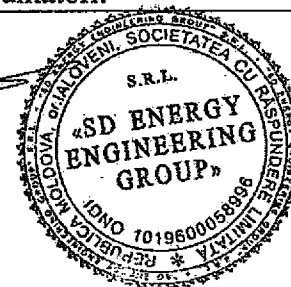
				drepturilor consumatorilor eligibili și a furnizorilor la prețuri negociate, acest lucru pe termen lung va limita interesul consumatorilor eligibili de a-și exercita dreptul legal și vor fi obligați să continue să consume pe piața reglementată.
7	<p>Articolul 80</p> <p>(7) Consumatorii noncasnici au dreptul de a încheia contracte de furnizare a gazelor naturale cu mai mulți furnizori în același timp. În acest caz, unul dintre furnizori trebuie să-și asume responsabilitatea de echilibrare pentru consumatorul respectiv. Condițiile în care consumatorii noncasnici pot să exercite acest drept se stabilesc de către Agenție în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale.</p>	<p>Articolul 80</p> <p>La sfârșit, alin. (7) se completează cu următoarea frază:</p> <p>„Nu se permite încheierea de către consumatorii noncasnici a două sau mai multe contracte de furnizare a gazelor naturale pentru același loc de consum, în cazul în care unul din contractele de furnizare a gazelor naturale ale consumatorului respectiv este încheiat cu un furnizor ce are impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89.”</p>	De exclus.	<p>Pentru a dezvolta concurența pe piața internă a gazelor naturale, clienții mari noncasnici ar trebui să fie în măsură să-și aleagă furnizorii, precum și să încheie contracte cu mai mulți furnizori pentru a-și asigura satisfacerea nevoilor de gaz natural. Această categorie de clienți ar trebui să fie protejată împotriva clauzelor de exclusivitate din contracte, care au ca efect excluderea ofertelor concurente și/sau complementare (pct. 17 din Preambul Directivei 2009/73/CE).</p> <p>Respectiv, norma propusă nu corespunde principiilor stabilite prin Directiva 2009/73/CE, deoarece Directiva stabilește dreptul consumatorului de a încheia contracte cu mai mulți furnizori, fără a prevedea obstacolele propuse în proiectul de lege.</p>
8		<p>Articolul 85 se completează cu alineatele (9¹) cu următorul cuprins:</p> <p>„(9¹) Achizițiile de gaze naturale a furnizorilor ce își desfășoară activitatea în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 se consideră achiziție curentă și se</p>	De exclus	<p>Anterior, am prezentat argumente cu privire la necesitatea excluderii acestei prevederi, întrucât în acest caz dreptul acționarilor de a administra societatea este încălcat direct, dar propunerea noastră nu a fost acceptată.</p>

		<p>efectuează de către conducerea executivă a furnizorilor respectivi fără a fi necesare aprobările pentru tranzacții de proporții prevăzute de Legea nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni și de Legea nr. 135/2007 privind societățile cu răspundere limitată.”</p>	<p>Drept argument, autorii proiectului de lege au indicat</p> <p>„Completarea legii este necesară reieșind din specificul activității de furnizare și trading a gazelor naturale, deoarece specificul achiziționării acestor produse energetice presupune intervale de tranzacționare egale cu 1 oră (de exemplu: MWh - Megawattoră), valabilitatea ofertelor deseori este de ordinul minutelor (de exemplu: 5-10 minute), iar uneori există un singur ofertant. Consumul de gaze naturale este instant, nu poate fi oprit din cauza necesității coordonării a fiecărei tranzacții de proporție ce ar putea dura zeci de zile până la coordonare cu organele ierarhice superioare”.</p> <p>Concomitent, este necesar de menționat că potrivit art. 82 alin. (10) din Legea cu privire la societățile pe acțiuni nr. 1134/1997, prevederile prezentului articol nu se aplică tranzacțiilor de înstrăinare sau de procurare a bunurilor societății care se efectuează prin licitații deschise, publicând, cu cel puțin 10 zile lucrătoare înainte de data licitației, un aviz în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, inclusiv tranzacțiilor realizate la bursă și/sau tranzacțiilor efectuate la inițiativa sau sub supravegherea unei autorități administrative sau judiciare,</p>
--	--	---	--

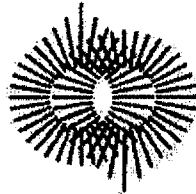
				<p>precum și în cazul în care toți acționarii societății au decis astfel.</p> <p>Astfel, nu este nevoie de făcut o excepție în Legea cu privire la gazele naturale, deoarece aceasta este deja cuprinsă în Legea privind societățile pe acțiuni.</p> <p>Mai mult decât atât, conform legislației în vigoare, în cazul în care este necesar ca administratorul să încheie tranzacții mari, acesta prevede posibilitatea aprobării ulterioare a tranzacției (art. 370 din Codul civil).</p> <p>În aceste condiții, nu este necesară adoptarea acestei norme.</p>
9	<p>Articolul 99</p> <p>(3) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă:</p> <p>a) componenta și modul de calculare a:</p> <ul style="list-style-type: none"> – cheltuielilor aferente procurării volumelor de gaze naturale, inclusiv pentru acoperirea nivelului rezonabil și justificat al consumului tehnologic și al pierderilor de gaze naturale din rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale; – cheltuielilor materiale; – cheltuielilor aferente retribuirii muncii; – cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe și a imobilizărilor 	<p>Articolul 99 alin. (3) lit. (a) se completează la sfârșit cu o liniuță nouă, cu următorul cuprins:</p> <p>„ - componenta de echitate, care reprezintă obligațiunile de plată reciprocă ca urmare a relației contractuale.”</p>	De exclus	A se vedea explicațiile din p.1

	<p>necorporale, calculate în baza costului de intrare la data dării în exploatare și a costurilor ulterioare capitalizate aprobate de Agenție, asigurându-se că valoarea acestora va fi recuperată prin prețurile, tarifele reglementate doar o singură dată;</p> <ul style="list-style-type: none"> – cheltuielilor aferente exploatării eficiente și întreținerii obiectelor sistemului de gaze naturale; – cheltuielilor de distribuție și administrative; – cheltuielilor aferente realizării de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor stabilite în conformitate cu art. 108¹; – altor cheltuieli justificate și necesare pentru desfășurarea activității operaționale; – nivelului rentabilității, determinat prin metoda costului mediu ponderat al capitalului (pentru activitățile reglementate de transport, de distribuție sau de stocare a gazelor naturale); – devierilor tarifare create în perioada anterioară de aplicare a tarifelor și a prețurilor reglementate (componenta de corectare a venitului reglementat); 			
10	<p>Articolul 114: (4) Prin derogare de la art. 89 alin. (1), consumatorii noncasnici care nu pot să își aleagă furnizorul și să semneze contracte de furnizare a gazelor naturale la preț negociabil sînt în drept să solicite</p>	<p>Articolul 114: La alin. (4) după prima frază se completează cu textul „Prin derogare de la art. 89 alin. (1), art. 85 alin. (7) și art. 90 alin. (8), pentru locurile de consum la care consumatorii finali au decis să procure gaze naturale la prețuri de</p>	De exclus	<p>Anterior, am prezentat argumente pentru a exclude această normă, dar nu au fost acceptate. În același timp, atragem atenție la 2 puncte:</p>

<p>semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89. În termen de 4 luni de la constatarea de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în baza avizului Agenției, a existenței pe piața gazelor naturale a premiselor necesare pentru procurarea de către consumatorii noncasnici a gazelor naturale la prețuri negociate, Guvernul va adopta hotărîrea privind retragerea dreptului consumatorilor noncasnici de a achiziționa gaze naturale, în condiții reglementate, de la furnizorii care furnizează gazele naturale unor anumite categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89.</p>	<p>pieță, în bază de contract negociat bilateral, între furnizor și aceștia, și care ulterior și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale) și nu pot să își aleagă un alt furnizor și să semneze contracte de furnizare a gazelor naturale la preț negociabil, au dreptul să solicite semnarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea gazelor naturale consumatorilor finali în contextul obligației de serviciu public de ultimă opțiune stabilite la art. 90.”</p>	<p>1. Regula propusă prevede derogare de la art. 89 alin. (1), art. 85 alin. (7) și art. 90 alin. (8). Nu înțelegem motivul necesității acestei excepții. În plus, nu este clar de ce aceste excepții sunt cuprinse în dispozițiile tranzitorii. Adică trebuie să fie temporare, dar nu este prevăzută perioada de valabilitate a acestei excepții.</p> <p>2. Conform normei propuse, consumatorul are dreptul de a trece la furnizorul de ultimă opțiune numai cu condiția de a nu putea să aleagă un alt furnizor și să semneze contract de furnizare a gazelor naturale la preț negociabil. Această condiție este în conflict direct cu cerințele Directivei 73/2009/CE privind protecția consumatorilor. În cazul în care consumatorul pierde un furnizor, ar trebui să aibă posibilitatea imediată de a utiliza serviciul unui furnizor de ultimă opțiune. Acesta este sensul acestui furnizor și rolul statului de a oferi consumatorilor posibilitatea unei furnizări neîntrerupte de gaze naturale.</p> <p>Prin introducerea acestor condiții și excepții de la normele generale, autorii proiectului de lege pun în pericol furnizarea neîntreruptă de gaze către consumatori.</p>
--	---	---

Guvernul Republicii Moldova
Agenția Proprietății Publice
„TERMOELECTRICA” S.A.
MD-2024, mun. Chișinău, str. Tudor-Vladimirescu, 6
Tel.: +373-22-43-64-59, fax: +373-22-49-50-97
E-mail: anticamera@termoelectrica.md
Cod fiscal: 1003600026295, Cod TVA: 0400008
Cod IBAN: MD63ML000000002251328842
B.C. „Moldindconbank” S.A., sucursala „Burebista”
Capitalul social: 554051660 lei

TERMOELECTRICA S.A.

Правительство Республики Молдова
Агентство Публичной Собственности
„ТЕРМОЭЛЕКТРИКА” А.О.
MD-2024, мун. Кишинэу, ул. Тудор Владимиреску, 6
Тел.: +373-22-43-64-59, fax: +373-22-49-50-97
E-mail: anticamera@termoelectrica.md
Фискальный код: 1003600026295, НДС: 0400008
Код IBAN: MD63ML000000002251328842
B.C. „Moldindconbank” A.O., отделения „Burebista”
Уставный капитал: 554051660 лей

Nr. 39/1821 din 25.09.2023
La nr. 09-1403 din 15.09.2023

Ministerul Energiei

e-mail: secretariat@energie.gov.md;

nolina.pomparau@energie.gov.md;

doina.dinga@energie.gov.md

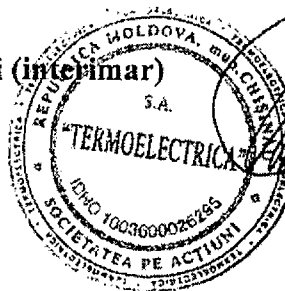
Copie: **Agenția Proprietății Publice**

e-mail: corespondenta@app.gov.md

Prin prezenta, „Termoelectrica” S.A. Vă informează că a examinat repetat proiectul de lege pentru modificarea Legii 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023) și comunică că, în partea ce ține de competența sa, nu are obiecții vizavi de proiectul menționat.

Cu respect,

Director General al întreprinderii (interimar)

Iurie RAZLOVAN

Grișca Marcel
022 385 482

VESTMOLDTRANSGAZ S.R.L.
IDNO 1014600024244
MD-2088, Republica Moldova mun. Chișinău
Șoseaua Balcani, nr.7/E
IBAN: MD42AG000000022512333387
IBAN: MD07RN000000000225140151
TVA: 0508288 din 01.11.2018
tel: +373 22 66 72 91, fax: +373 22 29 10 40
e-mail: office@vmtg.md
web: www.vmtg.md

Nr. ieșire: 04-321 din 22.09.2023

Către: MINISTERUL ENERGIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

În atenția: Domnului Victor PARLICOV, Ministrul Energiei

Stimate Domnule Ministru,

Prin prezenta, având în vedere că „Vestmoldtransgaz” S.R.L. (“VMTG”) a fost desemnat în calitate de operator al sistemului de transport al gazelor naturale în Republica Moldova, urmare a semnării Contractului de locațiune a sistemului de transport al gazelor naturale, VMTG a transmis către ANRE adresa nr.04-261 din 11.09.20123 (se anexează) privind recunoașterea în venitul reglementat din transport a rentabilității, în calitate de operator de transport, pentru derularea activității de transport prin rețeaua de transport gaze naturale transmisă în folosință și posesie de Moldovatransgaz SRL prin contractul de locațiune.

Urmare a recepționării răspunsului ANRE nr. 04-01/3787 din 13.09.2023, prin care ne informează că modificările solicitate reprezintă o derogare de la prevederile art.99 din Legea 108/2016 cu privire la gazele naturale, Vestmoldtransgaz solicită respectuos operarea următoarelor modificări:

Nr.		Propuneri VMTG
1	Art.99, alin. (3), lit a)	valorii rentabilității activelor operate în baza unui contract de locațiune aprobat de ANRE, ce se cuvine operatorului sistemului de transport/distributie, determinata ca diferenta dintre valoarea rentabilitatii totale aferente investitiilor calculata prin metoda costului mediu ponderat al capitalului si valoarea de remunerare a locatarului conform contractului
2	Art.99, alin (3), dupa litera (e)	e') modul de recuperare prin tarife reglementate a rentabilității aferente investițiilor care fac obiectul unui contract de locațiune aprobat de ANRE, distribuită locatarului (operator independent al sistemului de transport);
3	Art. 7, alin (1), dupa litera (f)	f') În cazul desemnării unui operator de sistem independent, asigura actualizarea metodologiei de stabilire a tarifelor de transport în vederea recunoașterii valorii rentabilității activelor operate în baza contractului de locațiune aprobat de ANRE, ce se cuvine operatorului de sistem independent.
4	Art. 105 ² .	b') În cazul desemnării unui operator de sistem independent în condițiile prevăzute la litera b), agenția modifică Anexa la metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, în vederea recunoașterii integrale a consumului tehnologic și a pierderilor tehnice de gaze conform efectivului realizat de către operatorul de sistem independent, începând cu data preluării operării sistemului.

		d') Prin derogare de la art. 99, modifica, în condițiile art. 9 alin. (7), metodologia de stabilire a tarifelor de transport în vigoare, în vederea recunoașterii valorii rentabilității activelor operate în baza contractului de locațiune aprobat de ANRE, ce se cuvine operatorului de sistem independent.
--	--	--

Cu stimă,

Administrator,
Liviu Valentin DUMINICĂ

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

GRUPUL DE LUCRU AL COMISIEI DE STAT PENTRU REGLEMENTAREA ACTIVITĂȚII DE ÎNȚREPRINZĂTOR

Nr. 38-78-10776

Chișinău

10 octombrie 2023

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Ref.: adresa nr. 09-1424 din 18 septembrie 2023

În temeiul prevederilor art.34 alin.(4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, art.19 din Legea nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, precum și atribuțiile stabilite în pct.34 din Regulamentul Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1429/2008, se remite *Expertiza Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător la proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.*

Anexă: 1 fișă

**Secretar general adjunct al Guvernului
Președinte al Grupului de lucru al
Comisiei de stat pentru reglementarea
activității de întreprinzător**

(semnat electronic)

Roman CAZAN

Digitally signed by Cazan Roman
Date: 2023.10.10 14:56:41 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

EXPERTIZA

Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător

Prezenta expertiză este acordată în temeiul art.34 alin.(4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, în conformitate cu prevederile Legii nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, Hotărârii Guvernului nr.1429/2008 privind revizuirea și optimizarea cadrului normativ de reglementare a activității de întreprinzător și Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.23/2019.

Titlul actului examinat:	Proiectul de Lege pentru modificarea Legii Nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.
Autorul (autoritatea), persoana responsabilă:	Ministerul Energiei Direcția gaze naturale și produse petroliere. POMPARAU Nolina, consultant principal Tel: +373 (22) / 250-690
Evaluarea documentului de Analiză a Impactului	
<i>Examinat în ședința Grupului de lucru la data:</i>	8 august 2023
Concluzia: Analiza de Impact conținea o serie de curențe ce ține de respectarea Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.23/2019. Astfel, Decizia GL a fost de a susține analiza de impact cu condiția luării în considerație a obiecțiilor și recomandărilor prezentate de expert și membrii Grupului de Lucru	
Evaluarea proiectului de act normativ	
<i>Examinat în ședința Grupului de lucru la data:</i>	26 septembrie 2023
Concluzia: Proiectul de Lege pentru modificarea Legii Nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale în mare parte corespunde cu principiile de reglementare a activității de întreprinzător stabilite de Legea nr. 235/2006. Totodată au fost expuse unele recomandări pentru îmbunătățirea proiectului acceptate de către autori. Decizia GL a fost de a susține condiționat proiectul dat de act normativ.	

EXTRAS
din PROCESUL-VERBAL nr. 36
al ședinței Grupului de lucru
al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător
(ședință online)
26 septembrie 2023

Au participat :

Membrii Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător:

Cristina Țișcul (<i>mail</i>)	- Asociația Investitorilor Străini (FIA)
Carolina Linte	- director executiv al Asociației Patronale Asociația Națională a Producătorilor de Lapte și Produse Lactate „Lapte”
Eugen Cozmulici	- manager pe politici și advocacy, EBA Moldova
Diana Russu (<i>mail</i>)	- Camera de Comerț și Industrie
Ion Rusu	- Federația Patronală a Constructorilor, Drumarilor și a Producătorilor Materialelor de Construcție „CONDRUMAT”
Victor Baciuc	- consultant de politici, Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova
Oxana Barbaroș	- Asociația Națională a Companiilor din Domeniul TIC
Valentina Chiper	- șef Secție reglementarea mediului de afaceri, Direcția dezvoltarea mediului de afaceri, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
Roman Gapeev	- șef Serviciu transport feroviar, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
Carolina Eremei	- Ministerul Mediului
Ghenadie Rusu	- șef Direcția protecția plantelor și siguranța alimentelor de origine vegetală, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
Dumitru Vleju	- Șef interimar Direcția politici în domeniul ordinii și securității publice, combaterii criminalității
Ina Chiruța	- consultant principal în cadrul Direcției politici fiscale și vamale (secția impozite indirecte), Ministerul Finanțelor
Dumitru Celonenco	- consultant principal în Direcția conformitate juridică, Cancelaria de Stat, secretarul Grupului de lucru

Responsabili din cadrul autorităților publice centrale: Mariana Trandafilov, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Aurelia Donos, Ministerul Mediului, Igor Lungu, Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, Galina Petrachi, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Dorina Florea, Ministerul Sănătății, Ludmila Gudima, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Ion Andronic, Ministerul Energiei, Nolina Pompărău, Ministerul Energiei, dl Cezar Iliș, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării,

Experți ai Secretariatul Evaluării Impactului de Reglementare: dl Oleg Chelaru, dl Victor Ermurachi, dl Nicolae Boțan.

**Examinarea proiectului Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege
pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale**

Autor: Ministerul Energiei

Au luat cuvântul:

dna Nolina Pompărău

A menționat că principalele prevederi ale Proiectului legii de modificare, pot fi grupate în 2 categorii principale:

I) Prevederi ce țin de transpunerea în legislația națională a Regulamentului UE nr. 2022/1032 și Regulamentului UE nr. 2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze, în speță:

1) cu privire la crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale, pentru a se asigura utilizarea, până la 1 noiembrie a fiecărui an calendaristic, a capacității de stocare a gazelor naturale în instalațiile de stocare din alte țări părți ale Comunității Energetice și din statele membre ale Uniunii Europene, care să corespundă unui nivel de cel puțin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor finali 3 din Republica Moldova, racordați la rețelele de gaze naturale ale operatorilor de sistem licențiați, determinat pentru ultimii 5 ani calendaristici.

2) cu privire la certificarea operatorului instalației de stocare subterană.

În context, prin Proiectul legii de modificare, se reglementează procedura de certificare a operatorului instalației de stocare, inclusiv termenii în baza cărora Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică va examina cererea privind certificarea, modul de coordonare a proiectului hotărârii Agenției cu privire la certificarea operatorului instalației de stocare cu Secretariatului Comunității Energetice, etc. De asemenea, Proiectul legii de modificare conține prevederi ce vizează monitorizarea de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a respectării de către operatorul instalației de stocare a cerințelor de certificare.

3) Instituirea obligației operatorilor sistemelor de transport de a asigura capacitatea fizică bidirecțională permanentă la toate interconexiunile transfrontaliere cu țările vecine în măsura necesară asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale în baza Planului de dezvoltare elaborat de operatorul sistemului de transport, evaluat și aprobat de ANRE (art.421 și Anexa).

II) Prevederi ce țin de soluționarea unor probleme apărute pe parcursul implementării Legii nr. 108/2016 în vigoare și pentru a asigura exercitarea obligației serviciului public de furnizare gazelor naturale și a exclude echivocul în interpretare:

De asemenea, în conformitate cu obligațiile asumate în cadrul Comunității Energetice, Republica Moldova urmează să transpună în legislația națională și Regulamentul UE nr. 2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze. Regulamentul respectiv urmează a fi transpus parțial în legislația secundară, prin adoptarea unui nou Regulament privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

De menționat, că Republica Moldova deja a întreprins măsuri concrete pentru diversificarea rutelor de aprovizionare cu gaze naturale precum construcția interconexiunii Iași-Ungheni-Chișinău, împreună cu posibilitatea utilizării coridorului transbalcanic în regim de flux revers.

Referitor la opinia expertului, menționează că se va lua în calcul cele recomandate **și solicită susținerea proiectului.**

dl Oleg Chelaru

A menționat că Ministerul Energiei a prezentat pentru avizare Grupului de Lucru proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale.

Grupul de lucru a susținut analiza de impact cu condiția efectuării anumitor îmbunătățiri în ședința sa din 8 august 2023. Analiza prezentată cuprinde argumentarea cu privire la necesitatea soluționării problemei lipsei în Republica Moldova a capacităților de producere și stocare a gazelor naturale și incertitudinile cu privire la disponibilitatea gazului pentru a acoperi vârfurile cererii, în special în perioada de iarnă, precum și a expunerii majore a consumatorilor gazelor naturale riscului de a nu li se livra gazele naturale la prețul reglementat (în baza costurilor justificate și

aprobate de către autoritatea de reglementare) de către furnizorii care își desfășoară activitatea în contextul obligației de serviciu public. Al argumentează și necesitatea armonizării cadrului legal național cu cel european: Regulamentul UE nr. 2022/1032 și Regulamentul (UE) 2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze care a devenit obligatoriu pentru transpunerea acestuia în legislația națională și crearea condițiilor pentru punerea sa în aplicare.

Analiza acestui proiect prin prisma principiilor de reglementare a activității de întreprinzător stabilite de Legea nr. 235 și 424:

- În p.5 din proiect se propune completarea art.7 (1), lit. e) cu sintagma „*solicită informații și rapoarte inclusiv de la proprietarul rețelelor*”. Astfel de sintagmă este una incertă deoarece nu este clar ce fel de informație și rapoarte este necesar de a fi prezentate Agenției. Se recomandă fie de listat concret tipul informației sau de făcut referință la articolul din lege care conține tipul acestor informații. Sau de a indica expres că se vor solicita informațiile și rapoarte „stabilite în prezenta lege”. Conform principiilor de revizuire a cadrului normativ stabilite în Legea 424/2004, art. 2, lit. g), nu se admite stabilirea și solicitarea documentelor și informației cu privire la activitatea de întreprinzător decât cele stabilite expres și exhaustiv în legi.
- Articolul 14 alineatul (3) se completează cu o nouă condiție/cerință de licențiere: *să dețină capital social/fonduri suficiente echivalent a cel puțin 25% din rulajul anual al întreprinderii sau a rulajului declarat pe proprie răspundere în cazul întreprinderii nou create*. În acest context este necesar de a modifica și analiza de impact aducând multe argumente despre necesitatea și oportunitatea unei astfel de condiții de licențiere noi.
- La amendamentul pentru art. 51 se face o referință vagă la „*actele normative de reglementare ale Agenției.*”
- Cu referință la principiul proporționalității intervenției statului în activitatea de întreprinzător care prevede că autoritățile administrației publice și/sau alte instituții abilitate prin lege cu funcții de reglementare și de control nu vor întreprinde acțiuni în exces necesităților atingerii scopurilor societății constatăm că proiectul dat de lege stabilește un nou act permisiv. Legea se completează cu un nou articol - Articolul 52/1 (Certificarea operatorului instalației de stocare) *care prevede că înainte de a fi desemnată în calitate de operator al instalației de stocare, prin eliberarea licenței pentru stocarea gazelor naturale, întreprinderea de gaze naturale urmează să fie certificată*. În vederea evitării dublărilor cu licența se propune fie eliminarea licenței, fie încadrarea cerințelor acestui act permisiv în mecanismul de licențiere, adică în procesul licențierii Agenția va verifica condițiile impuse pentru acest act permisiv. Ca efect vor fi unificate două proceduri permissive asemănătoare și anume certificarea și licențierea. În cazul că autorii insistă pe acest act permisiv suplimentar se atenționează despre necesitatea completării și a Nomenclatorului actelor permissive aprobat prin Legea nr.160/2011. La fel este necesar de veni cu mai multă claritate referitor la documentele care demonstrează îndeplinirea cerințelor privind separarea operatorului instalației de stocare care se anexează de solicitant la cererea privind certificarea.

Concluzii: *Proiectul poate fi susținut ținându-se cont de cele menționate în prezenta Opinie.*

S-a decis: *proiectul se susține cu condiția luării în considerare a obiecțiilor și recomandărilor (12 – se susține cu condiția luării în considerare a obiecțiilor și recomandărilor).*

OPINIE

asupra proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale

I. Aspecte introductive.

Ministerul Energiei a prezentat pentru avizare Grupului de Lucru proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale.

Grupul de lucru a susținut analiza de impact cu condiția efectuării anumitor îmbunătățiri în ședința sa din 8 august 2023.

Analiza prezentată cuprinde argumentarea cu privire la necesitatea soluționării problemei lipsei în Republica Moldova a capacităților de producere și stocare a gazelor naturale și incertitudinile cu privire la disponibilitatea gazului pentru a acoperi vârfurile cererii, în special în perioada de iarnă, precum și a expunerii majore a consumatorilor gazelor naturale riscului de a nu li se livra gazele naturale la prețul reglementat (în baza costurilor justificate și aprobate de către autoritatea de reglementare) de către furnizorii care își desfășoară activitatea în contextul obligației de serviciu public. AI argumentează și necesitatea armonizării cadrului legal național cu cel european: Regulamentul UE nr. 2022/1032 și Regulamentul (UE) 2017/1938 privind măsurile de garantare a siguranței furnizării de gaze care a devenit obligatoriu pentru transpunerea acestuia în legislația națională și crearea condițiilor pentru punerea sa în aplicare.

II. Analiza acestui proiect prin prisma principiilor de reglementare a activității de întreprinzător stabilite de Legea nr. 235 și 424:

- În p.5 din proiect se propune completarea art.7 (1), lit. e) cu sintagma „*solicită informații și rapoarte inclusiv de la proprietarul rețelelor*”. Astfel de sintagmă este una incertă deoarece nu este clar ce fel de informație și rapoarte este necesar de a fi prezentate Agenției. Se recomandă fie de listat concret tipul informației sau de făcut referință la articolul din lege care conține tipul acestor informații. Sau de a indica expres că se vor solicita informațiile și rapoarte „stabilite în prezenta lege”. Conform principiilor de revizuire a cadrului normativ stabilite în Legea 424/2004, art. 2, lit. g), nu se admite stabilirea și solicitarea documentelor și informației cu privire la activitatea de întreprinzător decât cele stabilite expres și exhaustiv în legi.
- Articolul 14 alineatul (3) se completează cu o nouă condiție/cerință de licențiere: *să dețină capital social/fonduri suficiente echivalent a cel puțin 25% din rulajul anual al întreprinderii sau a rulajului declarat pe proprie răspundere în cazul întreprinderii nou create*. În acest context este necesar de a modifica și analiza de impact aducând multe argumente despre necesitatea și oportunitatea unei astfel de condiții de licențiere noi.
- La amendamentul pentru art. 51 se face o referință vagă la „actele normative de reglementare ale Agenției.”
- Cu referință la principiul proporționalității intervenției statului în activitatea de întreprinzător care prevede că autoritățile administrației publice și/sau alte instituții abilitate prin lege cu funcții de reglementare și de control nu vor întreprinde acțiuni în exces necesităților atingerii scopurilor societății constatăm că proiectul dat de lege stabilește un nou act permisiv. Legea se completează cu un nou articol - Articolul 52/1 (Certificarea operatorului instalației de stocare) *care prevede că înainte de a fi desemnată în calitate de operator al instalației de stocare, prin eliberarea licenței pentru stocarea gazelor naturale, întreprinderea de gaze naturale urmează să fie certificată*. În vederea evitării dublărilor cu licența se propune fie eliminarea licenței, fie încadrarea cerințelor acestui act permisiv în mecanismul de licențiere, adică în procesul licențierii Agenția va verifica condițiile impuse pentru acest act permisiv. Ca efect vor fi unificate două proceduri permissive asemănătoare și anume certificarea și licențierea. În cazul că autorii insistă pe acest act permisiv suplimentar se atenționează despre necesitatea completării și a Nomenclatorului actelor permissive aprobat prin Legea nr.160/2011. La fel este necesar de veni cu mai multă claritate referitor la documentele care demonstrează îndeplinirea cerințelor privind separarea operatorului instalației de stocare care se anexează de solicitant la cererea privind certificarea.

III. Concluzii

Proiectul poate fi susținut ținându-se cont de cele menționate în prezenta Opinie.

Oleg Chelaru,
Tel: 079530727